Gabriel García Márquez

Despre dragoste şi alţi demoni

Del amor y otros demonios, 1994

Pare-se că părul trebuie să reînvie mult mai
puțin decît celelalte părți ale trupului.

Toma D'Aquino
Despre integritatea trupurilor reînviate
(chestiunea 80, cap. 5)

UNU

UN CÎINE cenuşiu cu o stea în frunte năvăli în labirintul tîrgului în prima duminică din decembrie, trînti mesele cu grătare, făcu prăpăd prin tarabele indienilor şi corturile cu lozuri de loterie şi, pe deasupra, muşcă patru persoane care i se iviră în cale. Trei erau sclavi negri. Ultima a fost Sierva María de Todos los Angeles, fiica unică a marchizului de Casalduero, care se dusese cu o slujnică să cumpere o ghirlandă cu clopoței pentru sărbătorirea celor doisprezece ani pe care avea să-i împlinească.

Aveau instrucțiuni să nu treacă dincolo de Poarta Negustătorilor, dar slujnica se aventură pînă la podul mobil din mahalaua Getsemani, atrasă de larma portului cu trafic de negri, unde era pe sfîrşite debarcarea unui transport de sclavi din Guineea. Vaporul companiei din Cadix pentru comerțul cu negri fusese aşteptat cu înfrigurare de mai bine

de o săptămînă, căci la bordul lui surveniseră morți inexplicabile. Străduindu-se să le ascundă, aruncaseră în apă leşurile, fără balast. Marea furtunoasă le-a scos pe uscat şi zorii zilei le-au găsit pe țărm, desfigurate de umflare şi cu o ciudată culoare vineție. Nava a fost ancorată în afara golfului de teamă să nu fie o izbucnire a vreunei molime africane, pînă cînd se dovedi că fusese otrăvire cu alimente stricate.

La ceasul la care cîinele trecu prin tîrg se încheiase debarcarea încărcăturii supraviețuitoare, într-o stare de sănătate depreciată într-un hal fără hal, şi se încerca să se compenseze pierderile cu un singur exemplar care valora cît toate la un loc. Era o captivă abisiniană cu o statură de şapte palme, unsă cu melasă de trestie de zahăr în locul uleiului comercial de rigoare, şi de o frumusețe atît de tulburătoare că părea ireală. Avea nasul fin, craniul oval, ochii oblici, dinții intacți şi alura ambiguă a unui gladiator roman. N-o însemnară cu fier roşu în țarc, nici nu-i strigară vîrsta ori starea sănătății, ci o scoaseră la vînzare numai şi numai pentru frumusețe. Prețul pe care guvernatorul îl plăti pentru ea, fără tocmeală şi cu bani peşin, a fost greutatea ei în aur.

În fiecare zi se întîmpla ca nişte cîini fără stăpîn să muşte pe careva în timp ce fugăreau pisici sau se luptau cu vulturii pentru stîrvurile din drum, mai cu seamă în epoca de belşug şi afluență în care Flota Galioanelor trecea spre tîrgul de la Portobelo. Patru sau cinci oameni muşcați în aceeaşi zi nu alungau somnul nimănui, şi cu atît mai puțin o rană ca aceea pe care o avea Sierva María, ce abia dacă i se zărea la glezna stîngă. Aşa încît slujnica nu se alarmă, îngriji copila cu mîna ei, oblojind-o cu un amestec de lămîie şi pucioasă, îi spălă pata de sînge de pe fustă şi nimeni nu se mai gîndi la nimic altceva decît la petrecerea din ziua cînd avea să împlinească doisprezece ani.

Bernarda Cabrera, mama fetiței şi soția fără titluri a marchizului de Casalduero, luase în zorii acelei zile un purgativ puternic: şapte boabe de antimoniu într-un pahar cu zahăr rafinat. Fusese o metisă neîmblînzită, din aşa-numita

aristocrație de tejghea; seducătoare, hrăpăreață, pusă pe chefuri şi cu un nesaț în pîntec gata să sature o cazarmă. Totuşi, în cîțiva ani, dispăruse din lume datorită abuzului de miere fermentată şi pastile de cacao. Ochii de țigancă îşi stinseră văpaia, farmecul i se risipi, pierdea sînge şi vărsa fiere, iar trupul de sirenă de odinioară deveni puhav şi arămiu precum cel al unui mort de trei zile şi scăpa nişte vînturi asurzitoare şi pestilențiale ce speriau dulăii.

Abia dacă mai ieşea din alcov şi chiar şi atunci umbla în pielea goală sau cu o pelerină de serj fără nimic pe dedesubt, care o făcea să pară mai despuiată decît dacă nu s-ar fi îmbrăcat.

Avusese şapte scaune pînă cînd se întorsese servitoarea care o însoțise pe Sierva María şi care nu-i vorbi despre muşcătura cîinelui. În schimb, îi comentă scandalul din port iscat de vinderea sclavei.

— Dacă-i aşa de frumoasă cum se spune, poate fi abisiniană, zise Bernarda.

Însă chiar de-ar fi fost regina din Saba, nu i se părea cu putință ca s-o cumpere cineva plătind greutatea ei în aur.

— Or fi vrut să spună în pesos de aur, zise.

— Nu, o lămuri, atît aur cît cîntăreşte negresa.

— O sclavă înaltă de şapte palme nu cîntăreşte mai puțin de o sută douăzeci de livre, spuse Bernarda. Şi nu există femeie, nici neagră, nici albă, care să valoreze o sută douăzeci de livre de aur, poate numai dacă scoate diamante pe fund.

Nimeni nu fusese mai priceput decît ea la negoțul cu sclavi şi ştia că, dacă guvernatorul cumpărase abisiniana, n-avea să fie pentru ceva atît de sublim cum ar fi să-i servească la bucătărie. Atunci auzi primele flajolete şi petardele de sărbătoare, şi imediat hărmălaia dulăilor din cuşti. Ieşi în livada de portocali să vadă ce se întîmplă.

Don Ygnacio de Alfaro y Duenas, al doilea marchiz de Casalduero şi senior de Daríen, auzise şi el muzica din hamacul unde îşi făcea siesta, atîrnat între doi portocali. Era un bărbat lugubru, cu o expresie amară şi de o paliditate de

crin din pricina sîngerării provocate de lilieci în timpul somnului. Era îmbrăcat într-o *chilaba* de beduin cu care umbla prin casă şi avea o scufie de Toledo ce-i sporea aerul descumpănit. Văzîndu-şi soția cum a adus-o Domnul pe lume, se repezi s-o întrebe:

— Ce muzică-i asta?

— Nu ştiu, răspunse ea. În cîte sîntem astăzi?

Marchizul nu ştia. Trebuie să fi fost cu adevărat foarte neliniştit ca să-i adreseze o întrebare soției, iar ea trebuie să se fi simțit tare uşurată cu fierea ca să-i răspundă fără urmă de sarcasm. Se aşezase în hamac, intrigat, cînd se auziră iar petardele.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă. În cîte sîntem azi?

Casa se învecina cu ospiciul de femei Divina Pastora. Îmboldite de muzică şi artificii, locatarele ieşiseră pe terasa ce dădea spre livada de portocali şi întîmpinau bucuroase fiecare explozie, ovaționînd. Marchizul le întrebă în gura mare unde era sărbătoarea şi ele îi risipiră toate îndoielile. Era 7 decembrie, ziua de San Ambrosio, Episcop, iar muzica şi petardele răsunau din curtea sclavilor în cinstea Siervei María. Marchizul se bătu cu palma peste frunte.

— Bineînțeles, zise. Cîți împlineşte?

— Doisprezece, răspunse Bernarda.

— Abia doisprezece? întrebă el, lungit din nou în hamac. Ce viață lentă!

Casa fusese fala oraşului pînă la începutul secolului. Acum era năruită şi sumbră şi se părea că lumea de acolo era pe picior de mutare datorită marilor spații pustii şi nenumăratelor lucruri nelalocul lor. În saloane rămăseseră încă pardoseala ca o tablă de şah şi cîteva candelabre cu zdrențe de pînze de păianjen. Încăperile ce se păstrau vii erau răcoroase pe orice vreme din cauza grosimii zidurilor de piatră şi a anilor îndelungați de izolare, dar mai ales a brizei din decembrie ce se strecura şuierînd prin crăpături. Totul era saturat de nepăsarea opresivă a delăsării şi întunericului. Din

fumurile senioriale ale primului marchiz nu rămăseseră decît cei cinci copoi de pradă ce păzeau nopțile.

Zgomotoasa curte a sclavilor, unde se sărbătorea ziua de naştere a Siervei María, fusese o cetate diferită înlăuntrul cetății pe vremea primului marchiz. Continuă să fie la fel şi în timpul moştenitorului, atîta cît ținu traficul veros de sclavi şi de făină pe care Bernarda îl conducea cu pricepere de la fabrica de trestie de zahăr din Mahates. Acum, toată splendoarea aparținea trecutului. Bernarda era secătuită de viciul său nesățios, iar curtea, redusă la două colibe de lemn cu acoperiş de frunze de palmier, unde se mistuiră cele de pe urmă pîlpîiri ale grandorii.

Dominga de Adviento, o negresă neaoşă care cîrmuise casa cu mînă de fier pînă în ajunul morții, era veriga de legătură între cele două lumi. Înaltă şi ciolănoasă, cu o inteligență aproape clarvăzătoare, ea era cea care o crescuse pe Sierva María. Se făcuse catolică fără a renunța la credința ei *yoruba* şi practica amîndouă religiile în acelaşi timp, la nimereală. Îşi aflase sfînta pace sufletească, spunea, căci ce-i lipsea uneia găsea în cealaltă. Era totodată singura ființă omenească avînd autoritatea de a interveni între marchiz şi soția sa, şi ambii îi arătau respect. Numai ea îi izgonea pe sclavi cu lovituri de mătură cînd îi descoperea săvîrşind păcatul sodomiei sau preacurvind cu femei pe care le schimbau între ei prin încăperile goale. Însă de la moartea sa, fugeau din colibe goniți de zăpuşeala amiezii şi se trînteau la pămînt prin toate colțurile, răzuind orezul prins pe fundul ceaunelor ca să-l mănînce sau jucîndu-se cu zbîrnîitori sau titirezi în răcoarea coridoarelor.

În lumea aceea oprimată în care nimeni nu era liber, Sierva María era; numai ea şi numai în locul acela. Astfel încît sărbătoarea se ținea acolo, în adevărata ei casă şi cu adevărata-i familie.

Nu se putea imagina o petrecere mai posomorîtă în toiul muzicii zgomotoase, cu sclavii casei şi cu alții de la unele familii de neam care aduceau şi ei ce puteau. Copila se purta

cum îi era felul. Dansa cu mai multă grație şi însufleţire decît africanii de baştină, cînta cu voci diferite de a ei în diversele graiuri din Africa, ori cu ţipete de păsări sau animale, care-i descumpăneau pe toţi. La porunca dată de Dominga de Adviento, sclavele mai tinere o pictau pe faţă cu negru de fum, îi atîrnau şiraguri cu amulete vrăjitoreşti peste lănţişorul cu cruce de la botez şi îi periau părul pe care nu i l-au tăiat niciodată şi care ar fi împiedicat-o la mers dacă nu i l-ar fi împletit zilnic în mai multe cozi ce-i încununau capul.

Începea să înflorească într-un vîrtej de forţe potrivnice. N-avea mai nimic de la maică-sa. De la tată, în schimb, avea trupul firav, sfiiciunea fără leac, pielea palidă, ochii de un albastru întunecat şi arama vie a pletelor strălucitoare. Felul ei de a fi era atît de tainic, că părea o fiinţă invizibilă. Speriată de o natură atît de stranie, mama îi punea la încheietura mîinii un clopoţel ca să nu-i piardă urma în penumbra casei.

La două zile după petrecere, şi aproape din întîmplare, slujnica îi povesti Bernardei că pe Sierva María o muşcase un cîine. Bernarda se gîndi la aceasta în vreme ce făcea înainte de culcare cea de a şasea baie fierbinte cu săpunuri parfumate, dar cînd se întoarse în dormitor uitase totul. Nu-şi mai aminti decît în noaptea următoare, pentru că dulăii lătrară întruna fără motiv pînă în zori şi i-a fost teamă să nu fi turbat. Atunci se duse cu sfeşnicul în mînă pînă la colibele din curte şi o găsi pe Sierva María adormită în hamacul de frunze împletite de palmier indian pe care-l moştenise de la Dominga de Adviento. Deoarece slujnica nu-i spusese unde era muşcătura îi dădu la o parte cămăşuţa şi-o cercetă îndeaproape, urmărind cu lumînarea sfoara de penitenţă ce-o avea încolăcită pe trup ca o coadă de leu. În cele din urmă găsi muşcătura: o crestătură la glezna stîngă, care făcuse deja o coajă de sînge închegat, şi nişte zgîrieturi abia desluşite pe călcîi.

Cazurile de turbare nu erau nici puţine şi nici banale în istoria oraşului. Cel mai răsunător a fost al unui marchitan care umbla pe străzi cu o maimuţă dresată ale cărei apucături

mai că nu se deosebeau de cele omeneşti. Animalul se îmbolnăvi de turbare în timpul asediului naval al englezilor, îşi muşcă stăpînul şi o luă la fugă spre dealurile învecinate. Nefericitul saltimbanc a fost omorît pur şi simplu prin sugrumare în toiul unor halucinații înspăimîntătoare pe care mamele continuau să le pomenească, după ani şi ani, în cîntece din popor, ca să-şi sperie copiii. Nu trecură două săptămîni şi o hoardă de maimuțe diavoleşti năvăli de prin păduri, în plină zi. Dădură iama prin cotețele de porci şi de găini şi se năpustiră în catedrală urlînd şi înecîndu-se cu spume de sînge, în timpul tedeumului pentru înfrîngerea flotei engleze de război. Cu toate acestea, dramele cele mai cumplite nu treceau în istorie, căci surveneau în rîndurile negrilor, unde cei muşcați erau ascunşi spre a fi supuşi magiilor africane în locurile secrete ale sclavilor fugiți.

În ciuda atîtor nenorociri ce le puteau sluji drept învățătură de minte, nici albii, nici negrii şi nici indienii nu se gîndeau la turbare ori la vreuna din bolile cu incubație lentă, atîta vreme cît nu apăreau primele simptome fără leac. Bernarda Cabrera procedă în acelaşi fel. Credea că fabulațiile sclavilor se răspîndeau mai repede şi ajungeau mai departe decît ale creştinilor şi că pînă şi o simplă muşcătură de cîine putea dăuna onoarei familiei. Era atît de încredințată că avea dreptate, încît nici măcar nu-i pomeni de întîmplare bărbatului ei şi nici nu-şi mai aminti de ea pînă duminica următoare, cînd slujnica se duse singură la tîrg şi văzu leşul unui cîine spînzurat de un migdal, ca lumea să afle că murise de turbare. I-a fost de ajuns o singură privire pentru a recunoaşte steaua din frunte şi părul cenuşiu al celui care o muşcase pe Sierva María. Totuşi, Bernarda nu se îngrijoră cînd i se povesti. N-avea motiv: rana se uscase şi nu mai rămăsese nici urmă de zgîrieturi.

Luna decembrie începuse prost, dar în curînd îşi regăsi serile de ametist şi nopțile cu brize nebune. Crăciunul a fost

mai vesel ca în alți ani din pricina veştilor bune din Spania. Însă oraşul nu mai era cel de odinioară. Principalul tîrg de sclavi se mutase la Havana şi proprietarii minelor şi plantațiilor din regatele acestea din interiorul continentului preferau să-şi cumpere mîna de lucru prin contrabandă şi la un preț mai mic în Antilele engleze. Astfel încît existau două oraşe: unul vesel şi înțesat de lume în cele şase luni în care galioanele rămîneau în port şi altul amorțit tot restul anului, aşteptînd întoarcerea acestora.

Nu s-a mai ştiut nimic despre cei muşcați pînă la începutul lui ianuarie, cînd o indiană pribeagă, cunoscută sub numele de Sagunta, bătu în poarta marchizului la ceasul sfînt al siestei. Era foarte bătrînă şi umbla desculță pe soarele arzător, cu un toiag din lemn de tec, înfăşurată din cap pînă-n picioare într-un cearşaf alb. Avea faima proastă de moaşă care repară fecioria fetelor mari şi face avorturi, cu toate că o mai îndrepta şi prin faima bună datorată cunoaşterii unor taine ale indienilor ce înzdrăveneau bolnavii fără speranță.

Marchizul o primi fără tragere de inimă, în picioare, în antreu, şi zăbovi un răstimp pînă să înțeleagă ce voia, căci era o femeie care nu se avînta la vorbă şi făcea tot felul de ocolişuri întortocheate. Se codi atîta pînă să spună ce avea de spus, încît marchizul îşi pierdu răbdarea.

— Orice ar fi să fie, spune odată şi nu mai bate cîmpii, îi zise.

— Sîntem amenințați de o molimă de turbare, spuse Sagunta, iar eu sînt singura care cunosc leacul lui San Huberto, patronul vînătorilor şi tămăduitorul celor turbați.

— Nu văd motivul unei molime zise marchizul. Nu s-au prevestit nici comete şi nici eclipse, din cîte ştiu, şi n-avem vreo vină aşa de mare ca Domnul să se ocupe de noi.

Sagunta îl încunoştiință că în martie avea să fie o eclipsă totală de soare şi-i povesti de-a fir-a-păr despre cei muşcați în prima duminică din decembrie. Doi dintre ei dispăruseră, de bună seamă ascunşi de către ai lor ca să încerce să le facă farmece, şi un al treilea murise de turbare în cea de a doua

săptămînă. Mai era un al patrulea care nu fusese muşcat, ci doar stropit de balele aceluiaşi cîine, şi acum se afla în agonie la spitalul Amor de Dios. Guvernatorul poruncise să fie otrăviți peste o sută de cîini fără stăpîn în cursul acelei luni. Într-o săptămînă n-avea să mai rămînă nici unul viu pe străzi.

— Oricum, nu ştiu ce-aş avea eu cu toate astea, zise marchizul. Şi mai ales la o oră atît de nepotrivită.

— Fata dumneavoastră a fost cea dintîi muşcată, spuse Sagunta.

Marchizul îi răspunse cu convingere nestrămutată:

— De-ar fi fost aşa, eu aş fi fost primul care aş fi aflat.

Credea că fetița era teafără şi i se părea cu neputință să i se fi întîmplat ceva atît de grav fără ştirea lui. Aşa încît puse capăt vizitei şi se duse să-şi vadă mai departe de siestă.

Totuşi, chiar în seara aceea, o căută pe Sierva María în curtea de serviciu. Stătea şi ajuta la jupuit iepuri, cu fața mînjită în negru, desculță şi cu turbanul roşu al sclavelor. O întrebă dacă într-adevăr fusese muşcată de un cîine şi ea îi răspunse că nu, fără cea mai mică şovăire. Însă Bernarda i-o adeveri în aceeaşi seară. Marchizul, descumpănit, întrebă:

— Şi de ce nu recunoaşte?

— Pentru că nu-i chip să spună ceva adevărat nici din greşeală, zise Bernarda.

— Atunci trebuie să facem ceva, spuse marchizul, deoarece cîinele era turbat.

— Dimpotrivă, zise Bernarda: mai curînd o fi murit cîinele pentru c-a muşcat-o pe ea. Asta s-a întîmplat prin decembrie şi neruşinata asta se simte de minune.

Amîndoi luară aminte la zvonurile sporinde despre gravitatea molimei, şi chiar împotriva dorinței lor au fost obligați să mai stea o dată de vorbă despre chestiuni care îi priveau deopotrivă, ca pe timpul cînd se urau mai puțin. Pentru el era limpede. Crezuse întotdeauna că-şi iubea fata, dar teama de turbare îl sili să mărturisească în sinea lui că se mințea din comoditate. Bernarda, în schimb, nici măcar nu-şi

pusese întrebarea, căci era pe deplin conştientă că n-o iubea şi nici nu era iubită de ea, şi ambele fapte i se păreau îndreptățite. Ura pe care o simțeau amîndoi față de copilă era pricinuită de ceea ce aceasta moştenise şi de la unul şi de la celălalt. Totuşi, Bernarda era dispusă să joace farsa cu lacrimile şi să țină doliul de mamă îndurerată spre a-şi salva onoarea, cu condiția ca fata să moară dintr-o cauză demnă.

— Nu contează care, preciză, numai să nu fie o boală de cîini.

Ca într-o străfulgerare cerească, marchizul înțelese în clipa aceea care era sensul vieții lui.

— Fetița n-o să moară, zise hotărît. Dar dacă trebuie să moară, o să fie cum va fi voia Domnului.

Marți se duse la spitalul Amor de Dios, pe colina San Lázaro, să-l vadă pe omul muşcat de care îi vorbise Sagunta. Nu-şi dădu seama că trăsura-i cu perdele funebre avea să fie văzută ca un semn în plus al nenorocirilor ce se urzeau, pentru că de ani buni nu mai ieşea din casă decît la marile ocazii, şi de multă vreme nu existau ocazii mai mari decît cele funeste.

Oraşul era cufundat în marasmul său de veacuri, dar s-au găsit unii care să zărească chipul livid şi ochii rătăciți ai cavalerului şovăielnic cu hainele-i cernite, a cărui trăsură părăsi incinta înconjurată de ziduri şi se îndreptă străbătînd cîmpia spre colina San Lázaro. La spital, leproşii trîntiți pe pardoseala de cărămidă îl văzură intrînd cu paşii lui mari de om mort şi-i ațînură calea cerîndu-i de pomană. În pavilionul nebunilor furioşi, legat de un stîlp, se afla cel muşcat.

Era un mulatru bătrîn, cu capul şi barba ca bumbacul. Îi paralizase deja jumătate de trup, însă turbarea îi dăduse atîta putere în cealaltă jumătate că au fost nevoiți să-l lege spre a nu se zdrobi, lovindu-se de pereți. Ceea ce povestea nu lăsa nici urmă de îndoială că fusese muşcat de acelaşi cîine cenuşiu cu stea albă în frunte care o muşcase pe Sierva María. Şi într-adevăr îl umpluse de bale, deşi nu pe pielea sănătoasă, ci pe o ulcerație cronică de la pulpă. Această

precizare n-a reuşit să-l liniştească pe marchiz, care părăsi spitalul îngrozit de imaginea muribundului şi fără o licărire de speranță pentru Sierva María.

Pe cînd se întorcea în oraş, pe cornişa colinei întîlni un bărbat cu înfățişare impunătoare stînd pe o piatră din drum, lîngă calul lui mort. Marchizul opri trăsura şi numai atunci cînd bărbatul se ridică în picioare îl recunoscu pe maestrul Abrenuncio de Sa Pereira Cao, medicul cel mai de seamă şi mai contestat din oraş. Era leit craiul de ghindă din cărțile de joc. Purta o pălărie de soare cu boruri mari, cizme de călărie şi pelerina neagră a liberților instruiți. Îl salută pe marchiz cu o ceremonie puțin obişnuită.

— *Benedictus qui venit in nomine veritatis,* spuse.

Calul nu suportase la coborîş coasta pe care o urcase la trap şi îl lăsase inima. Neptuno, vizitiul marchizului, încercă să-i scoată şaua. Stăpînul calului îl făcu să se răzgîndească.

— La ce să mai vreau şaua dacă n-o să am pe ce s-o pun, spuse. Las-o să putrezească o dată cu el.

Vizitiul a fost nevoit să-l ajute să urce în trăsură din pricina staturii sale de copil, iar marchizul îi făcu cinstea de a-l aşeza la dreapta lui. Abrenuncio era cu gîndul la cal.

— Parcă mi-ar fi murit jumătate din trup, suspină.

— Nimic nu-i mai uşor de înțeles decît moartea unui cal, zise marchizul.

Abrenuncio se însufleți.

— Acesta era altfel, spuse. Dacă aş avea mijloace, l-aş îngropa în pămînt sfințit.

Se uită la marchiz, aşteptîndu-i reacția, şi încheie:

— În octombrie a împlinit o sută de ani.

— Nu-i cal pe lume care să trăiască atît, spuse marchizul.

— Pot s-o dovedesc, răspunse doctorul.

Lucra în zilele de marți la Amor de Dios, îngrijindu-i pe leproşii care mai aveau şi alte boli. Fusese elevul strălucit al magistrului Juan Méndez Nieto, tot un evreu portughez emigrat în Caraibi datorită prigoanei din Spania, şi-i moştenise proasta reputație de nigromant şi slobod la gură,

însă nimeni nu-i punea la îndoială ştiinţa. Certurile cu ceilalţi medici, care nu-i iertau reuşitele de necrezut şi nici metodele insolite, erau constante şi sîngeroase.

Inventase o pilulă de luat o dată pe an care îmbunătăţea starea sănătăţii şi prelungea viaţa, însă pricinuia asemenea tulburări de spirit în primele trei zile că nimeni în afară de el nu se încumeta s-o ia. Pe vremuri, obişnuia să cînte la harfă la căpătîiul bolnavilor, pentru a-i alina cu o melodie compusă de el în acest scop. Nu practica chirurgia, pe care a considerat-o întotdeauna o artă inferioară, de şarlatani şi bărbieri, iar specialitatea lui terifiantă era să le prezică bolnavilor ziua şi ora morţii. Totuşi, atît buna-i reputaţie cît şi cea proastă se întemeiau pe acelaşi fapt: se zicea, şi nimeni n-a dezmințit-o vreodată, că înviase un mort.

În pofida experienţei lui, Abrenuncio era impresionat de omul turbat.

— Corpul nu e făcut pentru anii pe care omul ar putea să-i trăiască, zise.

Marchizul nu pierdu nici un cuvînt din disertaţia minuţioasă şi colorată şi vorbi doar atunci cînd medicul nu mai avu ce spune.

— Ce se poate face pentru bietul om? întrebă.

— Să fie omorît, răspunse Abrenuncio.

Marchizul îl privi înspăimîntat.

— Cel puţin asta am face dacă am fi buni creştini, continuă medicul, impasibil. Şi nu vă miraţi, domnule: există mai mulţi creştini buni decît se crede.

Se referea de fapt la creştinii sărmani, de orice culoare, de prin mahalale sau de la ţară, care aveau curajul să pună otravă în mîncarea celor turbaţi ca să-i cruţe de groaza ceasurilor de pe urmă. La sfîrşitul veacului trecut, o familie întreagă a mîncat supă otrăvită pentru că nimeni n-a avut inima să otrăvească un singur copilaş de cinci ani.

— Se presupune că noi, medicii, nu ştim că se întîmplă astfel de lucruri, încheie Abrenuncio. Şi nu-i aşa, dar sîntem lipsiţi de autoritatea morală spre a le susţine. În schimb, cu

muribunzii procedăm cum tocmai ați văzut. Îi încredințăm lui San Huberto şi-i legăm de un stîlp ca să le poată fi agonia mai cumplită şi mai îndelungată.

— Nu există alt mijloc? întrebă marchizul.

— După primele semne de turbare, nu mai e nimic de făcut, răspunse medicul.

Vorbi de tratate optimiste care o socoteau boală vindecabilă, cu leacuri avînd felurite formule: fierea-pămîntului, chinovar, mosc, mercur argintiu, *anagallis flore purpureo.*

— Prostii, continuă el. Adevărul e că unii turbează şi alții nu, şi e uşor de zis că cei care n-au turbat au scăpat din cauza leacurilor. Căută ochii marchizului spre a se încredința că mai era treaz şi încheie: De ce vă interesează atît de mult?

— Din milă, minți marchizul.

Contemplă de la fereastră marea toropită de letargia de la ora patru şi-şi dădu seama cu inima strînsă că se întorseseră rîndunelele. Încă nu se stîrnise briza. Un pîlc de copii încerca să prindă un albatros rătăcit pe țărmul mlăştinos, lovindu-l cu pietre, şi marchizul îl urmări cu ochii în zboru-i fugar pînă se pierdu printre cupolele strălucitoare ale oraşului fortificat.

Trăsura intră în incinta înconjurată de ziduri de apărare prin poarta dinspre cîmpie a Semilunei şi Abrenuncio călăuzi vizitiul pînă la el acasă prin cartierul zgomotos al meseriaşilor. N-a fost uşor. Neptuno avea peste şaptezeci de ani şi, pe deasupra, era şovăielnic şi cu vederea scurtă, şi se obişnuise să lase calul să-şi vadă singur de drum pe străzile care-i erau cunoscute mai bine decît lui. Cînd găsiră în sfîrşit casa, Abrenuncio îşi luă rămas bun în poartă cu o maximă de Horațiu.

— Nu cunosc latina, se scuză marchizul.

— Nici n-aveți nevoie! răspunse Abrenuncio.

Şi a spus-o în latină, fireşte.

Marchizul rămase atît de impresionat, încît primul lucru pe care-l făcu, odată ajuns acasă, a fost cel mai ciudat din viața lui. Îi porunci lui Neptuno să ia calul mort de pe colina

San Lázaro şi să-l îngroape în pămînt sfinţit, iar a doua zi în zori să-i trimită lui Abrenuncio cel mai bun cal din grajdul lui.

După uşurarea efemeră datorată curăţeniei cu antimoniu, Bernarda îşi făcea spălaturi alinătoare chiar şi de trei ori pe zi pentru a-şi stinge focul din pîntec sau se cufunda în băi calde cu săpunuri parfumate pînă şi de şase ori spre a-şi linişti nervii. Nu-i mai rămăsese nimic din ceea ce fusese ca tînără de curînd măritată, cînd se lansa în aventuri comerciale pe care le conducea cu o siguranţă de prezicătoare, într-atît de mare îi era reuşita, pînă în după-amiaza nefastă cînd îl cunoscuse pe Iuda Iscariotul şi dăduse nenorocirea peste ea.

Îl întîlnise din întîmplare într-o piaţă de bîlci, înfruntînd cu mîinile goale, aproape despuiat şi fără nici o apărare, un taur de luptă. Era atît de frumos şi de cutezător că nu putu să-l uite. După cîteva zile îl văzu din nou la o petrecere de carnaval la care lua parte deghizată în cerşetoare, cu masca pe chip şi înconjurată de sclavele ei îmbrăcate în marchize, cu gulere de dantelă, brăţări şi cercei de aur şi pietre preţioase. Iuda era în mijlocul unui grup de curioşi, dansînd cu cea care-l plătea pentru asta, şi fusese nevoie să se facă ordine pentru a potoli înflăcărarea pretendentelor. Bernarda îl întrebă cît costa. Iuda îi răspunse, dansînd:

— Jumătate de real.

Bernarda îşi scoase masca.

— Eu te întreb ce preţ ai pentru toată viaţa, îi spuse.

Iuda văzu că aşa, cu faţa descoperită, nu era de fel cerşetoare cum păruse. Îşi lăsă partenera şi se apropie de ea, păşind ţanţoş ca un marinar, să se vadă cîţi bani făcea.

— Cinci sute de pesos de aur, răspunse.

Ea îl cîntări cu ochi de expertă vicleană. Era uriaş, cu pielea ca de focă, torsul ondulat, şolduri strîmte şi picioare zvelte, şi cu nişte mîini gingaşe care-i dezminţeau meseria. Bernarda socoti:

— Măsori opt palme.

— Şi trei degete, răspunse el.

Bernarda îl puse să-şi plece capul pînă în dreptul ei ca să-i cerceteze dinții, şi o tulbură adierea de amoniac a subsuorii lui. Dinții erau în întregime sănătoşi şi bine înşiruiți.

— Stăpînul tău trebuie să fie nebun dacă îşi închipuie c-o să te cumpere cineva la preț de cal, zise Bernarda.

— Sînt liber şi mă vînd eu însumi, răspunse el. Şi încheie pe un anume ton: Doamnă.

— Marchiză, spuse ea.

El îi făcu o reverență curtenitoare care o lăsă cu răsuflarea tăiată şi-l cumpără cu jumătate din cît pretinsese la început. Doar pentru desfătarea privirii, după cum a spus. În schimb, îi respectă condiția de om liber şi timpul necesar spre a continua să se lupte cu taurul lui de circ. Îl instală într-o odaie lîngă a ei, care fusese a rîndaşului, şi-l aşteptă din prima noapte, goală şi cu uşa nezăvorîtă, încredințată că el avea să vină fără a fi poftit. Dar a trebuit să aştepte două săptămîni fără să poată dormi liniştită din pricina înflăcărării trupului.

În realitate, îndată ce află cine era ea şi văzu casa pe dinăuntru, el îşi recapătă respectul de sclav, păstrînd distanță. Cu toate acestea, cînd Bernarda renunță să-l mai aştepte, îşi puse cămaşa de noapte şi trase zăvorul la uşă, el intră pe fereastră. O trezi aerul din încăpere impregnat de mirosu-i de amoniac. Simți gîfîitul de minotaur căutînd-o pe bîjbîite în beznă, fierbințeala trupului peste ea, mîinile ca nişte gheare ce-i apucară gulerul de la cămaşă sfîşiindu-i-o de sus pînă jos, în vreme ce îi mormăia la ureche: Tîrfă, tîrfă. Din noaptea aceea Bernarda ştiu că nu dorea să mai facă nimic altceva toată viața.

Îşi pierdu mințile după el. Se duceau noaptea la petrecerile deşucheate de pe la mahala, el îmbrăcat în cavaler, cu redingotă şi joben cumpărate de Bernarda după gustul ei, iar ea deghizată la început în tot felul şi mai tîrziu cu fața descoperită. Îl scăldă în aur, cu lănțişoare, inele şi brățări, şi puse să-i fie încrustate diamante în dinți. Crezu că o să

moară cînd îşi dădu seama că se culca cu toate care-i ieşeau în cale, dar în cele din urmă se mulţumi cu resturile. Pe vremea aceea, Dominga de Adviento intră odată în dormitorul ei la ceasul siestei, crezînd că Bernarda se afla la fabrica de zahăr, şi-i surprinse în pielea goală făcînd dragoste pe jos. Sclava rămase mai curînd descumpănită decît mirată, cu mîna pe zăvor.

— Nu sta acolo ca o moartă, îi strigă Bernarda. Ori pleci, ori te tăvăleşti aici împreună cu noi.

Dominga de Adviento dispăru trîntind uşa, cu un zgomot care Bernardei îi păru o palmă. O chemă la ea în noaptea aceea şi o ameninţă cu pedepse înfiorătoare pentru orice comentariu ar face cu privire la ceea ce văzuse.

— Nu vă faceţi griji, stăpînă, îi zise sclava. Dumneavoastră îmi puteţi interzice orice şi eu vă dau ascultare. Şi încheie: Din păcate nu-mi puteţi interzice şi ce să gîndesc.

Dacă marchizul a aflat, s-a prefăcut de minune că n-are habar. La urma urmelor, Sierva María era tot ce mai avea în comun cu soţia şi n-o considera ca pe fata lui, ci numai a ei. Bernarda, la rîndul său, nici măcar nu se gîndea la aşa ceva. Pînă într-atît uitase de fată, încît la întoarcerea dintr-una din lungile-i şederi la moşia cu fabrica de zahăr, o confundă cu alta, deoarece crescuse şi era cu totul diferită. O chemă, o cercetă, o întrebă despre viaţa ei, dar nu scoase de la ea nici un cuvînt.

— Eşti leită tatăl tău, îi spuse. Un monstru.

Aceasta continua să fie starea de spirit a amîndurora în ziua în care marchizul se întoarse de la spitalul Amor de Dios şi-i aduse Bernardei la cunoştinţă hotărîrea de a prelua cu mînă de războinic conducerea casei. În graba lui era ceva frenetic care o lăsă pe Bernarda fără grai.

Primul lucru pe care-l făcu a fost să-i dea copilei înapoi dormitorul bunicii ei, marchiza, de unde Bernarda o scosese, trimiţînd-o să doarmă cu sclavii. Splendoarea de odinioară se

păstra intactă sub praf: patul imperial pe care servitoarea îl credea de aur din pricina strălucirii bronzurilor, apărătoarea de țînțari din văluri de mireasă, bogatele cuverturi cu pasmanterie, lavoarul de alabastru cu nenumărate flacoane cu parfumuri şi sulimanuri, înşiruite într-o ordine marțială pe polița cu oglindă, oala de noapte, scuipătoarea şi vasul pentru vomitat din porțelan, lumea iluzorie pe care bătrîna țintuită de reumatism o visase pentru fata pe care n-a avut-o şi pentru nepoata pe care n-a văzut-o niciodată.

În timp ce sclavele reînviau dormitorul, marchizul se apucă să-şi impună legea în casă. Izgoni sclavii care dormeau la umbra bolților şi amenință cu biciuirea şi temnița pe cei care şi-ar mai face necesitățile prin colțuri sau s-ar deda la jocuri de noroc prin încăperile închise. Nu erau dispoziții noi. Fuseseră îndeplinite mult mai riguros pe vremea cînd Bernarda conducea şi Dominga de Adviento supraveghea totul, iar marchizul se delecta în public cu sentința-i istorică: „În casa mea se face ceea ce ascult eu". Însă cînd Bernarda se împotmoli în mocirla pastilelor de cacao şi Dominga de Adviento muri, sclavii se strecurară iar în mare taină, mai întîi femeile cu copiii, pentru a ajuta la treburile mărunte, şi apoi bărbații trîndavi în căutarea răcorii coridoarelor. Îngrozită de fantoma ruinei, Bernarda îi trimitea să-şi cîştige hrana cerşind în stradă. Într-una din crizele sale hotărî să-i pună în libertate, cu excepția celor trei sau patru care slujeau în casă, dar marchizul s-a opus cu un argument lipsit de chibzuință:

— Dacă trebuie să moară de foame, mai bine să moară aici şi nu pe cine ştie ce coclauri.

Nu se mai mulțumi însă cu formule atît de facile cînd cîinele o muşcă pe Sierva María. Îl învesti cu puteri depline pe sclavul care i se păru cel mai autoritar şi mai de încredere şi-i dădu instrucțiuni atît de aspre încît o scandalizară chiar şi pe Bernarda. În cea dintîi noapte, cînd casa era în bună orînduială, pentru prima oară de cînd murise Dominga de Adviento, o găsi pe Sierva María în coliba sclavelor, printre o

jumătate de duzină de negrese tinere care dormeau în hamacuri agățate la diferite niveluri. Le trezi pe toate spre a le comunica regulile noii cîrmuiri.

— Din acest moment fetița locuieşte în casă, le spuse. Şi să se ştie bine aici şi pretutindeni că nu are decît o singură familie, şi numai de albi.

Fetița se împotrivi cînd el a vrut s-o ducă în brațe pînă în dormitor şi a trebuit s-o facă să priceapă că în lume domnea o ordine a bărbaților. Ajunşi în dormitorul bunicii, pe cînd îi schimba cămaşa de pînză grosolană, cum purtau sclavele, cu una de noapte, nu reuşi să scoată de la ea nici un cuvînt. Bernarda îi văzu din uşă: marchizul stînd pe pat, luptîndu-se cu nasturii cămăşii de noapte care nu treceau prin butonierele noi, şi copila în picioare în fața lui, privindu-l impasibil. Bernarda nu-şi putu înfrînge pornirea:

— De ce nu vă căsătoriți? îşi bătu joc.

Şi fiindcă marchizul n-o luă în seamă, adăugă:

— N-ar fi o afacere proastă să faceți micuțe marchize creole cu picioare de găină, ca să le vindeți pe la circuri.

Şi la ea se schimbase ceva. În ciuda ferocității rîsului, chipul îi părea mai puțin amar şi în străfundurile perfidiei sale zăceau urme de compasiune de care marchizul nu-şi dădu seama. Îndată ce o simți departe, îi spuse fetiței:

— E o mojică.

El crezu că îi desluşeşte în ochi o scînteie de interes.

— Ştii ce-i o mojică? o întrebă, avid de un răspuns.

Sierva María nu i-l dădu. Se lăsă culcată în pat, se lăsă să-i pună sub cap pernele de puf, se lăsă acoperită pînă la genunchi cu cearşaful de in mirosind a cedru din care fusese făcut cufărul, fără a se milostivi cu o privire. El simți cum se înfioară în adîncul cugetului:

— Îți spui rugăciunea înainte de culcare?

Copila nici nu se uită la el. Se ghemui ca un făt, cum era deprinsă în hamac, şi adormi fără să spună noapte bună. Marchizul trase apărătoarea de țînțari cu mare grijă, pentru ca liliecii să nu-i sugă sîngele în somn. Avea să bată de zece şi

corul nebunelor era de nesuportat în casa eliberată prin izgonirea sclavilor.

Marchizul dădu drumul dulăilor care fugiră ca din puşcă spre dormitorul bunicii, adulmecînd crăpăturile de sub uşi cu lătrături gîfîinde. Marchizul îi scărpină în creştet cu buricele degetelor şi-i linişti cu vestea cea bună:

— E Sierva, care din noaptea asta locuieşte cu noi.

Dormi puțin şi prost din pricina nebunelor care cîntară pînă la două. De cum se trezi, o dată cu primii cocoşi, dădu fuga în camera fetei, dar n-o găsi acolo, ci în baraca sclavelor. Cea care dormea mai aproape de uşă se deşteptă speriată.

— A venit singură, stăpîne, spuse, înainte de a o întreba el. Nici măcar n-am observat-o.

Marchizul ştia că era adevărat. Întrebă care dintre ele o însoțea pe Sierva María cînd o muşcase cîinele. Unica mulatră, care se numea Caridad del Cobre, se arătă tremurînd de frică. Marchizul o linişti.

— Ocupă-te de ea ca şi cum ai fi Dominga de Adviento, îi zise.

Îi explică ce îndatoriri avea. O preveni că trebuia să n-o piardă din vedere nici o clipă şi să se poarte cu ea cu afecțiune şi înțelegere, dar fără s-o răsfețe. Cel mai important era să nu treacă de gardul de sîrmă pe care avea să-l ridice între curtea sclavilor şi restul casei. Dimineața cînd se scula şi noaptea înainte de culcare trebuia să-i facă un raport complet, fără ca el s-o întrebe nimic.

— Fii foarte atentă ce faci şi cum faci, încheie. Ai să răspunzi tu singură de îndeplinirea acestor porunci.

La şapte dimineața, după ce a închis cîinii în țarc, marchizul s-a dus la Abrenuncio acasă. Doctorul îi deschise chiar el, fiindcă nu avea sclavi şi nici servitori. Marchizul îşi făcu reproşul pe care socotea că-l merită.

— Astea nu-s ore de vizită, spuse.

Doctorul îl pofti cu dragă inimă, recunoscător pentru calul pe care tocmai îl primise. Îl duse prin curte pînă la şopronul unde odinioară fusese o fierărie din care nu mai rămăseseră decît resturile de la forjă. Frumosul armăsar de doi ani, departe de locurile lui cunoscute, părea neliniştit. Abrenuncio îl linişti bătîndu-l uşurel pe fălci, în timp ce îi şoptea la ureche promisiuni deşarte pe latineşte.

Marchizul îi povesti că îngropaseră calul mort pe locul unde fusese livada spitalului Amor de Dios, destinat să slujească drept cimitir al bogaților pe vremea molimei de holera. Abrenuncio îi mulțumi ca pentru o favoare neprețuită. Pe cînd vorbeau, luă aminte că marchizul stătea la distanță. El îi mărturisi că nu îndrăznise niciodată să călărească.

— Mi-e frică de cai la fel de tare ca de găini, spuse.

— Mare păcat, deoarece lipsa de comunicare cu caii a întîrziat evoluția omenirii, zise Abrenuncio. Dacă o vom învinge vreodată, am putea plămădi centaurul.

Interiorul casei, luminat de două ferestre deschise spre largul mării, era aranjat cu prețiozitatea vicioasă a unui burlac înveterat. Toată atmosfera era pătrunsă de o mireasmă de balsamuri care te îndemna să crezi în eficiența medicinei. Erau acolo un birou ordonat şi o vitrină plină de flacoane de porțelan cu etichete în latină. Surghiunită într-un colț, harfa cu menire medicinală zăcea acoperită de un praf auriu. Cele mai impresionante erau cărțile, multe în latină, cu cotoarele ornamentate. Erau aşezate în vitrine şi în rafturile descoperite, sau puse pe jos cu mare grijă, iar doctorul păşea printre munții de hîrtie cu uşurința unui rinocer printre trandafiri. Marchizul era copleşit de mulțimea lor.

— Toată ştiința se găseşte pesemne în încăperea asta, zise.

— Cărțile nu-s bune de nimic, răspunse Abrenuncio bine dispus. Mi s-a dus viața vindecînd boli pricinuite de alți doctori cu leacurile lor.

Dădu la o parte o pisică adormită în jilțul cel mare, care era locul lui, ca să stea marchizul. Îi servi o fiertură de ierburi pe care o pregăti cu mîna lui pe plită, în vreme ce-i vorbea

despre experimentele sale medicale, pînă cînd îşi dădu seama că marchizul îşi pierduse interesul. Într-adevăr se ridicase pe neaşteptate şi-i întorsese spatele, privind pe fereastră marea mohorîtă. În sfîrşit, tot cu spatele, îşi luă inima în dinți să înceapă.

— Maestre, bîigui.

Abrenuncio nu aştepta chemarea aceea.

— Da?

— Pe jurămîntul secretului de doctor şi numai pentru cunoştința dumneavoastră, vă mărturisesc că-i adevărat ce se spune, zise marchizul pe un ton solemn. Cîinele turbat a muşcat-o şi pe fiica mea.

Se uită la medic şi văzu un om cu cugetul senin.

— Ştiu, spuse doctorul. Şi bănuiesc că de asta ați venit atît de devreme.

— Aşa este, încuviință marchizul. Şi repetă întrebarea pe care i-o făcuse cu privire la omul muşcat din spital. Ce putem face?

În locul răspunsului brutal din ziua de ieri, Abrenuncio ceru s-o vadă pe Sierva María. Tocmai asta avea de gînd marchizul să-l roage. Astfel încît amîndoi erau de acord, iar trăsura îi aştepta în poartă.

Ajungînd acasă, marchizul o găsi pe Bernarda aşezată la măsuța cu oglindă, pieptănîndu-se pentru nimeni cu cochetăria anilor de demult, cînd făcuseră dragoste pentru ultima oară, şi pe care el şi-i ştersese din memorie. Odaia era saturată de parfumul primăvăratic al săpunurilor sale. Ea îşi văzu bărbatul în oglindă şi-i spuse fără dojană:

— Cine sîntem noi ca să dăruim cai?

Marchizul se eschivă. Luă de pe patul răvăşit tunica de zi cu zi, o aruncă peste Bernarda şi-i porunci nemilostiv:

— Îmbracă-te, am venit cu doctorul.

— Să mă ferească Dumnezeu! spuse ea.

— Nu-i pentru tine, deşi ai mare nevoie, răspunse el. E pentru fetiță.

— N-o să-i fie de nici un folos, zise ea. Ori moare, ori nu moare: nu-i altă cale. Dar curiozitatea învinse: Cine e?

— Abrenuncio, spuse marchizul.

Bernarda se scandalizã. Mai bine murea aşa cum era, singură şi despuiată, decît să-şi lase cinstea pe mîna unui evreu care-şi ascundea originea. Fusese medicul de familie al părinților ei, dar renunțaseră la el pentru că dezvăluia starea pacienților spre a se lăuda cu diagnosticul.

Marchizul o înfruntă.

— Chiar dacă nu vrei, şi chiar dacă eu o vreau şi mai puțin, eşti mama ei, spuse. În numele acestui drept sfînt îți cer să încuviințezi consultul.

— Din partea mea, faceți ce poftiți, zise Bernarda Eu nu exist.

Tocmai pe dos față de ce s-ar fi putut crede, fetița se supuse fără mofturi la o cercetare minuțioasă a trupului, cu acea curiozitate cu care ar fi urmărit o jucărie automată.

— Noi, medicii, vedem cu mîinile, îi spuse Abrenuncio.

Fetița, amuzată, îi zîmbi pentru prima oară.

Certitudinea stării bune a sănătății ei sărea în ochi, căci în pofida aerului său neajutorat avea un trup armonios, acoperit de un puf auriu, aproape invizibil şi cu primele semne ale unei înfloriri minunate. Avea dinții fără cusur, ochii pătrunzători, picioarele fine, mîinile expresive şi fiecare buclă a părului era preludiul unei vieți lungi. Răspunse cu tragere de inimă şi cu multă stăpînire de sine la interogatoriul insidios şi se cuvenea s-o cunoşti foarte bine ca să descoperi că nici un răspuns nu era adevărat Se încordă numai atunci cînd doctorul descoperi cicatricea uşoară la gleznă. Istețimea lui Abrenuncio o ajută să se descurce:

— Ai căzut?

Fetița încuviință fără să clipească:

— Din scrînciob.

Doctorul începu să vorbească latineşte cu sine. Marchizul îl întrerupse:

— Spuneți-mi-o în spaniolă.

— Nu dumneavoastră mă adresez, răspunse Abrenuncio. Meditez în latina tîrzie.

Sierva María era încîntată de tertipurile lui Abrenuncio, pînă cînd acesta îşi puse urechea pe pieptul ei s-o asculte. Inima îi zvîcnea speriată, iar pe piele i se ivi o rouă lividă şi îngheţată, cu un iz vag de ceapă. Cînd isprăvi, doctorul o bătu drăgăstos pe obraz.

— Eşti foarte curajoasă, îi spuse.

Rămas singur cu marchizul, îi comentă că fetiţa ştia de cîine că era turbat. Marchizul nu pricepu.

— V-a spus multe minciuni, zise, dar nu şi asta.

— Nu ea, domnule, răspunse medicul. Mi-a spus-o inima ei: era ca o broscuţă în captivitate.

Marchizul zăbovi povestindu-i minciunile surprinzătoare înşirate de fata lui, dar nu cu supărare, ci cu un soi de mîndrie părintească.

— Poate o să se facă poetă, zise.

Abrenuncio se împotrivi ideii că minciuna ar fi o condiţie cerută de arte.

— Cu cît mai transparent e scrisul, cu atît se vede mai bine poezia, spuse el.

Singurul lucru pe care nu-l putu interpreta a fost mirosul de ceapă ce răzbătea din sudoarea fetiţei. Cum nu ştia să fie vreo legătură între un miros anume şi turbare, îl elimină ca simptom al bolii. Caridad del Cobre îi dezvălui mai tîrziu marchizului că Sierva María se lăsase în taină pe seama ştiinţei sclavilor, care o puneau să mestece frunze de veninariţă şi o închideau în pivniţa cu funii de ceapă, pentru a rupe vraja cu cîinele.

Abrenuncio nu îndulci nici cel mai mic amănunt privitor la turbare.

— Primele accese sînt cu atît mai grave şi mai rapide cu cît muşcătura e mai adîncă şi mai aproape de creier, spuse.

Aminti de cazul unui pacient de-al lui care murise după cinci ani, rămînînd îndoiala dacă nu cumva se molipsise mai tîrziu, fără să ştie nimeni. Cicatrizarea rapidă nu însemna

nimic: după un timp imposibil de prevăzut cicatricea se putea umfla, deschide iar şi supura. Agonia ajungea atît de înfiorătoare încît era de preferat moartea. Tot ce se mai putea face atunci era să se recurgă la spitalul Amor de Dios, unde aveau senegalezi deprinşi să facă față acceselor de furie ale ereticilor şi nebunilor. De nu proceda astfel, marchizul în persoană va trebui să-şi ia asupra osînda de a o ține pe fetiță înlănțuită în pat pînă moare.

— În lunga istorie a omenirii, încheie el, nici un suferind de hidrofobie n-a supraviețuit să povestească.

Marchizul hotărî că n-avea să existe cruce oricît de grea pe care să n-o poată duce. Aşa încît fetița avea să moară acasă. Medicul îl răsplăti cu o privire care părea mai curînd de milă decît de respect.

— Nu mă puteam aştepta la mai puțină măreție din partea dumneavoastră, domnule, îi spuse. Şi nu mă îndoiesc că veți avea forța sufletească să îndurați.

Stărui că pronosticul nu era alarmant. Rana era departe de zona ce prezenta cel mai mare risc şi nimeni nu-şi amintea să fi sîngerat. Se putea foarte bine ca Sierva María să nu fi luat turbarea.

— Şi pînă atunci? întrebă marchizul.

— Pînă atunci, răspunse Abrenuncio, faceți-o să asculte muzică, umpleți casa de flori, puneți păsările să cînte, duceți-o să vadă apusul de soare la malul mării, dăruiți-i tot ce-ar putea-o face fericită.

Îşi luă rămas bun învîrtindu-şi pălăria în aer şi cu sentința latină de rigoare. De data aceasta însă o tălmăci în onoarea marchizului:

— Nu-i pe lume leac care să tămăduiască ceea ce nu tămăduieşte fericirea.

DOI

NU S-A aflat niciodată cum de ajunsese marchizul într-un asemenea hal de delăsare şi nici de ce a menținut o căsătorie atît de nepotrivită, cînd avea totul asigurat pentru o văduvie tihnită. Ar fi putut fi tot ce ar fi poftit, grație puterii nemărginite a primului marchiz, tatăl lui, Cavaler al Ordinului Santiago, traficant de negri capabil de orice cruzime şi general neîndurător, față de care regele, domnul şi stăpînul său, nu s-a zgîrcit în privința onorurilor, nici a prebendelor, şi nici nu l-a pedepsit vreodată pentru fărădelegile săvîrşite.

Ygnacio, unicul moştenitor, nu se arătă vreodată bun la ceva. Crescu vădind semne certe de întîrziere mintală, rămase analfabet pînă la vîrsta de făcut dragoste şi nu iubea pe nimeni. Primul simptom de viață care i s-a cunoscut la douăzeci de ani a fost faptul că se îndrăgostise şi era pornit să se însoare cu una din fetele internate la Divina Pastora, ale cărei cîntece şi strigăte îi alintaseră copilăria. Se numea Dulce Olivia. Era singura fiică a unei familii de curelari ai casei regale şi fusese nevoită să învețe meşteşugul de a face şei de călărie, pentru a nu se stinge o dată cu ea o tradiție de aproape două veacuri. Acestei ciudate inițieri într-o meserie de bărbați i se atribui faptul că-şi pierduse judecata, şi într-un chip atît de îngrozitor, încît numai cu mare greutate a putut fi învățată să nu-şi mănînce propriile excremente. Exceptînd acest lucru, ar fi fost o partidă cum nu se poate mai bună pentru un marchiz creol atît de lipsit de calități.

Dulce Olivia avea spiritul vioi şi firea plăcută şi nu era deloc uşor să descoperi că era nebună. De prima oară cînd o văzu, tînărul Ygnacio o distinse în iureşul de pe terasă şi chiar în ziua aceea se înțeleseseră prin semne. Ea, expertă în a face păsările de hîrtie, îi trimitea răvaşe prin porumbițe.

El învață să scrie şi să citească pentru a coresponda cu ea şi acela a fost începutul unei pasiuni adevărate pe care nimeni n-a vrut s-o înțeleagă. Scandalizat, primul marchiz îşi soma fiul să dea o dezmințire publică.

— Nu numai că-i adevărat, îi replică Ygnacio, ci am şi permisiunea ei ca să-i cer mîna. Iar argumentului cu nebunia îi răspunse cu propriul său argument: Nici un nebun nu-i nebun dacă eşti de acord cu raţiunile lui.

Tatăl îl surghiuni la una din moşiile sale, învestindu-l cu împuterniciri de domn şi stăpîn de care el nu se învrednici să facă uz. A fost ca un fel de moarte în viaţă. Ygnacio era îngrozit de animale, în afară de găini. Însă la moşie cercetă îndeaproape o găină vie, şi-o imagină de mărimea unei vaci, şi-şi dădu seama că era un monstru cu mult mai înfiorător decît oricare altul de pe pămînt sau din apă. În beznă îl treceau năduşeli de gheaţă şi se trezea în zori din pricina liniştii fantomatice a islazurilor, ce-i tăia răsuflarea. Dulăul care stătea de pază fără să clipească în dreptul dormitorului îl tulbura mai tare decît celelalte primejdii.

— Trăiesc înspăimîntat că sînt viu, spusese odată.

În surghiun căpătă starea sufletească lugubră, înfăţişarea tainică, aerul contemplativ, purtările fără vlagă, felul de a vorbi rar şi o vocaţie mistică ce părea să-l condamne la o chilie de claustrare.

Cînd se împlini primul an de surghiun, îl trezi într-o noapte un vuiet ca de ape învolburate. Erau animalele de la moşie care-şi părăseau sălaşele luînd-o peste cîmp, într-o linişte adîncă, sub razele lunii pline. Dărîmau fără zgomot orice obstacol ivit în drumul lor în linie dreaptă peste păşuni şi plantaţii de trestie de zahăr, albii de rîuri şi mlaştini. Înainte mergeau cirezile de vite şi caii de povară şi de călărie, iar în spate porcii, oile, păsările de curte, într-o caravană sinistră care se pierdu în noapte. Pînă şi păsările zburătoare, chiar şi porumbeii, se porniră în cîrd. Numai pe dulău îl găsiră zorile la locul lui de pază în dreptul dormitorului stăpînului. Acela a fost începutul prieteniei aproape omeneşti prin care marchizul s-a legat de animal şi de nenumăraţii dulăi ce i-au urmat în casă.

Copleşit de groază la moşia pustie, tînărul Ygnacio renunţă la dragoste şi se supuse planurilor părintelui său. Acestuia

nu i-a fost de-ajuns sacrificiul iubirii, ci i-a impus, printr-o clauză testamentară, să se însoare cu moştenitoarea unui nobil spaniol. Şi astfel s-a căsătorit, făcînd o nuntă fastuoasă, cu doña Olalla de Mendoza, o fată răpitor de frumoasă şi înzestrată cu mari şi numeroase virtuți, pe care o lăsă mai departe fecioară spre a nu-i dărui nici măcar bucuria unui copil. În rest, continuă să trăiască precum a făcut-o de cînd s-a născut: ca un burlac bun de nimic.

Doña Olalla de Mendoza îl scoase în lume. Se duceau la slujba principală, mai mult să se afişeze decît să se roage, ea îmbrăcată cu fuste negre largi şi pelerine strălucitoare, cu vălul de dantelă scrobită al femeilor albe din Castilia, însoțită de un alai de sclave, toate numai în mătăsuri şi podoabe de aur. În locul pantofilor de casă cu care se duceau la biserică pînă şi cele mai pline de ifose, purta ghete înalte din cordovan garnisite cu perle. Spre deosebire de alți nobili care îşi puneau peruci anacronice şi butoni de smarald, marchizul apărea în talie, cu haine de bumbac şi cu tichie pe cap. Totuşi, luă parte la manifestările publice, întotdeauna forțat, fiindcă niciodată nu şi-a putut învinge frica de viața de societate.

Doña Olalla fusese eleva lui Scarlatti Domenico, la Segovia, şi-şi luase cu mențiune de onoare diploma pentru a preda muzică şi canto în şcoli şi mănăstiri. Veni de acolo cu un clavicord desfăcut în bucăți, pe care le asambla cu mîna ei, şi cu diferite instrumente de coarde la care cînta şi învăța să se cînte cu nespusă măiestrie. Alcătui o formație de începătoare care sanctificau serile de la ea de acasă cu noile piese muzicale din Italia, din Franța, din Spania şi despre care s-a ajuns să se spună că era inspirată de lirica Sfîntului Duh.

Marchizul părea total neînzestrat pentru muzică. Se spunea, în stil franțuzesc, că avea mîini de artist şi ureche de artilerist. Însă din ziua în care despachetară instrumentele nu-şi luă ochii de la teorba italiană, datorită ciudățeniei capului dublu, mărimii diapazonului, numărului coardelor şi sunetului clar. Doña Olalla se ambiționa să-l învețe să cînte la

fel de bine ca ea. Îşi petreceau dimineţile executînd game sub pomii din livadă, ea cu răbdare şi dragoste, iar el cu o încăpăţînare de cioplitor în piatră, pînă cînd madrigalul spăşit li se dărui fără durere.

Muzica îmbunătăţi pînă într-atît armonia conjugală, încît doña Olalla se încumetă să facă pasul care-i mai lipsea. Într-o noapte furtunoasă, prefăcîndu-se poate că era cuprinsă de o teamă pe care de fapt n-o simţea, se duse în camera soţului virgin.

— Sînt stăpînă pe jumătate din acest pat, îi spuse, şi am venit s-o revendic.

El rămase neclintit. Sigură că avea să-l convingă cu vorba bună sau cu forţa, ea stărui mai departe. Viaţa nu le-a dat însă timp. Într-o zi, pe 9 noiembrie, stăteau şi executau un duo sub portocali, fiindcă văzduhul era limpede şi cerul fără nori, cînd un fulger îi orbi, un zgomot cutremurător îi scutură şi doña Olalla căzu trăsnită la pămînt.

Oraşul înspăimîntat interpretă tragedia drept o izbucnire a furiei cereşti pentru o vină de nemărturisit. Marchizul comandă funeraliile de regină, la care se arătă pentru prima dată cu hainele cernite şi culoarea galbenă ce aveau să nu-l mai părăsească niciodată. Întors de la cimitir îl surprinse o ninsoare de porumbiţe de hîrtie peste portocalii din livadă.

Prinse una la întîmplare, o desfăcu şi citi: „Trăsnetul acela era al meu. "

Înainte de a se scurge cele nouă zile de pomenire, donase bisericii bunurile materiale care întreţinuseră splendoarea averii sale de prim născut: o moşie cu crescătorie de vite în Mompox şi alta în Ayapel, şi două mii de hectare în Mahates, la numai două leghe de acolo, cu mai multe herghelii de cai de călărie şi de tracţiune, o moşie cu teren arabil şi cea mai bună fabrică de zahăr de pe coasta Caraibilor. Totuşi, legenda despre averea lui se întemeia pe o proprietate imensă în paragină, ale cărei hotare imaginare se pierdeau dincolo de mlaştinile din La Guaripa şi grindurile din la Pureza, pînă spre pădurile de manglieri din Urabá. Păstră numai reşedinţa

senioralã cu curtea slugilor redusã la minimum, şi fabrica de zahăr din Mahates. Negresei Dominga de Adviento îi încredinţă cîrma casei. Pe bătrînul Neptuno îl păstră cu funcţia de vizitiu cu care îl învestise primul marchiz şi-l însărcină să se îngrijească de puţinii cai care mai rămăseseră.

Pentru prima oară singur în tenebrosul conac al strămoşilor, abia dacă putea dormi în beznă, din pricina spaimei ereditare a nobililor creoli de a nu fi omorîţi de sclavi în timpul somnului. Se trezea pe neaşteptate, fără a şti dacă ochii înfrigurați care se iveau prin lucarne erau de pe lumea aceasta sau de pe cealaltă. Se ducea pe vîrfuri la uşă, o deschidea brusc şi surprindea un negru care pîndea prin gaura cheii. Îi simţea strecurîndu-se cu paşi de tigru pe coridoare, despuiaţi şi unşi cu ulei de cocos ca să nu poată fi prinşi. Buimăcit de atîtea spaime laolaltă, porunci ca luminile să rămînă aprinse pînă în zori, izgoni sclavii care încetul cu încetul puneau stăpînire pe spaţiile goale şi aduse acasă primii copoi dresaţi să încolţească prada.

Poarta mare a fost închisă pentru totdeauna. Surghiuniră mobilele franţuzeşti cu pluşul mirosind urît din pricina umezelii, vîndură goblenurile, porţelanurile şi piesele de ceasornicărie care erau adevărate capodopere şi se mulţumiră cu hamace de sfoară pentru a păstra căldura în încăperile golite. Marchizul nu se mai duse la slujbă ori la rugăciuni şi nici nu mai defilă cu baldachinul Sacramentului la procesiuni, nu mai ţinu praznicele şi nici zilele de post, cu toate că plăti mai departe la timp dările către Biserică. Se refugie în hamac, uneori în dormitor în toiul toropelii din august, şi mai întotdeauna pentru siestă sub portocalii din livadă. Nebunele îi aruncau resturi de mîncare şi-i strigau obscenităţi afectuoase, dar cînd comenduirea îi făcu favoarea să-i propună mutarea ospiciului se împotrivi din gratitudine faţă de ele.

Dezamăgită de dispreţul pretendentului ei, Dulce Olivia se consolă ducînd dorul a ceea ce nu se întîmplase. Fugea de la Divina Pastora prin spărturile gardului din livadă ori de cîte

ori putea, îmblînzi şi supuse dulăii de pradă cu momeală de mîngîieri drăgăstoase şi-şi dedică ceasurile de somn pentru a vedea de casa pe care n-a avut-o niciodată, măturînd-o cu mănunchiuri de busuioc spre a atrage norocul şi atîrnînd funii de usturoi prin dormitoare să alunge țînțarii. Dominga de Adviento, a cărei vigilență nu lăsa nimic la întîmplare, muri fără să afle din ce pricină coridoarele erau mai curate în zori decît pe înserat, iar obiectele puse de ea într-un loc se aflau dimineața într-altul. Înainte de a împlini un an de văduvie, marchizul o surprinse pentru prima oară pe Dulce Olivia frecînd oalele şi cratițele din bucătărie care-i păreau prost curățate de sclave.

— N-am crezut că te încumeți într-atît, îi zise.

— Fiindcă eşti un amărît, cum ai fost totdeauna, îi răspunse ea.

Astfel se înfiripă iar o prietenie interzisă care, cel puțin într-un rînd, păruse a fi dragoste. Stăteau de vorbă pînă în zori, fără iluzii dar şi fără duşmănie, ca o pereche bătrînă condamnată la rutină. Credeau că sînt fericiți, şi poate că şi erau, pînă cînd unul din ei spunea un cuvînt în plus, sau făcea un pas mai puțin, şi noaptea trecea într-o ceartă de vandali care demoraliza dulăii. Totul redevenea atunci ca la început şi Dulce Olivia dispărea din casă pentru un lung răstimp.

Numai ei îi mărturisi marchizul că disprețul lui față de bunurile lumeşti şi schimbarea felului său de a fi nu se datorează evlaviei, ci groazei pricinuite de pierderea bruscă a credinței, atunci cînd a văzut trupul soției carbonizat de trăsnet. Dulce Olivia se oferi să-l consoleze. Îi făgădui să-i fie sclavă supusă şi în bucătărie, şi în pat. El nu se lăsă ademenit.

— N-o să mă mai însor niciodată, îi jură.

Nu se împlini însă anul şi se căsători pe ascuns cu Bernarda Cabrera, fata unui fost vătaf al tatălui său, ajuns bogat prin negustoria cu coloniale. Se cunoscuseră cînd acesta o trimise la conac cu heringii în saramură şi măslinele

negre care erau slăbiciunea doñei Olalla şi, cînd ea muri, continuă să le aducă marchizului. Într-o după-amiază în care Bernarda îl găsi în hamacul din livadă, îi citi soarta scrisă în palma mîinii stîngi. Marchizul rămase atît de impresionat de prezicerile ei, încît continuă s-o cheme la ceasul siestei, chiar dacă nu mai avea nimic de cumpărat, însă se scurseră două luni fără ca el să ia nici un fel de inițiativă. Astfel că o luă ea în locul lui. Îl asaltă în hamac, îl călări şi-i astupă gura cu poalele de la *chilaba* cu care era îmbrăcat, pînă îl lăsă fără pic de vlagă. Atunci îl învioră cu o înflăcărare şi o ştiință pe care el nu şi le-ar fi putut imagina în plăcerea anemică a desfătării lui solitare şi-l lipsi fără glorie de virginitate. El împlinea cincizeci şi doi de ani, iar ea douăzeci şi trei, însă diferența de vîrstă deranja cel mai puțin.

Continuară să facă dragoste la vremea siestei, în grabă şi fără tragere de inimă, la umbra ca de biserică a portocalilor. Nebunele îi îndemnau de pe terasă cu cîntece deşucheate şi le sărbătoreau victoriile cu aplauze de stadion. Marchizul nu apucase să-şi dea seama de riscurile care-l pîndeau, că Bernarda îl şi făcu să coboare pe pămînt cu vestea că era însărcinată în două luni. Îi aminti că nu era negresă, ci fiică a unui indian care vorbeşte spaniola şi a unei albe din Castilia, astfel încît singura cale de a repara onoarea era căsătoria cum scrie la carte. El o tot duse cu vorba pînă cînd tatăl ei bătu în poarta mare la ceasul siestei cu o archebuză străveche în bandulieră. Avea vorba domoală şi gesturi blînde şi-i dădu marchizului arma fără să-l privească în față.

— Ştiți ce-i asta, domnule marchiz? îl întrebă.

Marchizul, cu arma în mînă, nu ştia ce să facă.

— După cît pot să-mi dau eu seama, cred că e o archebuză, spuse. Şi întrebă, intrigat de-a binelea: La ce-o folosiți?

— Ca să mă apăr de pirați, domnule, răspunse indianul, tot fără să-l privească în față. V-am adus-o acum ca să binevoiți să mă omorîți înainte de a vă omorî eu.

Îl privi drept în față. Avea nişte ochişori trişti şi muți, dar marchizul înțelese ceea ce nu-i spuneau, îi dădu înapoi archebuza şi-l pofti să intre pentru a face înțelegerea. După două zile, parohul de la o biserică din apropiere oficie căsătoria, de față cu părinții ei şi naşii amîndurora. Cînd terminară, Sagunta se ivi fără ca nimeni să ştie de unde şi-i încunună pe miri cu ghirlandele fericirii.

Într-o dimineață cu ploaie tîrzie, sub semnul Săgetătorului, se născu la şapte luni şi anevoie Sierva María de Todos los Angeles. Părea un mormoloc fără culoare, iar cordonul ombilical înfăşurat în jurul gîtului era gata s-o sugrume.

— E fată, zise moaşa. Dar n-o să aibă zile.

Dominga de Adviento le-a făgăduit atunci sfinților ei că, de aveau să-i dăruiască harul de a trăi, fetița nu-şi va tăia părul pînă în noaptea nunții. N-a apucat să-şi isprăvească jurămîntul, că fetița începu să plîngă. Dominga de Adviento, radioasă, strigă:

— O să fie sfîntă!

Marchizul, căruia i-a fost înfățişată spălată şi îmbrăcată, a fost mai puțin clarvăzător.

— O să fie tufă! spuse. Dacă Domnul îi dă viață şi sănătate.

Fetița, născută dintr-un nobil şi o plebee, avu o copilărie de orfană. Mama o urî din clipa cînd i-a dat să sugă pentru prima şi ultima oară şi se împotrivi s-o țină lîngă ea de teamă să n-o omoare. Dominga de Adviento o alăptă, o botează creştineşte şi o închină lui Olokun, o zeitate *yoruba* de sex incert, al cărei chip se consideră a fi atît de îngrozitor încît poate fi văzut numai în vise şi veşnic cu o mască. Lăsată în curtea sclavilor, Sierva María învăță să danseze înainte de a vorbi, învăță trei limbi africane în acelaşi timp, se obişnui să bea sînge de cocoş pe inima goală şi să se strecoare printre oamenii albi fără să fie văzută, nici simțită, ca o făptură imaterială. Dominga de Adviento o înconjură de un alai vesel de sclave negre, slujnice metise, femei indiene, care o scăldau cu apă încropită, o purificau cu verbina lui Yemayá şi-i

îngrijeau ca pe o tufă de trandafiri pletele năvalnice care la cinci ani îi ajungeau la talie. Încetul cu încetul, sclavele începuseră să-i pună la gît şiragurile diferiților zei, pînă ce ajunsese să poarte şaisprezece.

Pe cînd marchizul vegeta în grădină, Bernarda preluă cu mînă fermă cîrmuirea casei. Cea dintîi grijă a sa a fost să refacă averea prăpădită de bărbatul ei, la adăpostul autorității primului marchiz. Acesta obținuse, la vremea lui, autorizația de a vinde cinci mii de sclavi în opt ani, cu angajamentul de a importa în acelaşi timp două butoaie cu făină de fiecare. Grație şmecheriilor lui de maestru şi venalității vameşilor, vîndu prin contrabandă cu trei mii de sclavi mai mult, ajungînd astfel negustorul de sclavi cel mai bogat din veacul acela.

Bernardei îi veni în minte că marele chilipir nu erau sclavii, ci făina, cu toate că în realitate afacerea cea mai grozavă era incredibila ei putere de convingere. Cu o singură autorizație de a importa o mie de sclavi în patru ani şi trei butoaie cu făină de fiecare, dădu lovitura vieții ei: vîndu cei o mie de negri cum era înțelegerea, dar, în loc de cele trei mii de butoaie de făină, importă douăsprezece mii. A fost cea mai mare contrabandă a secolului.

Pe atunci îşi petrecea jumătate din timp la fabrica de zahăr de la Mahates, unde-şi stabili centrul afacerilor datorită faptului că se afla aproape Río Grande de la Magdalena, care servea oricărui fel de trafic spre interiorul viceregatului. La urechile marchizului ajungeau veşti răzlețe despre prosperitatea ei, pentru care nu dădea socoteală nimănui. În timpul petrecut acolo, chiar înainte de a avea crizele, părea un dulău în cuşcă. Dominga de Adviento spusese foarte bine:

— Fundul nu-i avea astîmpăr în trup.

Sierva María ocupă întîia oară un loc stabil în casă cînd îi muri sclava şi aranjară pentru ea splendidul dormitor unde stătuse prima marchiză. Îi aduseră un dascăl care îi preda lecții de spaniolă peninsulară şi noțiuni de aritmetică şi ştiințe naturale, încercă s-o învețe să citească şi să scrie. Ea

se împotrivi fiindcă, spunea, nu pricepea literele. O maestră amatoare o iniție în cunoaşterea muzicii. Copila dovedi interes şi bun gust, dar nu avu răbdarea să învețe să cînte la nici un instrument. Surprinsă, maestra renunță şi la plecare îi spuse marchizului:

— Nu-i vorba că fetița n-ar avea deloc talent, dar e dusă parcă pe altă lume.

Bernarda se străduise să-şi înfrîneze resentimentele, dar foarte curînd deveni limpede că vina nu era nici a ei şi nici a copilei, ci a firii amîndurora. Trăia cu sufletul la gură de cînd i se păru că descoperă la fata ei o anume aură de nălucă. Tremura numai la gîndul că, privind în urmă, se pomenea cu ochii de nepătruns ai acelei făpturi slabe, înfăşurate în voaluri vaporoase şi cu pletele sălbatice care-i ajungeau la genunchi.

— Fato! îi striga. Îți interzic să mă priveşti aşa!

Cînd era adîncită în socoteli, simțea în ceafă răsuflarea şuierătoare de şarpe la pîndă şi tresărea îngrozită.

— Fato! îi striga. Fă zgomot înainte de a intra!

Ea îi sporea spaima, îngăimînd ceva în limba *yoruba.* Noaptea era şi mai rău, căci Bernarda se trezea brusc cu senzația că o atinsese cineva, iar copila stătea la picioarele patului, privind-o cum doarme. Zadarnică se dovedi încercarea cu clopoțelul la încheietura mîinii, fiindcă secretul Siervei María îl împiedica să sune.

— Copila asta parcă n-ar fi albă, n-are decît culoarea, spunea maică-sa.

Aşa şi era, într-adevăr, căci fata îşi dădea cînd numele adevărat, cînd unul african născocit de ea: María Mandinga.

Scandalul izbucni într-o zi, dis-de-dimineață, cînd Bernarda se trezi moartă de sete din pricina abuzului de cacao şi găsi o păpuşă de-a Siervei María plutind pe fundul unui ciubăr. Nu i se păru doar o păpuşă plutind pe apă, ci de fapt ceva înspăimîntător: o păpuşă moartă.

Încredințată că era la mijloc o vrăjitorie africană făcută de Sierva María împotriva ei, luă hotărîrea că ele două n-aveau

loc în aceeaşi casă. Marchizul încercă să intervină sfios, dar ea îi tăie vorba scurt:

— Ori ea, ori eu.

Astfel că Sierva María se întoarse la baraca sclavelor, chiar şi atunci cînd maică-sa era la fabrica de zahăr. Era tot atît de enigmatică precum venise pe lume şi cu desăvîrşire analfabetă.

Însă Bernarda nu se simțea mai bine. Se străduise să-l păstreze pe Iuda Iscariotul coborîndu-se la nivelul lui şi în mai puțin de doi ani pierdu simțul afacerilor, ba chiar şi al vieții. Îl travestea în pirat nubian, în as de cupă, în craiul Melchior, şi-l lua cu ea prin cartierele mărginaşe, mai cu seamă atunci cînd galioanele aruncau ancora şi oraşul se dezlănțuia într-o petrecere ce ținea jumătate de an. Dincolo de zidurile oraşului se improvizau cîrciumi şi bordeluri pentru negustorii care veneau de la Lima, de la Portobelo, de la Havana, de la Veracuz, ca să-şi dispute mărfurile şi sortimentele de prin toate teritoriile descoperite. Într-o noapte, beat mort, într-o cîrciumă cu ocnaşi, Iuda se apropie foarte misterios de Bernarda.

— Deschide gura şi închide ochii, îi spuse.

Ea făcu întocmai, iar el îi puse pe limbă o tabletă de ciocolată magică de Oaxaca. Bernarda o recunoscu după gust şi o scuipă, deoarece încă din copilărie nu putea suferi cacaua. Iuda o convinse că era o substanță sacră ce te făcea să te bucuri de viață, sporea forța fizică, ridica moralul şi fortifica sexul.

Bernarda izbucni în hohote de rîs.

— De-ar fi aşa, spuse, călugărițele Sfintei Clara ar fi tauri de luptă.

Era deja robită de viciul mierii fermentate la care se dedase împreună cu colegele de şcoală încă dinainte de a se căsători, şi continuă să fie savurînd-o nu numai cu gura, ci cu toate cele cinci simțuri, în aerul fierbinte al fabricii de zahăr. Cu Iuda învăță să mestece tutun şi frunze de coca şi cenuşă de palmier *yarumo,* ca indienii din Sierra Nevada. Încercă prin

cîrciumi canabis de India, terebentina de Cipru, mescalina de la Real del Catorce şi, cel puțin într-un rînd, opiul de Nao adus din China de traficanții filipinezi. Totuşi, n-a rămas surdă la îndemnul lui Iuda de a gusta şi cacaua. După ce le încercase pe toate, recunoscu virtuțile acesteia şi o preferă tuturor. Iuda ajunse hoț, codoş, uneori şi sodomit, şi toate din viciu, căci nu-i lipsea nimic. Într-o noapte blestemată se luă la trîntă, sub ochii Bernardei, cu trei ocnaşi de pe galerele flotei din pricina unor certuri la jocul de cărți, şi a fost omorît cu lovituri de scaun.

Bernarda se refugie la fabrica de zahăr. Conacul rămase în voia sorții şi, dacă de atunci înainte nu s-a ales chiar praful, aceasta s-a datorat numai autorității arătate de Dominga de Adviento, care pînă la urmă o crescu pe Sierva María aşa cum voiau zeii în care credea.

Marchizul abia dacă aflase de decăderea nevestei lui. De la fabrica de zahăr răzbăteau zvonuri că trăia în stare de delir, că vorbea singură, că-şi alegea sclavii cei mai bine înzestrați spre a-i împărți în nopțile-i de desfrîu cu fostele colege de şcoală. Averea care-i venise pe apă i se ducea acum pe apa sîmbetei şi ajunsese la cheremul burdufurilor de melasă şi al sacilor de cacao pe care-i ținea ascunşi prin toate cotloanele ca să nu piardă timp cînd o încolțeau poftele. Unicul lucru sigur care-i mai rămăsese pe atunci erau două ulcele pline cu galbeni de patru şi o sută de *doblas,* de aur curat, pe care le îngropase sub pat în vremurile bune. Ajunsese într-un asemenea hal de degradare, încît nici bărbatul ei n-o recunoscu atunci cînd se întoarse de la Mahates pentru ultima oară, după trei ani de absență, cu puțin înainte ca Sierva María să fie muşcată de cîine.

La jumătatea lui martie, riscurile turbării păreau îndepărtate. Marchizul, recunoscător sorții, îşi propuse să îndrepte trecutul şi să cucerească inima fetei lui cu rețeta fericirii sugerată de Abrenuncio. Îi consacră tot timpul lui.

Încercă să învețe s-o pieptăne şi să-i împletească părul într-o coadă. Încercă s-o învețe să fie o adevărată albă, se strădui să-şi recapete de dragul ei visurile spulberate de nobil creol, să o dezbare de obiceiul de a mînca saramură de iguană şi tocăniță de tatu. Încercă aproape totul, în afară de a-şi pune întrebarea dacă aceea era calea de a o face fericită.

Abrenuncio veni mai departe în vizită. Nu-i era uşor să se înțeleagă cu marchizul, dar îl interesa inconştiența lui în această suburbie a lumii timorate de Inchiziție. Aşa îşi petrecură lunile de zăpuşeală, el vorbind, fără să fie ascultat, sub portocalii în floare, iar marchizul zăcînd în hamac, la o mie trei sute de leghe maritime de un rege care nu i-a auzit niciodată numele. Într-una din aceste vizite i-a întrerupt vaietul lugubru al Bernardei.

Abrenuncio se alarmă. Marchizul făcu pe surdul, dar geamătul care urmă a fost atît de sfîşietor că nu s-a mai putut preface.

— Oricine ar fi are mare nevoie de ajutor, zise Abrenuncio.

— E nevastă-mea de-a doua, spuse marchizul.

— Are ficatul făcut praf, zise Abrenuncio.

— Cum de ştiți?

— Fiindcă se văietă cu gura deschisă, răspunse medicul.

Împinse uşa fără să mai ceară voie şi încercă s-o vadă pe Bernarda în penumbra odăii, însă ea nu se afla în pat. O chemă pe nume, dar nu-i răspunse. Deschise atunci fereastra şi lumina metalică a orei patru i-o arătă fără milă, despuiată, cu brațele şi picioarele desfăcute în cruce, trîntită pe jos şi învăluită în licărirea vînturilor ei letale. Pielea sa avea culoarea fără viață a fierei vărsate. Ridică iute capul, orbită de strălucirea ferestrei deschise brusc, şi nu-l recunoscu pe doctor în contra luminii. Lui i-a fost de ajuns o privire ca să-i deslușească soarta.

— Îți cîntă cucuveaua, fata mea, îi spuse.

Îi explică totuşi că mai era încă timp să fie salvată, numai dacă se supunea grabnic unui tratament de curățire a sîngelui. Bernarda îl recunoscu, se ridică anevoie, cum putu,

şi izbucni în înjurături. Abrenuncio le suportă impasibil în vreme ce închidea fereastra. Cînd fu gata de plecare, se opri în dreptul hamacului marchizului şi preciză pronosticul:

— Doamna marchiză va muri pînă cel tîrziu pe 15 septembrie, dacă nu ajunge să se spînzure de o grindă între timp.

Marchizul, imperturbabil, spuse:

— Păcat că 15 septembrie e atît de departe.

Continua cu tratamentul fericirii pentru Sierva María. De pe colina San Lázaro vedeau înspre răsărit mlaştinile aducătoare de moarte şi înspre apus uriaşul soare roşu ce se cufunda în oceanul în flăcări. Ea îl întrebă ce era dincolo de mare, iar el îi răspunse:

— Lumea.

Pentru fiecare gest al său afla un ecou neaşteptat din partea copilei. Într-o după-amiază văzură ivindu-se în zare, cu toate pînzele ridicate, Flota Galioanelor.

Oraşul se transformă. Tatăl şi fata se desfătară privind marionetele, înghiţitorii de foc, uluitoarele curiozităţi de tîrg care ajunseră în port în acel aprilie de bun augur. Sierva María învăţă mai multe lucruri despre albi în două luni de zile decît în toată viaţa ei de pînă atunci. Încercînd s-o facă să se schimbe şi marchizul ajunse alt om, şi într-un mod atît de radical că nu păru o toană, ci chiar o prefacere a firii sale.

Casa se umplu de toate balerinele mecanice, de cutiile muzicale şi de ceasurile cu arc care se văzuseră pe la tîrgurile din Europa. Marchizul scoase de la naftalină teorba italiană. O şterse de praf, o acordă cu o perseverenţă ce nu putea fi înţeleasă decît ca izvorînd din dragoste şi începu să se acompanieze cîntînd cîntecele de odinioară, cu vocea-i frumoasă şi urechea proastă pe care nici anii şi nici amintirile tulburi nu le schimbaseră. Ea îl întrebă în acele zile dacă era adevărat, cum glăsuiau cîntecele, că dragostea era în stare de orice.

— E-adevărat, îi răspunse el, dar ai face mai bine să n-o crezi.

Fericit din pricina acestor veşti bune, marchizul începu să se gîndească la călătoria la Sevilla, pentru ca Sierva María să-şi revină din suferinţele-i tăcute şi să-şi desăvîrşească bunele maniere. Data şi itinerarul erau gata stabilite, cînd Caridad del Cobre îl trezi din siestă cu ştirea cumplită:

— Biata mea fetiţă, domnule, se preface în cîine.

Chemat de urgenţă, Abrenuncio dezminţi superstiţia populară după care oamenii turbaţi ajung să se prefacă în animalul care i-a muşcat. Constată că fetiţa avea puţină febră şi, cu toate că aceasta era considerată o boală în sine şi nu un simptom al altor stări, n-o trecu cu vederea. Îl preveni pe seniorul înnebunit că fetiţa nu era la adăpost de alte pericole, căci muşcătura unui cîine, turbat sau nu, nu te putea feri de alte rele. Ca întotdeauna, singura soluţie era să aştepte. Marchizul îl întrebă:

— Asta-i tot ce-mi puteţi spune?

— Ştiinţa nu mi-a dat mijloacele să vă mai pot spune nimic altceva, îi răspunse doctorul la fel de acru. Dar dacă nu credeţi în mine, v-a mai rămas totuşi o cale: încredeţi-vă în Dumnezeu.

Marchizul nu înţelese.

— Aş fi jurat că nu sînteţi credincios, zise.

Doctorul nici măcar nu se întoarse să-l privească:

— Ce n-aş fi dat să fie aşa, domnule.

Marchizul nu se încrezu în Dumnezeu, ci în oricine i-ar fi dat vreo speranţă. În oraş mai erau trei doctori cu diplomă, şase spiţeri, unsprezece bărbieri care luau sînge şi nenumăraţi vraci şi meşteri în tot soiul de farmece, în ciuda faptului că Inchiziţia condamnase o mie trei sute dintre ei la felurite pedepse, în ultimii cincizeci de ani, şi arsese pe rug şapte. Un medic tînăr din Salamanca îi deschise Siervei María rana închisă şi-i aplică nişte cataplasme caustice ca să-i extragă vechile umori. Altul încercă acelaşi lucru cu lipitori puse pe spinare. Un bărbier care lua sînge îi spălă rana cu propria ei urină, iar altul o sili să şi-o bea. Timp de două săptămîni îndurase două băi cu ierburi şi două spălaturi

emoliente în fiecare zi şi o aduseseră în pragul agoniei cu poţiuni de antimoniu natural şi cu alte filtre dătătoare de moarte.

Febra cedă, însă nimeni nu se încumetă să susţină că primejdia turbării ar fi fost alungată. Sierva María simţea că moare. La început rezistase cu mîndria neştirbită, dar după două săptămîni fără nici un rezultat avea o ulceraţie de foc la gleznă, pielea jupuită de cataplasme şi substanţe ce provocau băşici şi stomacul întors pe dos. Trecuse prin toate: ameţeli, convulsii, spasme, delir, slăbiciune de pîntec şi de vezică şi se tăvălea pe jos urlînd de durere şi de furie. Chiar şi vracii cei mai îndrăzneţi o abandonară în voia sorţii, încredinţaţi că era nebună sau posedată de diavoli. Marchizul îşi pierduse orice nădejde cînd apăru Sagunta cu leacul lui San Huberto. A fost sfîrşitul.

Sagunta îşi lepădă cearşafurile de pe ea şi se dădu peste tot cu unsori de indieni ca să-şi frece trupul de cel al copilei dezgolite. Aceasta se împotrivi cu picioarele şi cu mîinile, în ciuda slăbiciunii ei extreme, şi Sagunta o supuse cu forţa. Bernarda auzi din odaia ei răcnetele demenţiale. Veni în fugă să vadă ce se întîmplă şi-o găsi pe Sierva María zvîrcolindu-se pe jos şi pe Sagunta deasupra ei, înfăşurată în valurile de aramă ale pletelor şi urlînd rugăciunea lui San Huberto. Le biciui pe amîndouă cu sforile hamacului. Mai întîi aşa cum erau, chircite la pămînt, luate prin surprindere, apoi fugărindu-le prin colţuri pînă i se tăie răsuflarea.

Episcopul diocezei, don Toribio de Cáceres y Virtudes, alarmat de scandalul public stîrnit de nebunia şi delirul Siervei María, îi trimise marchizului o convocare fără a preciza motivul, data sau ora, ceea ce a fost interpretat ca un semn de maximă urgenţă. Marchizul îşi înfrînă incertitudinea şi se duse chiar în ziua aceea, fără a se mai anunţa.

Episcopul îşi începuse misiunea în vremea cînd marchizul se retrăsese din viaţa publică şi abia dacă se văzuseră. Pe

deasupra, era un om marcat de starea proastă a sănătății, cu un trup uriaş care-l împiedica să-şi poarte singur de grijă şi minat de o astmă păcătoasă ce-i punea la grea încercare credința. Nu luase parte la nenumărate evenimente publice unde absența lui era de neconceput, iar la puținele la care fusese de față păstra o distanță ce-l prefăcea încetul cu încetul într-o ființă ireală.

Marchizul îl văzuse uneori, întotdeauna de departe şi în public, dar amintirea pe care i-o păstra era cea de la o slujbă festivă la care asistase, sub baldachin, în lectică şi purtat de demnitari ai cîrmuirii. Din pricina trupului imens şi a fastului ornamentelor, părea la prima vedere un bătrîn colosal, dar chipul imberb cu trăsături nete, cu nişte ochi verzi ciudați, păstra intactă o frumusețe fără vîrstă. Văzut aşa cum stătea în lectică, avea un nimb magic de Suveran Pontif, şi cei care-l cunoşteau de aproape simțeau acest lucru şi în strălucirea înțelepciunii sale, şi în conştiința puterii.

Palatul unde locuia era cel mai vechi din oraş, cu două niveluri, cu spații imense şi în ruină, episcopul neocupînd nici jumătate dintr-unul. Se afla lîngă catedrală şi avea o galerie comună, cu bolți înnegrite şi un patio cu o fîntînă gata să se dărîme printre tufele deşertice. Chiar şi fațada impunătoare, din piatră sculptată, şi porțile mari, din lemn dintr-o singură bucată, oglindeau ravagiile delăsării.

Marchizul a fost primit la poarta principală de către un diacon indian. Împărți cîțiva bănuți de pomană pilcurilor de cerşetori care se tîrîiau la intrare şi pătrunse în penumbra răcoroasă a palatului în clipa în care bătură în catedrală şi răsunară în pîntecul lui clopotele prelungi de la patru după-amiaza. Coridorul central era atît de întunecos încît îl urma pe diacon fără să-l vadă, luînd mare aminte la fiecare pas ca să nu se împiedice de statui aşezate alandala sau de dărîmături împrăştiate peste tot. La capătul coridorului era o săliță luminată mai bine printr-o lucarnă. Diaconul se opri în dreptul ei, îi indică marchizului să ia loc şi să aştepte şi dispăru prin uşa alăturată.

Marchizul rămase în picioare, cercetînd pe peretele principal un portret mare în ulei al unui tînăr militar în uniforma de gală a stegarilor regali. Doar atunci cînd citi plăcuța de bronz de pe ramă îşi dădu seama că era portretul episcopului în tinerețe.

Diaconul deschise uşa spre a-l pofti să treacă şi marchizul nu trebui să se mişte pentru a-l vedea din nou pe episcop, cu patruzeci de ani mai bătrîn ca în portret Era mult mai mare şi mai impunător decît se spunea, chinuit încă de astmă şi vlăguit de căldură. Era lac de sudoare şi se legăna foarte încet într-un balansoar filipinez, făcîndu-şi vînt uşurel cu un evantai din frunze de palmier, cu trupul aplecat înainte ca să respire mai bine. Purta nişte opinci țărăneşti şi o cămaşă lungă de pînză ordinară ce lucea pe alocuri de atîta spălat. Sinceritatea sărăciei lui sărea în ochi de cum îl vedeai. Totuşi, cel mai mult impresiona limpezimea ochilor lui care se putea explica numai ca un privilegiu al sufletului. Încetă cu legănatul îndată ce-l văzu pe marchiz în uşă şi-i făcu un semn afectuos cu evantaiul.

— Pofteşte, Ygnacio, îi spuse. Simte-te ca acasă.

Marchizul îşi şterse de pantaloni mîinile asudate, trecu pragul şi se pomeni pe o terasă în aer liber, sub un baldachin de campanule galbene şi ferigi atîrnînde, de unde se vedeau turlele de la toate bisericile, acoperişurile roşii ale caselor de vaza, porumbarele amorțite de căldură, fortificațiile militare profilate pe cerul de cleştar şi marea arzătoare. Episcopul întinse cu intenție clară mîna-i de soldat şi marchizul îi sărută inelul.

Din pricina astmei, avea respirația sacadată şi greoaie, iar cuvintele îi erau întretăiate de suspine nepotrivite şi de o tuse seacă şi scurtă, însă nimic nu-i ştirbea elocința. Începu imediat o conversație amabilă despre nimicuri cotidiene. Aşezat în fața lui, marchizul i-a fost recunoscător pentru preambulul acela de consolare, atît de bogat şi amănunțit, încît clopotele de la ora cinci i-au luat prin surprindere. Mai curînd decît un sunet a fost o trepidație ce făcu să vibreze

lumina după-amiezei, iar cerul se umplu de porumbei speriați.

— Îngrozitor, spuse episcopul. Simt pe dinăuntru fiecare oră ca un cutremur.

Cuvintele îl surprinseră pe marchiz, căci şi el gîndise întocmai cînd bătuse de patru. Episcopului i se păru o coincidență firească.

— Ideile nu sînt ale nimănui, zise. Desenă prin aer cu arătătorul un şir de cercuri continue şi încheie: Zboară primprejur, ca îngerii.

O călugăriță de serviciu aduse o carafă cu bucăți de fructe într-un vin vîrtos şi un vas cu apă fierbinte care impregna aerul de un iz medicinal. Episcopul aspiră aburii cu ochii închişi şi cînd îşi reveni din extaz era altul: stăpîn absolut al autorității sale.

— Te-am chemat, îi spuse marchizului, fiindcă ştim că ai nevoie de Domnul şi faci pe uitucul.

Glasul îşi pierduse tonalitățile de orgă şi ochii îşi recăpătară strălucirea pămîntească. Marchizul bău dintr-o sorbitură jumătate din paharul de vin ca să prindă curaj.

— Preasfinția Voastră Ilustrisimă ştie de bună seamă că m-a copleşit cea mai mare nenorocire ce se poate abate asupra unei ființe omeneşti, spuse, cu o umilință dezarmantă. Am încetat să mai cred.

— Ştim bine, fiule, replică episcopul fără a se arăta surprins. Cum să nu ştim!

O spuse parcă oarecum bucuros, pentru că şi el, pe cînd era stegar regal în Maroc, îşi pierduse credința la douăzeci de ani, în toiul unei bătălii.

— Am avut certitudinea fulgerătoare că Dumnezeu încetase să mai existe, spuse.

Îngrozit, îşi consacrase viața rugăciunii şi penitenței.

— Pînă cînd Domnul s-a îndurat de mine şi mi-a arătat calea vocației, încheie. Aşa că esențial nu-i faptul că tu nu crezi, ci că Domnul crede mai departe în tine. Şi nu începe

nici o îndoială în privința asta, căci El, în milostivenia Sa fără margini, ne-a luminat să-ți venim în ajutor.

— Voiam să-mi port crucea în linişte, spuse marchizul.

— Ei bine, n-ai izbutit deloc, răspunse episcopul. Este un secret ştiut de toată lumea că sărmana ta copilă se zvîrcoleşte pe jos pradă unor convulsii obscene şi lătrînd în grai de idolatri. Nu sînt simptome fără greş că e posedată de diavol?

Marchizul era îngrozit.

— Ce vreți să spuneți?

— Că printre nenumăratele viclenii ale diavolului se întîmplă foarte adesea să ia înfățişarea unei boli necurate pentru a pătrunde într-un corp nevinovat, continuă el. Şi, odată înlăuntru, nu-i putere omenească în stare să-l facă să iasă.

Marchizul descrise suferințele provocate de muşcătura cîinelui, dar episcopul găsea că totul pleda în favoarea explicației lui. Întrebă ceea ce ştia desigur prea bine:

— Ştii cine e Abrenuncio?

— A fost primul doctor care a consultat-o pe copilă, răspunse marchizul.

— Voiam s-o aud de la tine, spuse episcopul.

Scutură un clopoțel pe care-l ținea la îndemînă şi un preot de vreo treizeci de ani, părînd şi mai tînăr, apăru imediat, ca un spirit eliberat dintr-o sticlă. Episcopul îl prezentă ca fiind părintele Cayetano Delaura, nimic mai mult, şi-l pofti să se aşeze. Din pricina căldurii purta o sutană de casă şi opinci asemănătoare cu cele ale episcopului. Era încordat, palid, cu ochi pătrunzători şi păr negru ca pana corbului, cu o şuviță albă pe frunte. Respirația-i sacadată şi mîinile febrile nu păreau ale unui om fericit

— Ce ştim despre Abrenuncio? îl întrebă episcopul.

Părintele Delaura n-a fost nevoit să stea pe gînduri.

— Abrenuncio de Sa Pereira Cao, rosti, parcă silabisind numele. Şi se adresă imediat marchizului: Ați luat aminte, domnule marchiz, că ultimul său nume înseamnă cîine pe limba portughezilor?

La drept vorbind, continuă Delaura, nu se ştia dacă acela era numele lui adevărat. După cum reieşea din dosarele Inchiziției, era un evreu portughez expulzat din peninsulă şi protejat aici de un guvernator care-i purta recunoştință pentru că îl lecuise de o hernie de două livre, cu apă depurativă de Turbaco. Vorbi de rețetele sale magice, de siguranța cu care prevestea moartea, de presupusa-i pederastie, de lecturile libertine, de viața lui fără Dumnezeu. Totuşi, singura învinuire concretă pe care i-o aduseseră era cea de a fi reînviat un biet cîrpaci din mahalaua Getsemani. Se obținură mărturii demne de crezare că acesta se afla deja în coşciug, învelit în giulgiu, cînd Abrenuncio îi porunci să se scoale. Din fericire, însuşi cel readus la viață afirmă în fața Tribunalului Sfintei Inchiziții că nu-şi pierduse nici o clipă cunoştința. În cele din urmă, aminti incidentul cu calul mort pe colina San Lázaro şi îngropat în pămînt sfințit.

— Îl iubea ca pe o ființă omenească, interveni marchizul.

— A fost un afront adus credinței noastre, domnule marchiz, zise Delaura. Cai de o sută de ani nu sînt creaturi ale Domnului.

Marchizul se alarmă că o glumă între patru ochi ajunsese în arhivele Inchiziției. Încercă o apărare sfioasă:

— Abrenuncio e slobod la gură, dar cred cu toată umilința că de aici pînă la erezie e cale lungă.

Discuția ar fi fost neplăcută şi fără sfîrşit dacă episcopul nu i-ar fi readus la subiect.

— Orice ar spune medicii, zise, turbarea la oameni este unul dintre nenumăratele tertipuri ale Duşmanului.

Marchizul nu pricepu. Episcopul îi dădu o lămurire atît de dramatică încît păru preludiul unei condamnări la focul veşnic.

— Din fericire, conchise, chiar dacă trupul copilei tale e pierdut, Domnul ne-a dat mijloacele să-i salvăm sufletul.

Zăduful apăsător al înserării puse stăpînire pe lume. Marchizul zări cel dintîi luceafăr pe cerul violet şi se gîndi la

fata lui singură în casa sordidă, tîrîndu-şi piciorul maltratat de neîndemînarea vracilor. Întrebă cu modestia-i firească:

— Ce trebuie să fac?

Episcopul îi explică pe larg. Îl autoriză să-i folosească numele pentru orice demers şi mai ales la mănăstirea Santa Clara, unde trebuia s-o ducă pe copilă cît mai curînd cu putință.

— Las-o în grija noastră, încheie. Dumnezeu va face restul.

Marchizul îşi luă rămas bun mai tulburat decît la venire. De la fereastra trăsurii privi străzile mohorîte, copiii bălăcindu-se în pielea goală prin apă, gunoiul împrăştiat de vulturi. Dînd colțul unei străzi văzu marea, veşnic la locul ei, şi-l năpădi incertitudinea.

Ajunse acasă pe întuneric, la ceasul rugăciunii de seară, şi pentru prima oară de cînd murise doña Olalla o spuse şi el cu glas tare: *Îngerul Domnului o vesti pe Maria.* Strunele teorbei răsunau în beznă ca în străfundul unui iaz. Marchizul urmă pe bîjbîite zvonul melodiei pînă în dormitorul fetei lui. Stătea acolo, pe scaunul de la măsuța de toaletă, cu tunica albă şi pletele răsfirate pe pardoseală, executînd o piesă simplă pe care o învățase de la el. Nu-i venea să creadă că era aceeaşi pe care o lăsase la prînz, zăcînd din pricina cruzimii vracilor, poate numai dacă nu se săvîrşise vreo minune. A fost o iluzie ce se destramă fulgerător. Sierva María îi simți prezența, încetă să mai cînte şi căzu iar în starea de prostrație.

Petrecu lîngă ea toată noaptea. O ajută la ritualul pregătirii de culcare cu o neîndemînare de părinte prezumtiv. Îi puse pe dos cămaşa de noapte şi ea a fost nevoită să şi-o scoată ca să şi-o îmbrace pe față. O văzu pentru prima oară goală şi-l duru să-i zărească prin piele coastele, țîțişoarele înmugurite, puful gingaş. Glezna umflată răspîndea o aură arzătoare. Pe cînd o ajuta să se culce, copila se chinuia mai departe singură, cu un scîncet aproape neauzit, iar el se înfiora, pătruns de certitudinea că o ajuta să moară.

Simți nevoia de a se ruga pentru întîia oară de cînd îşi pierduse credința. Se duse la capelă, străduindu-se din

răsputeri să-şi recîştige Dumnezeul care-l părăsise, dar totul era în zadar: lipsa de credință este mai puternică decît credința, fiindcă se nutreşte prin simțuri. O auzi pe copilă tuşind de mai multe ori în răcoarea zorilor şi se duse la ea în dormitor, în drum văzu întredeschisă uşa de la alcovul Bernardei. O împinse, îndemnat de nevoia să-i împărtăşească îndoielile. Dormea cu fața în jos pe podea, sforăind îngrozitor. Marchizul rămase în prag cu mîna pe clanță şi nu o trezi. Vorbi neantului:

— Viața ta pentru a ei. Şi se corectă imediat: Amîndouă viețile noastre nenorocite pentru a ei, la naiba!

Fetița dormea. Marchizul o văzu nemişcată şi vlăguită şi se întrebă dacă prefera s-o vadă moartă sau pradă turbării. Îi potrivi vălul care o apăra de țînțari şi ca liliecii să nu-i sugă sîngele, o înveli ca să nu mai tuşească şi rămase de veghe lîngă pat, cu bucuria nouă că o iubea cum nu iubise niciodată pe lumea asta. Luă atunci hotărîrea crucială a vieții lui, fără a se mai sfătui nici cu Dumnezeu, nici cu altcineva. La patru dimineața, cînd Sierva María deschise ochii, îl văzu aşezat la capul patului.

— E vremea să mergem, spuse marchizul.

Copila se sculă fără să fie nevoie de alte explicații. Marchizul o ajută să se îmbrace de sărbătoare. Căută în cufăr nişte papuci de catifea, pentru ca ştaiful de la ghete să nu-i vatăme glezna, şi dădu din întîmplare peste o rochie ce fusese a mamei lui cînd era copilă. Era decolorată şi marcată de trecerea timpului, dar se vedea limpede că nu fusese purtată decît o singură dată. Marchizul i-o puse Siervei María, aproape după un veac, peste şiragurile vrăjitoreşti şi lănțişorul de la botez. Îi venea puțin strîmtă şi asta-i sporea oarecum aerul vetust. Îi mai puse o pălărie găsită tot în cufăr, cu panglici colorate ce nu se potriveau defel cu rochia. Îi venea de minune. În cele din urmă, îi pregăti o valijoară cu o cămaşă de noapte, un pieptene des ce putea scoate chiar şi lindinile şi o carte mică de rugăciuni a bunicii, legată în aur şi cu coperte sidefate.

Era Duminica Floriilor. Marchizul o duse pe Sierva María la slujba de la ora cinci şi ea primi cu plăcere frunza de palmier sfinţită fără a şti ce înseamnă. La plecare, au văzut răsăritul din trăsură. Marchizul pe bancheta principală, cu valijoara pe genunchi, iar fetiţa, imperturbabilă, pe cea din faţă, privind pe fereastră cum se perindă ultimele străzi pe care avea să le străbată la cei doisprezece ani cîţi avea. Nu arătase nici cel mai mic semn de curiozitate să afle unde o ducea îmbrăcată precum Juana cea Nebună şi cu o pălărie de femeie stricată, la o oră atît de matinală. După ce meditä îndelung, marchizul o întrebă:

— Ştii cine este Dumnezeu?

Fetiţa dădu din cap, tăgăduind.

Scăpărau fulgere şi se auzeau tunete undeva departe, în zare, cerul era înnorat, iar marea zbuciumată. Cînd dădură un colţ li se ivi în faţă mănăstirea Santa Clara, albă şi solitară, cu trei caturi cu jaluzele albastre dînd spre o plajă plină de gunoaie. Marchizul i-o arătă cu degetul.

— Iat-o! spuse. Şi apoi făcu un semn spre stînga: Ai să vezi marea la orice oră, de la ferestre.

Cum fetiţa nu-l luă în seamă, îi dădu singura explicaţie pe care avea să i-o dea vreodată cu privire la destinul ei:

— Ai să te odihneşti cîteva zile la călugăriţele de la Santa Clara.

Fiind Duminica Floriilor, la poartă erau mai mulţi cerşetori ca de obicei. Cîţiva leproşi care se certau cu ei pentru resturile de la bucătărie se repeziră şi ei cu mîna întinsă spre marchiz. El le împărţi pomeni mărunte, cîţiva bănuţi fiecăruia, pînă-şi goli punga. Călugăriţa de la poarta mănăstirii îl văzu cu hainele-i cernite, văzu copila îmbrăcată ca o regină şi-şi făcu drum să le deschidă. Marchizul o lămuri că o aducea pe Sierva María din ordinul episcopului. Călugăriţa nu-i puse cuvintele la îndoială din pricina tonului cu care le rostise. Cercetă înfăţişarea copilei şi-i scoase pălăria.

— Aici sînt interzise pălăriile, zise.

Rămase cu pălăria în mînă. Marchizul vru să-i dea şi valijoara, dar ea n-o primi:

— N-o să aibă nevoie de nimic.

Coada de păr i se desprinse, aproape căzîndu-i pe jos. Călugăriței nu-i veni să creadă că era naturală. Marchizul încercă să i-o înfăşoare. Fetița îl dădu la o parte şi şi-o prinse singură, cu o îndemînare ce o surprinse pe călugăriță.

— Trebuie să i-o tăiem, spuse.

— E un legămînt făcut Sfintei Fecioare pînă în ziua nunții, o lămuri marchizul.

Călugărița se dădu bătută în fața argumentului. Luă fetița de mînă, fără să-i lase timp de rămas bun, şi o trecu prin uşa turnantă. Copila îşi scoase papucul stîng fiindcă glezna o durea la mers. Marchizul o văzu îndepărtîndu-se, şchiopătînd cu piciorul desculț şi cu papucul în mînă, aşteptă în zadar ca să se întoarcă într-una din rarele-i clipe de milostenie, să-l privească. Ultima amintire despre ea a fost cea care i-a rămas pe cînd străbătea galeria din grădină, tîrîndu-şi piciorul vătămat şi dispărînd apoi în pavilionul celor îngropate de vii între zidurile mănăstirii.

TREI

MĂNĂSTIREA SANTA Clara era o clădire pătrată în fața mării, cu trei caturi avînd nenumărate ferestre toate la fel şi o galerie cu bolți în formă de potcoavă de jur împrejurul unei grădini părăginite şi umbroase. O cărare pietruită şerpuia printre tufişurile bananierilor şi ferigile sălbatice, un palmier zvelt crescuse mai înalt decît terasele, căutînd lumina, alături de un copac uriaş, de ale cărui ramuri atîrnau liane de vanilie şi ghirlande de orhidee. Sub copac era un bazin cu apă stătută, străjuit de un grilaj de fier ruginit unde papagalii în captivitate făceau acrobații de circ.

Clădirea era împărțită de grădină în două aripi. La dreapta se aflau cele trei caturi cu îngropatele de vii, abia atinse de suflarea valurilor spărgîndu-se de faleză şi de rugăciunile şi cînturile în ceasurile de slujbă. Aripa aceasta comunica printr-o uşă interioară cu capela, pentru ca toate călugărițele să nu mai treacă prin naosul public şi să asculte misa cîntînd în spatele unor zăbrele ce le permiteau să vadă fără a fi văzute. Splendidele lambriuri din lemn de esențe nobile, care se repetau pe toate tavanele mănăstirii, fuseseră făcute de un meşter spaniol care le-a închinat jumătate de viață pentru dreptul de a fi înmormîntat într-o firidă din altarul principal. Acolo se şi afla de aproape două veacuri, înghesuit printre lespezile de marmură de starețe, episcopi şi alți oameni de vază.

Cînd Sierva María a intrat în mănăstirea călugărițelor de claustrare, se aflau acolo optzeci şi două de spaniole, toate cu servitoarele lor, şi treizeci şi şase de călugărițe creole din familiile ilustre ale viceregatului. După ce îşi făcuseră legămîntul de sărăcie, tăcere şi castitate, singurul contact pe care îl mai aveau cu lumea din afară erau rarele vizite pe care le primeau la un vorbitor cu gratii de lemn, pe unde trecea vocea dar nu şi lumina. Se afla lîngă poarta turnantă de la intrare, iar folosirea lui era reglementată şi redusă, şi numai în prezența unei călugărițe care asculta.

În stînga grădinii erau clădirile şcolii şi feluritelor ateliere, cu un personal numeros alcătuit din novice şi maestrele în diferite meşteşuguri. Tot acolo se găseau şi anexele, cu o bucătărie imensă cu plite cu lemne, un depozit pentru carne şi un cuptor mare pentru pîine. În fund era o curte veşnic plină de noroi din pricina apei aruncate de la spălat, unde trăiau laolaltă multe familii de sclavi, şi, în sfîrşit, dincolo de ea se aflau grajdurile, un țarc pentru capre, cocina de porci şi livada cu stupi, unde se creştea şi se cultiva tot ce era necesar pentru bunul trai al călugărițelor.

În fund de tot, foarte departe şi uitat de Dumnezeu, se înălța un pavilion solitar ce servise Inchiziției vreme de şaizeci

şi opt de ani drept închisoare, şi mai servea şi acum pentru călugărițele care o luau razna. În ultima celulă a acestui colț uitat o închiseră pe Sierva María, după nouăzeci şi trei de zile de cînd fusese muşcată de cîine şi fără nici un simptom de turbare.

Călugărița portăreasă, care o însoțise ținînd-o de mînă, se întîlni la capătul coridorului cu o novice care se îndrepta spre bucătărie şi o rugă s-o ducă ea la stareță. Novicea se gîndi că nu se cuvenea să țină în zarva de la bucătărie o fetiță atît de firavă şi de bine îmbrăcată şi o lăsă aşezată pe una din băncile de piatră din grădină cu gîndul să vină după ea mai tîrziu. Dar la întoarcere o uită.

Două novice care trecură pe acolo, atrase de şiragurile şi inelele ei, o întrebară cine este. Ea nu răspunse. O întrebară dacă înțelege limba spaniolă, dar parcă se adresară unei moarte.

— E surdomută, spuse cea mai tînără dintre novice.

— Sau nemțoaică, zise cealaltă.

Cea mai tînără începu s-o trateze ca şi cum ar fi fost lipsită de toate cele cinci simțuri. Îi desfăcu coada înfăşurată în jurul gîtului şi o măsură cu latul palmei.

— Aproape patru, spuse, încredințată că fetița nu o auzea.

Prinse să i-o despletească, dar Sierva María o străfulgeră cu privirea. Novicea nu-şi plecă ochii şi-i scoase limba.

— Ai ochi de diavol, îi spuse.

Îi luă de pe deget un inel fără vreo împotrivire din partea ei, dar cînd vru să-i dea jos şi şiragurile, aceasta se răsuci ca o viperă şi-o muşcă fulgerător de mînă. Novicea dădu fuga să se spele de sînge.

Cînd începură să cînte rugăciunea de după-amiază Sierva María tocmai se ridicase să bea apă din bazin. Speriată, se întoarse la bancă fără să bea, dar dîndu-şi seama că erau cîntece de-ale călugărițelor se duse din nou, îndepărtă stratul de frunze putrede cu un gest dibaci şi bău din mîna făcută căuş pînă îşi potoli setea, fără a mai scoate gîngăniile. Apoi urină în spatele copacului, ghemuită pe vine şi cu un băț la

îndemînă pentru a se feri de animalele primejdioase şi de oamenii veninoşi, cum o învățase Dominga de Adviento.

Puțin mai tîrziu, trecură două sclave negrese care recunoscură şiragurile vrăjitoreşti şi-i vorbiră în *yoruba.* Fetița le răspunse entuziasmată în aceeaşi limbă. Fiindcă nimeni nu ştia ce căuta acolo, sclavele o luară în bucătăria plină de larmă, unde a fost primită cu bucurie zgomotoasă de către slujnice. Cineva observă atunci rana de la gleznă şi vru să afle ce i se întîmplase.

— Mi-a făcut-o mama cu un cuțit, spuse ea.

Celor care o întrebară cum o cheamă, le dădu numele de negresă: María Mandinga.

Îşi recîştigă lumea pe loc. Ajută la tăierea gîtului unui ied care se zbătea împotrivindu-se morții, îi scoase ochii şi-i tăie fuduliile, partea care-i plăcea cel mai mult. Juca diabolo cu cei mari la bucătărie şi cu copiii în curte, şi-i bătu pe toți. Cîntă în *yoruba,* în *congo* şi în *mandinga,* şi chiar şi cei care nu pricepeau o ascultau extaziați. La prînz mîncă o farfurie plină cu fuduliile şi ochii iedului, totul prăjit în untură de porc şi cu felurite condimente picante.

La ora aceea întreaga mănăstire ştia că fetița se afla acolo, în afară de Josefa Miranda, stareța. Era o femeie uscățivă şi călită, cu o îngustime de vederi moştenită din familia ei. Fusese educată la Burgos, la umbra Sfintei Inchiziții, însă vocația autorității şi asprimea prejudecăților izvorau de dinăuntru şi dintotdeauna Avea două administratoare pricepute, dar erau în plus, pentru că ea se ocupa de toate şi fără ajutorul nimănui.

Resentimentele sale împotriva episcopatului local începuseră cu aproape o sută de ani înaintea naşterii ei. Cauza primordială, ca în marile procese ale istoriei, a fost o ceartă neînsemnată pe chestiuni de bani şi jurisdicție între călugărițele clarise şi episcopul franciscan. Ținîndu-se seama de intransigența acestuia, călugărițele primiră ajutorul autorităților civile şi de aici s-a pornit un război care la un moment dat a ajuns să fie dus de toți împotriva tuturor.

Sprijinit de alte comunități, episcopul declară mănăstirea în stare de asediu, spre a o supune prin foamete, şi decretă *Cessatio a Divinis.* Aceasta însemna încetarea oricărui serviciu religios în oraş pînă la noi ordine. Populația se împărți în grupuri, iar autoritățile civile şi religioase se înfruntară, susținute de unele sau de altele. Cu toate acestea, călugărițele clarise erau încă în viață şi pe picior de război după şase luni de asediu, pînă se descoperi un tunel secret pe unde adepții lor le aprovizionau.

Franciscanii, de data aceasta cu ajutorul unui nou guvernator, violară claustrarea călugărițelor clarise şi le împrăştiară pe toate.

A fost nevoie de douăzeci de ani pentru a se calma spiritele şi a li se retroceda călugărițelor clarise mănăstirea evacuată, însă, după un veac, Josefa Miranda continua să-şi întrețină viu resentimentul, îl transmise novicelor, îl făcu să încolțească mai mult în măruntaiele decît în sufletul ei şi aruncă toate vinile care le stîrni asupra episcopului De Cáceres y Virtudes şi asupra oricui ar avea vreo legătură cu el. Aşa încît reacția ei era previzibilă cînd a fost anunțată, din partea episcopului, că marchizul de Casalduero o adusese la mănăstire pe fata lui de doisprezece ani cu simptome fatale de posesiune demoniacă. Puse doar o întrebare:

— Dar există un astfel de marchiz?

Întrebarea avea dublă intenție veninoasă, pentru că era vorba de episcop şi pentru că a tăgăduit întotdeauna legitimitatea nobililor creoli, cărora le zicea „nobili de pripas".

La ora prînzului n-o putuse găsi pe Sierva María în mănăstire. Călugărița portăreasă îi spusese uneia dintre administratoare că un bărbat în doliu îi adusese în zori o fetiță blondă, îmbrăcată ca o regină, dar nu întrebase nimic despre ea, căci tocmai atunci cerşetorii îşi disputau supa de tapioca din Duminica Floriilor. Ca dovadă a spuselor ei îi înmînă pălăria cu panglici colorate. Administratoarea i-o arătă stareței în vreme ce căutau copila, iar stareța ştiu fără

nici o îndoială cui îi aparţinea. O înhaţă cu vîrful degetelor şi se uită la ea întinzînd braţul.

— O adevărată domnişoară marchiză cu o pălărie de mariţă, spuse. Ştie el diavolul ce face.

Trecuse pe acolo pe la nouă dimineaţa, îndreptîndu-se spre vorbitor, şi zăbovise în grădină discutînd cu zidarii preţul unei lucrări de asanare, dar n-o văzuse pe fetiţă, aşezată pe banca de piatră. Nici alte călugăriţe care trecuseră prin apropiere în mai multe rînduri n-o văzuseră. Cele două novice care-i luaseră inelul juraseră că n-o mai văzuseră după rugăciunea de după-amiază.

Stareţa tocmai îşi termina siesta cînd auzi un cîntec fredonat de un singur glas ce umplu incinta mănăstirii. Trase de şiretul ce atîrna lîngă patul ei şi în penumbra încăperii se ivi pe dată o novice. Stareţa o întrebă cine cînta cu atîta măiestrie.

— Fetiţa, răspunse novicea.

Încă adormită, stareţa şopti:

— Ce voce frumoasă! Şi imediat tresări: Care fetiţă?

— Nu ştiu, îi spuse novicea. Una care a zăpăcit toată curtea slugilor încă de dimineaţă.

— Sfinte Dumnezeule-Doamne! strigă stareţa.

Sări din pat. Străbătu mănăstirea în mare grabă şi ajunse în curtea de serviciu luîndu-se după voce. Sierva María cînta aşezată pe o băncuţă, cu pletele întinse pe pămînt, împresurată de slugile fermecate. Îndată ce o văzu pe stareţă se opri din cîntat. Stareţa ridică crucifixul pe care-l purta atîrnat la gît.

— Sfîntă Fecioară Născătoare de Dumnezeu, spuse.

— Binecuvîntată între toate femeile, răspunseră cu toţii.

Stareţa îndreptă crucifixul ca o armă de luptă înspre Sierva María.

— *Vade retro!,* strigă.

Slugile se dădură înapoi şi-o lăsară pe fetiţă singură la locul ei, unde rămase cu privirea aţintită şi în gardă.

— Drac împielițat! țipă starețа. Te-ai făcut nevăzut ca să ne zăpăceşti.

Nu izbutiră s-o facă să scoată nici un cuvînt. O novice vru să o ia de mînă, dar starețа o împiedică, îngrozită.

— N-o atinge, strigă. Şi apoi către toți: Nimeni să n-o atingă.

În cele din urmă o duseră cu forța, pe cînd se zbătea dînd din picioare şi muşcînd aerul ca un cîine, pînă la celula din fundul pavilionului închisorii. Pe drum, îşi dădură seama că era murdară de propriile-i excremente şi o spălară în grajd turnînd peste ea găleți de apă.

— Atîtea mănăstiri sînt în oraş şi domnul episcop ne trimite nouă ciurucurile, protestă starețа.

Celula era spațioasă, cu pereți zgrunțuroşi şi tavan foarte înalt, cu nervuri făcute de termite în lambriuri. Lîngă singura uşă era o fereastră mare cu gratii de lemn cioplite şi canaturile fixate cu un drug de fier. Pe peretele din fund, ce dădea spre mare, mai exista o fereastră oarbă cu bare de lemn. Patul era o estradă de mortar cu o saltea de pînză de sac umplută cu paie şi uzată de folosință. Se mai aflau acolo o bancă pe care se putea sta şi o masă din zidărie ce servea şi de altar, şi de spălător, sub un crucifix solitar bătut în cuie pe perete. Acolo o lăsară pe Sierva María, udă leoarcă pînă în creştet şi tremurînd de groază, în grija unei gardiene deprinse să cîştige lupta milenară cu diavolul.

Se aşeză pe pat, cu ochii la drugii de fier ai porții blindate, şi aşa o găsi servitoarea care-i aduse tava cu gustarea de la cinci după-amiaza. Nu se clinti din loc. Servitoarea încercă să-i scoată şiragurile şi ea o apucă de încheietura mîinii şi o obligă să le dea drumul. În procesul verbal al mănăstirii pe care începuseră să-l redacteze în noaptea aceea, servitoarea declară că o putere de pe altă lume o doborîse la pămînt.

Copila rămase neclintită în timp ce uşa se închise şi se auziră zgomotele făcute de lanț şi de dubla răsucire a cheii în lacăt. Văzu ce era de mîncat: nişte resturi de pastramă, o

turtă de tapiocă şi o cană de ciocolată. Gustă turta, mestecă şi scuipă.

Se culcă apoi cu faţa în sus. Auzi vuietul mării, vîntul aducător de ploaie, cele dintîi tunete de aprilie tot mai aproape. A doua zi în zori, cînd servitoarea se întoarse cu micul dejun, o găsi dormind pe mormanele de paie ale saltelei pe care o spintecase cu dinţii şi cu unghiile. La prînz se lăsă dusă de bună voie la sala de mese a călugăriţelor care nu făcuseră legămînt de claustrare. Era o sală spaţioasă, cu o boltă înaltă şi ferestre mari, pe unde intra violent lumina mării, zgomotul falezei auzindu-se foarte aproape. Douăzeci de novice, cele mai multe tinere, erau aşezate în faţa unui dublu şir de mese lungi, butucănoase. Aveau veşminte de pînză ordinară şi capul ras, erau vesele şi prostuţe şi nu-şi ascundeau emoţia de a-şi mînca hrana de cazarmă la aceeaşi masă cu o posedată de diavol.

Sierva María stătea lîngă uşa principală, între două gardiene distrate şi abia dacă gusta vreo îmbucătură. Îi puseseră un veşmînt la fel cu al novicelor şi papucii încă uzi. Nimeni nu se uită la ea în timp ce mîncau, dar cînd isprăviră, mai multe novice o înconjurară ca să-i admire şiragurile. Una dintre ele încercă să i le ia. Sierva María se ridică furioasă în picioare. Scăpă de gardienele care încercară s-o ţină, îmbrîncindu-le. Se urcă pe masă, fugi de la un capăt la celălalt strigînd ca o adevărată posedată gata să atace. Sparse totul în calea ei, sări pe fereastră şi călcă şi dărîmă gardurile grajdurilor şi ţarcurile din ogradă. Albinele se împrăştiară şi animalele năvăliră urlînd de groază pînă în dormitoarele călugăriţelor de claustrare.

Tot ce se întîmplă de atunci încolo a fost pus pe seama farmecelor malefice ale Siervei María. Mai multe novice declarară pentru procesul verbal că zbura cu nişte aripi străvezii ce făceau un zumzet fantastic. A fost nevoie de două zile şi de o echipă întreagă de sclavi pentru a strînge vitele, a călăuzi albinele spre faguri şi a face ordine în mănăstire. Se răspîndi zvonul că porcii erau otrăviţi, că apa din fîntîni

provoca viziuni premonitorii, că una din găinile speriate zbură peste acoperişuri şi se pierdu în orizontul mării. Însă groaza călugăriţelor era plină de contradicţii căci, în pofida gesturilor exagerate ale stareţei şi a spaimei fiecăreia, celula Siervei María deveni centrul curiozităţii tuturor.

În mănăstire regimul de claustrare ţinea de la rugăciunea de seară, la ora şapte, pînă în zori, la prima mesă de la şase. Luminile se stingeau, rămînînd aprinse numai cele din puţinele chilii autorizate. Totuşi, viaţa mănăstirii nu fusese niciodată atît de tumultuoasă şi liberă ca atunci. Pe coridoare era un iureş veşnic de umbre, de şoapte întretăiate şi grabă reţinută. Se juca în chiliile unde te aşteptai cel mai puţin, şi cu cărţi spaniole, şi cu zaruri măsluite, se beau lichioruri secrete şi se fumau ţigări răsucite pe furiş de cînd Josefa Miranda le-o interzisese călugăriţelor de claustrare. O fetiţă posedată de diavol între zidurile mănăstirii avea fascinaţia unei aventuri de neînchipuit.

Chiar şi călugăriţele cele mai rigide fugeau de regimul de claustrare după semnalul începerii şi se duceau în pîlcuri de două sau trei să stea de vorbă cu Sierva María. Ea le primi la început cu ghearele scoase, dar învăţă curînd să se poarte după firea fiecăreia şi după atmosfera din fiecare seară. O rugau adesea să le fie ştafetă pe lîngă diavol, căruia îi cereau favoruri imposibile. Sierva María imita glasuri de pe lumea cealaltă, glasuri de decapitaţi, glasuri de draci împieliţaţi şi multe dintre ele îi luaseră în serios năzbîtiile, declarînd în procesul verbal că erau adevărate. O patrulă de călugăriţe deghizate luară cu asalt celula într-o noapte blestemată, îi puseră căluş Siervei María şi-o prădară de şiragurile vrăjitoreşti. A fost o victorie efemeră. În graba fugii, cea din fruntea asaltului făcu un pas greşit pe scările în beznă şi-şi fractură craniul. Camaradele ei n-au avut o clipă de linişte pînă nu înapoiară şiragurile furate stăpînei lor. Nimeni nu mai tulbură de atunci nopţile celulei.

Pentru marchizul de Casalduero au fost zile de doliu. Zăbovise mai mult pînă să-şi interneze copila decît pînă să se căiască de fapta lui şi suferi o criză de tristețe din care nu şi-a mai revenit niciodată. Ceasuri întregi dădu tîrcoale mănăstirii întrebîndu-se la care din ferestrele-i nenumărate se afla Sierva María cu gîndul la el. Cînd se întoarse odată acasă o văzu pe Bernarda în patio, luînd aer în răcoarea nopții ce se lăsa. Îl înfiora presimțirea că avea să-l întrebe de Sierva María, însă ea abia dacă-i aruncă o privire.

Dădu drumul dulăilor şi se culcă în hamacul din alcov cu iluzia unui somn veşnic. Dar n-a putut adormi. Alizeele trecuseră şi era o noapte fierbinte. Mlaştinile răspîndeau tot soiul de gîze năucite de zăpuşeală şi rafale de țînțari carnivori şi era nevoie să se ardă baligi de vacă prin dormitoare spre a-i alunga. Sufletele se cufundau în toropeală. Prima ploaie bogată a anului era aşteptată pe atunci cu o înfrigurare la fel de mare ca aceea de peste şase luni, cînd lumea avea să se roage să înceteze pe veci potopul.

Abia se crăpă de ziuă, că marchizul se duse la Abrenuncio acasă. N-apucă bine să se aşeze, cînd îl şi încercă imensa uşurare de a-şi împărtăşi durerea. Intră în subiect fără nici un preambul:

— Am dus-o pe copilă la Santa Clara.

Abrenuncio nu înțelese şi marchizul profită de nedumerirea lui pentru lovitura următoare.

— O să fie exorcizată, continuă.

Medicul respiră adînc şi spuse cu un calm exemplar:

— Povestiți-mi totul.

Atunci marchizul îi povesti: vizita la episcop, dorința lui de a se ruga, hotărîrea-i oarbă, noaptea petrecută fără să închidă un ochi. A fost o capitulare de creştin din moşi-strămoşi care n-a mai păstrat pentru sine nici un secret.

— Sînt încredințat că a fost o poruncă a Domnului, conchise.

— Vreți să spuneți că v-ați redobîndit credința? întrebă Abrenuncio.

— Niciodată nu încetezi cu desăvîrşire să crezi, spuse marchizul. Îndoiala stăruie.

Abrenuncio îl înțelese. Totdeauna se gîndise că a înceta să crezi pricinuia o cicatrice de neşters pe locul unde fusese credința şi că te împiedica s-o uiți. Ceea ce-i părea de neconceput era să-ți supui fiica torturii exorcizării.

— Între aceasta şi vrăjitoriile negrilor nu-i mare diferență, spuse. Ba-i şi mai rău, fiindcă negrii se mulțumesc să sacrifice zeilor lor cocoşi, pe cînd Inchiziția se complace în a trage pe roată oameni nevinovați sau a-i arde de vii în spectacole publice.

Participarea monseniorului Cayetano Delaura la vizita primită de episcop i se păru un precedent sinistru.

— E un călău, spuse fără ocolişuri.

Se pierdu într-o înşirare erudită de vechi autodafeuri ale unor bolnavi mintali executați ca fiind posedați de diavol sau eretici.

— Cred c-ar fi fost mai creştinesc s-o omorîți decît s-o îngropați de vie, conchise.

Marchizul îşi făcu semnul crucii. Abrenuncio îl privi tremurînd ca o fantomă în hainele-i cernite şi văzu iar în ochii lui licuricii incertitudinii ce se născuseră o dată cu el.

— Scoateți-o de acolo, îi spuse.

— Asta-i tot ce vreau de cînd am văzut-o îndreptîndu-se spre pavilionul celor îngropate de vii, răspunse marchizul. Dar nu mă simt în stare să mă împotrivesc voinței Domnului.

— Păi v-ar prinde bine, spuse Abrenuncio. Poate că Dumnezeu o să vă mulțumească într-o zi.

În seara aceea, marchizul solicită o audiență episcopului. Scrise cererea cu mîna lui, cu o redactare întortocheată şi o caligrafie de copil şi i-o dădu în persoană portarului ca să fie sigur că ajunge la destinație.

Episcopului i se aduse la cunoştință în cursul zilei de luni că Sierva María era pregătită pentru exorcizare. Îşi terminase

gustarea pe terasa cu campanule galbene şi nu dădu o atenție deosebită veştii. Mînca puțin, dar cu o cumpătare ce putea prelungi ritualul preț de trei ore. Aşezat în fața lui, părintele Cayetano Delaura îi citea, cu o voce bine timbrată şi într-un stil oarecum teatral. Ambele caracteristici se potriveau cărților pe care le alegea el însuşi, după gustul şi criteriul său.

Vechiul palat era prea mare pentru episcop, care se mulțumea cu salonul de vizite şi dormitorul, precum şi cu terasa descoperită unde-şi făcea siesta şi mînca pînă începea anotimpul ploilor. În aripa opusă era biblioteca oficială pe care Cayetano Delaura o fundase, îmbogățise şi îngrijise cu mînă de maestru şi care a fost considerată la vremea ei printre cele mai bune din Indii. Restul clădirii era alcătuit din unsprezece încăperi închise, unde se îngrămădeau rămăşițele a două veacuri.

În afară de călugărița de serviciu care servea mîncarea, Cayetano Delaura era singurul care putea intra în palatul episcopului în timpul meselor şi aceasta nu datorită privilegiilor personale, cum se spunea, ci calității sale de cititor. N-avea nici o însărcinare definită, nici alt titlu decît cel de bibliotecar, dar în realitate era considerat un fel de vicar în virtutea faptului că era atît de apropiat de episcop şi nimeni nu concepea ca acesta să ia fără el vreo hotărîre însemnată. Îşi avea propria chilie într-o clădire alăturată, ce comunica pe dinăuntru cu palatul şi în care se aflau birourile şi camerele funcționarilor diocezei şi ale jumătății de duzină de călugărițe din serviciul casnic al episcopului. Totuşi, adevărata-i casă era biblioteca, unde lucra şi citea chiar şi paisprezece ore pe zi şi unde avea un pat de campanie pentru a dormi cînd îl fura somnul.

Noutatea acelei după-amieze epocale a fost că Delaura se bîlbîise de mai multe ori în cursul lecturii. Ba mai şi sări o pagină din greşeală, fapt încă şi mai neobişnuit, şi continuă să citească fără să-şi dea seama. Episcopul îl cercetă prin ochelarii săi minusculi de alchimist pînă cînd trecu la pagina următoare. Atunci îl întrerupse, amuzat:

— La ce te gîndeşti?

Delaura tresări.

— Trebuie să fie zăpuşeala, spuse. De ce?

Episcopul îl privi mai departe în ochi.

— Cu siguranță e şi altceva pe lîngă zăpuşeală, îi răspunse. Şi repetă pe acelaşi ton: La ce te gîndeai?

— La fetiță, spuse Delaura.

Nu făcu nici o precizare, căci de la vizita marchizului nu mai exista pentru ei altă fetiță pe lume. Stătuseră mult de vorbă despre ea. Revăzuseră împreună cronicile despre oameni posedați de diavol şi memoriile sfinților exorcişti. Delaura oftă:

— Am visat-o.

— Cum ai putut visa o făptură pe care n-ai văzut-o niciodată? îl întrebă episcopul.

— Era o micuță marchiză creolă de doisprezece ani, cu nişte plete ca o trenă de regină, răspunse. Cum putea fi altcineva?

Episcopul nu era omul viziunilor cereşti, nici al minunilor sau flagelărilor. Împărăția sa era de pe lumea aceasta. Aşa încît dădu din cap fără convingere şi mîncă mai departe. Delaura îşi reluă lectura cu mai mare grijă. Cînd episcopul termină de mîncat, îl ajută să se aşeze în balansoar. Instalat acolo în voie, episcopul spuse:

— Acum e momentul, povesteşte-mi visul.

Era foarte simplu. Delaura visase că Sierva María era aşezată la fereastră, în fața unei cîmpii ninse, luînd şi mîncînd una cîte una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ținea în poală. Fiecare boabă desprinsă creştea imediat la loc. În vis era limpede că fetița stătea de ani în şir la fereastra aceea infinită, încercînd să termine ciorchinele şi că nu se grăbea, fiindcă ştia că ultima boabă însemna moartea.

— Cel mai ciudat, conchise Delaura, este că fereastra de la care privea cîmpia era cea din Salamanca, din iarna aceea în care a nins trei zile la rînd şi mieii au murit sufocați în zăpadă.

Episcopul se arătă mişcat. Îl cunoştea şi-l îndrăgea prea mult pe Cayetano Delaura pentru a nu ține seama de enigmele din visele lui. Locul pe care-l ocupa, atît în cadrul diocezei cît şi în inima lui, şi-l cîştigase pe merit prin nenumăratele-i talente şi prin caracterul său dintr-o bucată. Episcopul închise ochii pentru a ațipi cele trei minute ale siestei sale de după-amiază.

În vremea aceasta, Delaura mîncă la aceeaşi masă, înainte de a-şi face împreună rugăciunile de seară. Încă nu terminase cînd episcopul se întinse în balansoar şi luă hotărărea vieții lui.

— Ocupă-te de cazul acesta.

O spuse fără a deschide ochii şi slobozi un sforăit de leu. Delaura sfîrşi de mîncat şi se aşează în fotoliul lui obişnuit, sub bolta înfloritä. Atunci episcopul deschise ochii.

— Nu mi-ai răspuns, îi zise.

— Am crezut că ați spus-o dormind, răspunse Delaura.

— Acum ți-o repet treaz, zise episcopul. Îți încredințez sănătatea copilei.

— E cel mai ciudat lucru ce mi s-a întîmplat vreodată, spuse Delaura.

— Vrei să spui că te împotriveşti?

— Nu sînt exorcist, părinte, zise Delaura. N-am firea, nici formația şi nici informația pentru a pretinde aşa ceva. Şi, pe deasupra, ştim bine că Dumnezeu mi-a hărăzit alt drum.

Era adevărat. Grație demersurilor episcopului, Delaura se afla pe lista celor trei candidați rămaşi pentru funcția de custode al fondului sefardit din biblioteca Vaticanului. Însă era prima oară că făceau aluzie la problema aceasta, cu toate că amîndurora le era cunoscută.

— Cu atît mai îndreptățit, spuse episcopul. Cazul fetiței, rezolvat cu bine, poate fi îndemnul ce ne lipseşte.

Delaura era conştient de stîngăcia lui în a se înțelege cu femeile. I se păreau înzestrate cu un uz al rațiunii cu desăvîrşire propriu, care le îngăduia să navigheze fără poticniri printre stîncile realității. Simpla idee a unei întîlniri,

chiar cu o creatură neajutorată cum era Sierva María, făcea să-i înghețe sudoarea pe palme.

— Nu, monseniore, hotărî. Nu mă simt în stare.

— Nu numai că eşti, replică episcopul, dar mai şi ai cu prisosință ceea ce oricui altcuiva i-ar lipsi: inspirația.

Era un cuvînt prea mare ca să nu fie şi ultimul. Totuşi, episcopul nu-i impuse să accepte pe loc, ci îi acordă un timp de reflecție, pînă după doliul din Săptămîna Mare ce începea în ziua aceea.

— Du-te să vezi fetița, îi spuse. Cercetează cazul în profunzime şi informează-mă.

Şi astfel, Cayetano Alcino del Espíritu Santo Delaura y Escudero, la treizeci şi şase de ani împliniți, intră în viața Siervei María şi în istoria oraşului. Fusese studentul episcopului la celebra-i catedră de teologie de la Salamanca, unde îşi luase licența cu onorurile cele mai înalte ale promoției sale. Era încredințat că tatăl său era descendent direct al lui Garcilaso de la Vega, pentru care avea un cult aproape religios, şi mărturisea acest lucru neîntîrziat. Mama sa era o creolă din San Martin de Loba, provincia Mompox, emigrată în Spania cu părinții. Delaura nu credea că are ceva de la ea, pînă cînd a venit în Noul Regat al Granadei şi şi-a recunoscut nostalgiile moştenite.

De la cea dinul discuție cu el la Salamanca, episcopul De Cáceres y Virtudes simțise că are în față una dintre acele rare valori ce împodobeau creştinătatea epocii sale. Era o dimineață înghețată de februarie şi prin fereastră se vedeau cîmpiile ninse şi, în fundal, şirul de plopi de pe malul rîului. Peisajul acela de iarnă avea să fie cadrul unui vis ce tot revenea şi care-l va urmări pe tînărul teolog tot restul vieții.

Vorbiră despre cărți, de bună seamă, şi episcopului nu-i venea să creadă că Delaura citise atît de mult la vîrsta lui. El îi vorbi de Garcilaso. Maestrul îi mărturisi că îl cunoştea prea puțin, dar şi-l amintea ca pe un poet păgîn care nu-l pomenea pe Dumnezeu decît de două ori în toată opera.

— Nu chiar atît de puțin, spuse Delaura. Însă aşa ceva nu era neobişnuit nici chiar la bunii catolici din Renaştere.

În ziua în care el şi-a făcut primul legămînt, maestrul i-a propus să-l însoțească în regatul nesigur al Yucatánului, unde tocmai fusese numit episcop. Lui Delaura, care cunoştea viața din cărți, necuprinsa lume a mamei sale i se părea un vis ce n-avea să fie niciodată al lui. Îi era greu să-şi imagineze căldura sufocantă, veşnica duhoare de hoit, mlaştinile fumegînde, pe cînd dezgropau din zăpadă mieii pietrificați. Episcopului îi era mai uşor să şi le închipuie, căci făcuse războaiele din Africa.

— Am auzit spunîndu-se că acolo, în Indii, clericii noştri înnebunesc de fericire, spuse Delaura.

— Şi unii se spînzură, zise episcopul. E un regat amenințat de sodomie, idolatrie şi antropofagie. Şi adăugă fără prejudecăți: Ca şi pămînturile maurilor.

Dar se gîndea şi că aceasta era atracția sa cea mai puternică. Era nevoie de războinici la fel de destoinici pentru a impune bunurile civilizației creştine, ca şi pentru a predica în deşert. Totuşi, la douăzeci şi trei de ani, Delaura socotea că îşi avea hotărît drumul pînă la dreapta Sfîntului Duh, al cărui preacredincios plin de evlavie era.

— Toată viața am visat să ajung bibliotecar principal, spuse. Numai la aşa ceva sunt bun.

Se prezentase la concursul pentru obținerea unui post la Toledo, care avea să-l ajute să-şi împlinească visul, şi era sigur că o să-l cîştige. Însă maestrul era îndărătnic.

— E mai uşor să ajungi sfînt fiind bibliotecar în Yucatán decît martir la Toledo, îi spuse.

Delaura replică fără umilință:

— Dacă Domnul s-ar milostivi de mine, n-aş vrea să fiu sfînt, ci înger.

Se gîndea încă la oferta maestrului cînd a fost numit în post la Toledo, dar preferă să meargă în Yucatán. Cu toate acestea, n-au ajuns niciodată acolo. Naufragiaseră în Strîmtoarea Vînturilor, după şaptezeci de zile de mare

furtunoasă, şi fuseseră salvați de un convoi aproape distrus, care-i abandonă în voia sorții în Santa María la Antigua del Daríen. Rămaseră acolo mai bine de un an, aşteptînd ştafetele iluzorii ale Flotei Galioanelor, pînă cînd episcopul De Cáceres a fost numit interimar pe meleagurile acelea, scaunul episcopial fiind vacant prin moartea subită a titularului. Văzînd selva necuprinsă din Urabá, de pe luntrea care-i purta către noua lor destinație, Delaura recunoscu nostalgia ce-o chinuia pe mama lui în iernile lugubre din Toledo. Apusurile halucinante, păsările de coşmar, putreziciunea minunată a manglierilor îi păreau amintiri îndrăgite ale unui trecut pe care nu l-a trăit.

— Numai Sfîntul Duh a putut aranja atît de bine lucrurile ca să mă aducă pe pămîntul natal al mamei, spuse.

După doisprezece ani, episcopul dăduse uitării visul său de a merge în Yucatán. Împlinise şaptezeci şi trei, astma îl omora şi ştia că n-avea să mai vadă în veci cum ninge în Salamanca. La vremea cînd Sierva María intră la mănăstire hotărîse deja să se retragă, odată netezit drumul spre Roma pentru discipolul său.

Cayetano Delaura s-a dus la mănăstirea Santa Clara a doua zi. În pofida căldurii purta rasa de postav şi ducea vasul cu apă sfințită şi cel cu uleiuri sacramentale, primele arme în războiul împotriva diavolului. Stareța nu-l văzuse niciodată, dar zvonul despre inteligența şi puterea lui nesocotise taina claustrației. Cînd îl primi la vorbitor la şase dimineața, rămase impresionată de aerul său tînăr, paloarea de martir, vocea sonoră, enigma meşei lui albe. Însă nici o virtute n-ar fi fost de-ajuns ca s-o facă să uite că era războinicul episcopului. Lui Delaura, în schimb, nu i-a atras atenția altceva decît larma cocoşilor.

— Nu sînt decît şase, dar cîntă ca o sută, spuse stareța. Pe deasupra, un porc a grăit şi o capră a fătat trei iezi. Şi adăugă cu înverşunare: Toate merg aşa de cînd episcopul

dumneavoastră ne-a făcut favoarea de a ne trimite darul acesta otrăvit

O nelinişte la fel de mare îi stîrnea şi grădina înfloritã cu atîta avînt încît părea împotriva naturii. Pe măsură ce-o străbăteau, îi arăta lui Delaura flori de mărimi şi culori ireale şi unele cu miresme insuportabile.

Toate cele de zi cu zi aveau în ochii ei ceva supranatural. La fiecare cuvînt, Delaura simțea că era mai puternică decît el şi se grăbi să-şi ascută armele.

— N-am spus că fetița ar fi posedată, zise, ci că există motive să presupunem.

— Ceea ce vedem chiar acum vorbeşte de la sine, fu de părere stareța.

— Aveți grijă, spuse Delaura. Uneori atribuim diavolului anumite lucruri pe care nu le pricepem, fără să ne gîndim că pot fi lucruri ale Domnului pe care nu le înțelegem.

— A spus-o Sfîntul Toma şi mă supun lui, zise stareța Nu trebuie să dai crezare diavolilor nici cînd spun adevărul.

La al doilea cat domnea liniştea. Într-o parte se aflau chiliile pustii, încuiate cu lacăt în timpul zilei, şi în față şirul de ferestre deschise către splendoarea mării. Novicele nu păreau că-şi abat atenția de la treburile lor, însă în realitate erau numai ochi şi urechi la stareță şi la vizitatorul ei, pe cînd aceştia se îndreptau spre pavilionul închisorii.

Înainte de a ajunge la capătul coridorului, unde era celula Siervei María, trecură pe la Martina Laborde, o fostă călugăriță condamnată la carceră pe viață fiindcă omorîse două tovarăşe cu un cuțit de tăiat carne. Niciodată n-a mărturisit motivul. Stătea acolo de unsprezece ani şi era cunoscută mai curînd datorită încercărilor de fugă neizbutite decît crimei înfăptuite. Nu se împăcase nicicînd cu gîndul că a fi închisă pe viață era totuna cu a fi călugăriță de claustrare şi se arăta atît de consecventă, încît se oferise să-şi ispăşească mai departe osînda făcînd pe servitoarea în pavilionul celor îngropate de vii. Obsesia ei implacabilă, căreia i se consacră

cu acelaşi zel ca şi credinţei, era să ajungă să fie liberă chiar dacă ar trebui să omoare iar.

Delaura nu rezistă curiozităţii oarecum copilăreşti de a se uita în celulă, printre zăbrelele de fier ale ferestruicii. Martina stătea cu spatele. Simţindu-se privită se întoarse spre uşă, iar Delaura fu robit pe dată de puterea farmecului ei. Neliniştită, stareţa îl trase la o parte.

— Fiţi cu mare băgare de seamă, îi spuse. Creatura asta e în stare de orice.

— Chiar aşa? întrebă Delaura.

— Întocmai aşa, răspunse stareţa. Dacă ar depinde de mine, de multă vreme ar fi în libertate. E o pricină de tulburare prea mare pentru mănăstirea aceasta.

Cînd gardiană deschise uşa, celula Siervei María împrăştie un miros de putreziciune. Copila zăcea cu faţa în sus pe patul de piatră fără saltea, legată de picioare şi de mîini cu curele de piele. Părea moartă, însă ochii ei aveau lumina mării. Delaura o văzu aidoma celei din visul lui şi un tremur îi puse stăpînire pe trup, scăldîndu-l într-o sudoare de gheaţă. Închise ochii şi se rugă în şoaptă, cu toată puterea credinţei, şi cînd isprăvi îşi recăpătase stăpînirea de sine.

— Chiar dacă n-ar fi posedată de nici un diavol, zise, sărmana creatură are aici atmosfera cea mai potrivită ca să ajungă aşa.

Stareţa îi replică:

— Cinste pe care n-o meritäm.

Căci făcuseră totul pentru a păstra celula în starea cea mai bună, însă Sierva María îşi împrăştia propria murdărie în jur.

— Lupta noastră nu-i împotriva ei, ci a diavolilor care-i sălăşluiesc în trup, spuse Delaura.

Intră păşind pe vîrfuri, spre a se feri de murdăriile de pe jos, şi stropi celula cu mănunchiul de busuioc cu apă sfinţită, murmurînd formule rituale. Stareţa se îngrozi văzînd petele lăsate de apă pe pereţi.

— Sînge! strigă.

Delaura o dojeni pentru pripeala judecății. Nu trebuia neapărat să fie sînge fiindcă apa era roşie, şi chiar de-ar fi fost n-avea de ce să fie o lucrătură a diavolului.

— Mai drept ar fi să ne gîndim că este o minune şi această putere o are numai Dumnezeu, spuse.

Dar nu era nici una, nici alta, căci petele, uscîndu-se pe zidul văruit, nu mai erau roşii, ci de un verde intens. Stareța se împurpură la chip. Nu numai călugărițelor clarise, ci tuturor femeilor din vremea aceea le era interzisă orice instruire academică, însă ea învățase duelul scolastic din fragedă vîrstă în familia sa de teologi de vază şi mari eretici.

— Cel puțin, replică, să nu tăgăduim puterea simplă a diavolilor de a schimba culoarea sîngelui.

— Nimic nu-i mai folositor decît o îndoială la timpul potrivit, răspunse Delaura pe dată şi o privi în față: Citiți-l pe Sfîntul Augustin.

— L-am citit şi răscitit, spuse stareța.

— Păi mai citiți-l o dată, zise Delaura.

Înainte de a se ocupa de copilă, o rugă pe gardiană cu multă blîndețe să iasă afară. Apoi, fără aceeaşi blîndețe, îi spuse stareței:

— Şi dumneavoastră, vă rog.

— Pe răspunderea dumneavoastră, zise ea.

— Episcopul este ierarhia maximă, spuse el.

— Nu-i nevoie să mi-o amintiți, răspunse stareța, pe un ton sarcastic. Ştim prea bine că dumneavoastră sînteți stăpînii Domnului.

Delaura îi dărui plăcerea ultimului cuvînt. Se aşeză pe marginea patului şi o cercetă pe copilă cu rigoarea unui medic. Tremura încă, dar nu mai asuda.

Văzută de aproape, Sierva María avea zgîrieturi şi vînătăi, iar pielea îi era jupuită la sînge din pricina curelelor. Dar tot ce era mai impresionant era rana de la gleznă, fierbinte şi supurînd datorită nepriceperii vracilor.

Pe cînd o cerceta, Delaura i-a explicat că nu o aduseseră acolo ca s-o schingiuiască, ci fiindcă bănuiau că un demon i

se vîrîse în trup ca să-i fure sufletul. Avea nevoie de ajutorul ei pentru a stabili adevărul. Dar îi era cu neputință să ştie dacă ea îl asculta şi dacă înțelegea că era o rugăminte din tot sufletul.

La sfîrşitul examinării, Delaura ceru să-i fie adusă o trusă cu medicamente, însă n-o lăsă înăuntru pe călugărița spițerească. Obloji rănile cu balsamuri şi alină suflînd uşurel usturimea cărnii vii, uluit de rezistența fetiței în fața durerii. Sierva María nu răspunse la nici una din întrebările lui, nici nu-i luă în seamă predicile şi nici nu se plînse de nimic.

A fost un început dezamăgitor ce-l urmări pe Delaura pînă ajunse la oaza bibliotecii. Era spațiul cel mai întins din palatul episcopal, fără nici o fereastră şi cu pereții acoperiți de dulapuri cu geamuri, din lemn de mahon, pline de cărți nenumărate, aşezate în ordine. În mijloc erau o masă mare cu portulane, un astrolab şi alte instrumente de navigat, precum şi un glob terestru cu adăugiri şi îndreptări făcute de mînă de cartografi succesivi, pe măsură ce lumea se mărea. În fund era o masă rustică de lucru, cu călimara, cuțitul de ascuțit, penele de scris, de curcan din partea locului, nisipul de uscat cerneala de pe scrisori şi un vas cu o garoafă veştedă. Toată încăperea era în penumbră şi mirosea a hîrtie nemişcată, învăluită în răcoarea şi liniştea ca de pădure.

În fundul sălii, într-un loc mai îngust, se afla un dulap cu uşi de scîndură. Era închisoarea cărților puse la index de Sfînta Inchiziție, întrucît tratau „materii profane şi fantastice şi poveşti neadevărate". Nimeni nu avea acces la ele, în afară de Cayetano Delaura, prin autorizație pontificală, pentru a explora abisurile literelor rătăcite.

Refugiul acela de ani de zile deveni pentru el un infern de cînd o cunoscuse pe Sierva María N-avea să se mai întîlnească acolo cu prietenii lui, clerici şi laici, cu care împărtăşea desfătarea ideilor şi organiza turnire scolastice, concursuri literare, seri muzicale. Pasiunea lui se reduse la a înțelege vicleşugurile diavolului şi acestui țel îi consacră toate lecturile şi meditațiile preț de cinci zile şi cinci nopți, înainte

de a se întoarce la mănăstire. Luni, cînd episcopul îl văzu ieşind cu pas hotărît, îl întrebă cum se simțea.

— Înaripat de Sfîntul Duh, răspunse Delaura.

Îşi pusese sutana de bumbac gros ce-i inspira un avînt de tăietor de lemne, iar sufletul îi era blindat împotriva descurajării. Avea şi mare nevoie. Gardiană îi răspunse la salut cu un mormăit, Sierva María îl primi cu o căutătură încruntată şi în celulă era greu de respirat din pricina resturilor de mîncare stricată şi a excrementelor împrăştiate pe jos. La altar, lîngă candela Sacramentului, zăcea intact prînzul din ziua aceea. Delaura luă farfuria şi-i oferi copilei o lingură de fasole neagră cu grăsimea sleită. Ea îşi feri capul. El stărui în mai multe rînduri şi reacția ei a fost aceeaşi. Atunci Delaura apucă lingura de fasole, o gustă şi o înghiți pe nemestecate, strîmbîndu-se de silă neprefăcută.

— Ai dreptate, îi spuse. E infectă.

Copila nu-i dădu nici cea mai mică atenție. Cînd îi obloji glezna umflată i se făcu pielea de găină şi ochii i se umeziră. El crezu că se dăduse bătută, o încurajă cu şoapte de păstor destoinic şi în cele din urmă se încumetă să-i dezlege curelele pentru a-i da un răgaz trupului chinuit. Fetița îşi îndoi degetele de cîteva ori ca să simtă că mai erau ale ei şi-şi întinse picioarele tumefiate de legături. Atunci îl privi pe Delaura pentru prima oară, îl cîntări, îl cercetă şi se năpusti asupra lui cu o săritură fără greş de animal de pradă. Gardiană îl ajută s-o stăpînească şi s-o lege. Înainte de a pleca, Delaura scoase din buzunar nişte mătănii de santal şi i le atîrnă Siervei María peste şiragurile ei vrăjitoreşti.

Episcopul se alarmă cînd îl văzu venind cu fața zgîriată şi o muşcătură la mînă care te seca la inimă de durere numai văzînd-o. Dar se alarmă şi mai mult de reacția lui Delaura care-şi arăta rănile ca pe nişte trofee de război şi-şi bătea joc de primejdia de a se molipsi de turbare. Totuşi, medicul episcopului l-a supus unei îngrijiri severe, căci se număra printre cei care se temeau că eclipsa din următoarea zi de luni avea să fie preludiul unor mari nenorociri.

În schimb, Martina Laborde, călugărița ucigaşă, nu întîmpină nici cea mai mică rezistență din partea Siervei Mana. Se dusese în vîrful picioarelor pînă la celulă, ca din întîmplare, şi o văzuse legată de mîini şi de picioare în pat. Fetița o privi neîncrezătoare şi rămase cu ochii țintă la ea pînă cînd Martina îi zîmbi. Atunci zîmbi şi ea şi i se predă fără condiții. I se păru că sufletul Domingăi de Adviento umplea tot spațiul celulei.

Martina îi povesti cine era şi din ce pricină se afla acolo pentru tot restul zilelor, în ciuda faptului că-şi pierduse şi glasul strigîndu-şi nevinovăția. Cînd o întrebă pe Sierva María motivele pentru care era închisă, ea abia dacă putu să-i spună ceea ce ştia de la exorcistul ei:

— Am înăuntru un diavol.

Martina o lăsă în pace, crezînd că mințea sau că o mințiseră, fără a şti că ea era una din puținele femei albe cărora le spusese adevărul. Îi făcu o demonstrație de măiestrie în ale brodatului şi copila o rugă să-i desfacă legăturile ca să încerce să facă şi ea la fel. Martina îi arătă foarfecele pe care le ținea în buzunarul rasei împreună cu alte instrumente de cusut.

— Vrei să te dezleg, îi spuse. Dar te previn că, de încerci să-mi faci rău, am să te omor.

Sierva María nu se îndoi o clipă de hotărîrea ei. O puse s-o dezlege şi repetă lecția cu uşurința şi simțul înnăscut cu care învățase să cînte la teorbă. Înainte de a pleca, Martina îi făgădui că va obține permisiunea să vadă împreună, lunea viitoare, eclipsa totală de soare.

În zorii zilei de vineri, rîndunelele îşi luară rămas bun rotindu-se îndelung pe cer şi stropiră străzile şi acoperişurile cu o ninsoare de albăstreală scîrboasă. Cu greu s-a putut mînca şi dormi pînă cînd soarele de la prînz n-a uscat murdăria necruțătoare şi briza nopții n-a curățat văzduhul, însă groaza se înstăpîni. Nu se med văzuse vreodată ca rîndunelele să-şi facă nevoile în zbor şi nici ca duhoarea găinațului lor să nu lase oamenii să trăiască.

La mănăstire nimeni nu se îndoi, de bună seamă, că Sierva María n-ar avea destulă putere pentru a schimba legile migrației. Delaura simți aceasta pînă şi în asprimea aerului, duminică după slujbă, în vreme ce străbătea grădina cu un coşuleț de dulciuri din tîrg. Sierva María, străină de toate, purta încă mătăniile atîrnate la gît, însă nu-i răspunse la salut şi nici nu se învrednici să-l privească. El se aşează alături, mestecă savurînd o prăjitură din coşuleț şi spuse cu gura plină:

— E o bunătate.

Apropie de gura Siervei María cealaltă jumătate de prăjitură. Ea se feri, dar nu se întoarse către perete, ca în celelalte rînduri, ci îi arătă lui Delaura că gardiana îi spiona. El făcu un gest energic cu mîna spre uşă:

— Plecați de acolo, porunci.

Cînd gardiana dispăru, fetița vru să-şi astîmpere foamea străveche cu jumătate de prăjitură, dar o scuipă în loc s-o înghită.

— Are gust de găinaț de rîndunică, spuse.

Totuşi, starea ei de spirit se schimbă. Stătu cuminte ca el să-i oblojească rănile de pe spate, care o usturau, şi luă aminte la Delaura pentru prima oară, descoperind că avea mîna bandajată. Cu o inocență ce nu putea fi prefăcută îl întrebă ce i se întîmplase.

— M-a muşcat o cățeluşă turbată cu o coadă de mai bine de un metru, zise Delaura.

Sierva María vru să vadă rana. Delaura îşi scoase legătura şi ea abia dacă atinse cu arătătorul aura vînătă a umflăturii, de parc-ar fi fost jar, şi pentru prima oară rîse.

— Sînt mai rea decît ciuma, spuse.

Delaura nu-i răspunse cu cuvinte din Evanghelii, ci din Garcilaso:

— Prea bine o poți face cu cel sortit să îndure.

Plecă exaltat de revelația că ceva de necuprins şi fără leac începuse să se înfăptuiască în viața lui. Cînd ieşi, gardiana îi aminti, din partea stareței, că era interzis să se aducă

mîncare din afară, datorită riscului ca cineva să le trimită alimente otrăvite, cum s-a întîmplat pe vremea asediului. Delaura minți că adusese coşuleţul cu permisiunea episcopului şi făcu o plîngere oficială pentru mîncarea proastă a deținutelor, într-o mănăstire celebră pentru bucătăria ei fără cusur.

În timpul cinei îi citi episcopului cu o stare de spirit nouă. Îl însoți la rugăciunile de seară, ca totdeauna, şi-şi ținu ochii închişi ca să se poată gîndi mai bine la Sierva María pe cînd se ruga. Se retrase în bibliotecă mai devreme ca de obicei, cu gîndul la ea, şi cu cît se gîndea mai mult cu atît îi sporea dorința aprigă de a se gîndi. Recită cu glas tare sonetele de dragoste ale lui Garcilaso, speriat de bănuiala că în fiecare vers era o premoniție secretă care avea legătură cu viața lui. Nu izbuti să adoarmă. În zori se aplecă peste masa de scris cu fruntea sprijinită de cartea pe care n-o citi. Din străfundurile visului auzi cei trei psalmi ai rugăciunii din faptul zilei de la biserica vecină. „Domnul să te aibă în pază, María de Todos los Angeles", spuse adormit. Propria-i voce îl trezi dintr-o dată şi o văzu pe Sierva María, cu rasa de deținută şi pletele ca flăcările vii revărsate pe umeri, venind şi aruncînd garoafa veştedă şi punînd un mănunchi de gardenii de curînd înflorite în vasul de pe masa cea mare. Delaura, împreună cu Garcilaso, îi spuse cu voce arzătoare: *Prin tine m-am născut, trăiesc prin tine, Prin tine voi muri, prin tine mor.* Sierva María zîmbi fără să-l privească. El închise ochii spre a se încredința că nu era o amăgire a întunericului. Năluca pierise cînd deschise ochii, dar biblioteca era impregnată de parfumul gardeniilor ei.

PATRU

PĂRINTELE CAYETANO Delaura a fost invitat de episcop să aştepte eclipsa sub bolta de campanule galbene, singurul loc din palat de unde se vedea cerul mării. Albatroşii încremeniți în văzduh cu aripile deschise păreau morți în plin zbor. Episcopul îşi făcea vînt alene, într-un hamac atîrnat de două furci cu cabestane de navă, unde tocmai îşi terminase siesta. Delaura se legăna lîngă el într-un balansoar de răchită. Amîndoi erau în stare de grație, bînd suc de tamarind şi privind dincolo de acoperişuri necuprinsul cer fără nori. Puțin după două, prinse să se întunece, găinile se strînseră pe stinghii şi toate stelele se aprinseră deodată. Un fior supranatural străbătu firea. Episcopul auzi fîlfîitul porumbeilor întîrziați căutîndu-şi pe dibuite adăposturile în beznă.

— Mare e Dumnezeu, suspină. Pînă şi animalele o simt.

Călugărița de serviciu îi aduse un opaiț şi nişte cioburi de sticlă afumată ca să se uite la soare. Episcopul se ridică în capul oaselor şi se apucă să cerceteze eclipsa prin sticlă.

— Trebuie să priveşti cu un singur ochi, zise, străduindu-se să-şi potolească şuierul respirației. De nu, eşti în primejdie să-i pierzi pe amîndoi.

Delaura stătea cu ciobul în mînă, neuitîndu-se la eclipsă. După un lung răstimp de tăcere, episcopul îl iscodi în penumbră şi-i văzu ochii fosforescenți, străini cu desăvîrşire de vraja falsei nopți.

— La ce te gîndeşti? îl întrebă.

Delaura nu răspunse. Văzu soarele ca o semilună ce îi vătăma retina, în pofida sticlei afumate. Dar nu încetă să privească.

— Eşti tot cu gîndul la copilă, spuse episcopul.

Cayetano tresări, deşi episcopul avea momentele acelea în care îi citea în suflet mult mai des decît ar fi fost firesc.

— Mă gîndesc că oamenii din popor îşi pot pune necazurile pe seama eclipsei, zise.

Episcopul încuviință dînd din cap, fără să-şi ia privirea de la cer.

— Şi cine ştie dacă n-au dreptate? răspunse. Rosturile Domnului nu-s uşor de desluşit.

— Fenomenul acesta a fost prevăzut de milenii de către astronomii asirieni, spuse Delaura.

— E un răspuns de iezuit, zise episcopul.

Cayetano privi mai departe la soare, uitînd de sticlă. La două şi douăsprezece părea un disc negru prefect şi preț de o clipă a fost miezul nopții în plină zi. Apoi eclipsa îşi reluă aspectul pămîntesc şi cocoşii zorilor prinseră a cînta. Cînd Delaura încetă să mai privească, medalia de foc îi stăruia pe retină.

— Văd mai departe eclipsa, spuse amuzat. Oriunde privesc, o văd necontenit.

Episcopul socoti că spectacolul se sfîrşise.

— O să-ți treacă în cîteva ceasuri, zise.

Se întinse în hamac, căscă şi mulțumi Domnului pentru ziua cea nouă.

Delaura nu pierduse însă şirul discuției.

— Cu tot respectul, părinte, spuse, nu cred că făptura aceea este posedată.

De data aceasta episcopul se alarmă de-a binelea.

— De ce spui aşa ceva?

— Cred că e doar îngrozită, răspunse Delaura.

— Avem dovezi din belşug, zise episcopul. Sau nu citeşti procesele verbale?

Ba da. Delaura le cercetase temeinic şi considera că slujeau mai mult spre a cunoaşte mentalitatea stareței decît starea Siervei María. Exorcizaseră locurile pe unde fusese copila în dimineața intrării ei la mănăstire şi tot ce atinsese. Pe cei care veniseră în contact cu ea îi supuseră la abstinență şi purificare. Novicea care îi furase inelul în prima zi a fost osîndită la muncă forțată în grădina de zarzavat. Se povestea că fetița se desfătase sfîrtecînd un ied căruia îi tăiase gîtul cu mîna ei şi-i mîncase fuduliile şi ochii condimentați ca focul. Dovedea un dar al limbilor ce-i îngăduia să se înțeleagă cu africanii de orice neam, chiar mai bine decît ei între ei sau cu

necuvîntătoarele de orice soi. A doua zi după venirea ei, cei unsprezece papagali captivi ce împodobeau grădina de peste douăzeci de ani fuseseră găsiți morți în zori, fără nici un motiv. Fascinase toți servitorii cu cîntece diavoleşti pe care le cînta cu voci diferite de a ei. Cînd află că starețа o căuta, se făcu nevăzută numai în ochii acesteia.

— Totuşi, spuse Delaura, cred că ceea ce ni se pare diavolesc sînt obiceiurile negrilor, pe care copila le-a deprins datorită nepăsării arătate de părinți.

— Ia seama! îl preveni episcopul. Duşmanul profită mai mult de inteligența decît de greşelile noastre.

— Atunci darul cel mai frumos pe care i-l putem face ar fi să exorcizăm o făptură nevinovată, spuse Delaura.

Episcopul se înfurie:

— Trebuie să înțeleg că te răzvrăteşti?

— Trebuie să înțelegeți că am rezervele mele, părinte, răspunse Delaura. Dar vă dau ascultare cu toată umilința.

Astfel încît se întoarse la mănăstire fără a-l fi convins pe episcop. Avea la ochiul stîng un plasture negru ca un om chior, pe care i-l pusese doctorul pînă avea să i se şteargă soarele de pe retină. Simți privirile urmărindu-l de-a lungul grădinii şi al coridoarelor în şir pînă la pavilionul închisorii, dar nimeni nu-i adresă vreun cuvînt. Pretutindeni plutea un aer ca de convalescență după eclipsă.

Cînd gardiana îi deschise celula Siervei María, Delaura simți că inima i se spărgea în piept şi abia dacă se mai putea ține pe picioare. Numai pentru a-i afla dispoziția din dimineața aceea o întrebă dacă văzuse eclipsa. Într-adevăr, o văzuse de pe terasă. Nu pricepu de ce avea el plasturele la ochi cînd ea se uitase la soare fără nici o protecție şi n-avea nimic. Îi povesti că toate călugărițele o văzuseră stînd în genunchi şi că mănăstirea rămăsese încremenită pînă începuseră să cînte cocoşii. Însă ei nu i se păruse nimic extraordinar.

— Ce-am văzut e ce se vede în fiecare noapte, spuse.

Ceva se schimbase la ea, iar Delaura nu putea preciza ce anume, simptomul cel mai desluşit fiind o undă de tristeţe. Nu se înşelă. Abia începuse cu oblojitul că fetiţa îşi aţinti asupră-i ochii înfrigurați şi-i spuse cu voce tremurîndă:

— O să mor.

Delaura se înfioră.

— Cine ţi-a spus?

— Martina, răspunse fetiţa.

— Ai văzut-o?

Fetiţa îi povesti că venise în două rînduri la ea în celulă ca s-o înveţe să brodeze şi văzuseră împreună eclipsa. Îi spuse că era bună şi blîndă şi că stareţa îi dăduse voie să ţină orele de brodat pe terasă, pentru a putea vedea apusul în mare.

— Aha, făcu el, fără să clipească. Şi ţi-a spus cînd o să mori?

Copila spuse că da, strîngîndu-şi buzele ca să nu plîngă.

— După eclipsă, răspunse.

— După eclipsă pot fi următorii o sută de ani, zise Delaura.

Însă a fost nevoit să se concentreze asupra îngrijirilor pentru ca ea să nu ia seama că i se pusese un nod în gît. Sierva María nu mai spuse nimic. El se uită din nou la ea, intrigat de tăcere, şi văzu că avea ochii umezi.

— Mi-e teamă, spuse ea.

Se prăbuşi pe pat şi izbucni într-un plîns sfîşietor. El se aşează mai aproape şi o alină cu încurajări de confesor. Abia atunci află Sierva María că de fapt Cayetano era exorcistul şi nu doctorul ei.

— Şi atunci de ce mă îngrijiţi? îl întrebă.

Lui îi tremură vocea:

— Fiindcă te iubesc nespus.

Ea n-a fost impresionată de îndrăzneala lui.

Cînd plecă, Delaura se duse pînă la celula Martinei. Pentru prima oară văzu de aproape că avea pielea ciupită de vărsat, capul ras, nasul prea mare şi dinţii de şobolan, însă puterea-i de seducţie era un fluid material ce se simţea imediat. Delaura preferă să vorbească din prag.

— Biata copilă are destule motive ca să fie speriată, spuse. Vă rog să nu i le sporiți.

Martina se simți descumpănită. Niciodată nu i se năzărise să prevestească ziua morții cuiva, şi cu atît mai puțin unei copile atît de încîntătoare şi lipsite de apărare. O întrebase numai cum se simțea şi din trei sau patru răspunsuri îşi dădu seama că mințea din năravi. Seriozitatea cu care Martina îi vorbi i-a fost de ajuns lui Delaura pentru a înțelege că Sierva María îl minţise şi pe el. Îi ceru iertare pentru uşurătatea lui şi o rugă să n-o dojenească în nici un fel pe fetiță.

— Ştiu eu bine ce fac, conchise.

Martina îl învălui cu farmecul ei.

— Ştiu cine este cuvioşia voastră, spuse, şi ştiu că întotdeauna ați ştiut foarte bine ce faceți.

Însă Delaura avea orgoliul rănit, dîndu-şi seama că Sierva María nu avusese nevoie de ajutorul nimănui pentru ca, în singurătatea celulei, să i se cuibărească în suflet groaza de moarte.

În cursul acelei săptămîni, maica Josefa Miranda îi trimise episcopului un memoriu cu plîngeri şi reclamații, scris de mîna ei. Solicită scutirea clariselor de tutela Siervei María, pe care ea o considera drept pedeapsă tîrzie pentru vini ispăşite cu prisosință. Înşiruia un nou pomelnic de întîmplări stranii consemnate în acte, care se explicau numai printr-o convietuire neruşinată a fetiței cu diavolul. Finalul era un denunț plin de furie cu privire la purtarea lui Cayetano Delaura, la libertatea de gîndire şi la antipatia-i personală împotriva ei, precum şi la abuzul de a aduce mîncare în mănăstire împotriva opreliştilor orînduite.

Episcopul îi arătă memoriul lui Delaura, îndată ce se întoarse la palat, iar el îl citi în picioare, fără să-i tresară un muşchi de pe față. Pînă la urmă se înfurie.

— Dacă cineva este posedat de toți diavolii aceasta-i Josefa Miranda, spuse. Diavoli ai urii, ai intoleranței, ai prostiei. E detestabilă!

Episcopul se minună de atîta virulență. Delaura luă aminte şi încercă să se explice pe un ton potolit.

— Vreau să spun, zise, că atribuie atîtea puteri forțelor răului, încît pare mai curînd a crede în diavoli.

— Demnitatea cu care sînt învestit nu-mi permite să fiu de acord cu tine, zise episcopul. Însă mi-ar plăcea să fiu.

Îl mustră pentru toate excesele pe care le-ar fi putut săvîrşi şi-i ceru să aibă răbdare ca să suporte pornirile nefaste ale stareței.

— Evangheliile sînt pline de femei ca ea, ba chiar cu năravuri mai rele, spuse. Şi totuşi Isus le-a cinstit.

Nu putu să continue, fiindcă primul tunet din anotimpul acela răsună în palat şi se prăvăli de-a berbeleacul peste mare, şi un potop biblic îi îndepărtă de restul lumii. Episcopul se întinse în balansoar şi se lăsă pradă nostalgiei.

— Ce departe mai sîntem! suspină.

— De ce anume?

— De noi înşine, zise episcopul. Ți se pare drept ca omul să aibă nevoie de aproape un an ca să afle că este orfan?

Şi, în lipsa răspunsului, îşi descărcă tot amarul:

— Mă îngrozeşte pur şi simplu gîndul că în Spania au dormit în noaptea asta.

— Nu putem interveni în rotația pămîntului, spuse Delaura.

— Însă am putea-o nesocoti, ca să nu simțim durerea, răspunse episcopul. Mai mult decît credința, lui Galileu îi lipsea simțămîntul.

Lui Delaura îi erau cunoscute crizele acelea care-l chinuiau pe episcop în nopțile cu ploi triste, de cînd bătrînețea îl luase cu asalt. Tot ce putea face era să-i abată gîndurile negre iscate de fiere pînă cînd avea să-l biruie somnul.

La sfîrşitul lui aprilie se dădu de veste prin pristav că avea să sosească în curînd noul viceregе, don Rodrigo de Buen

Lozano, în drum spre reşedinţa lui de la Santa Fe. Venea cu un cortegiu de judecători şi slujbaşi, cu servitorii şi medicii lui personali şi cu un cuartet de coarde pe care i-l dăruise regina ca să suporte plictisul din Indii. Viceregina se înrudea pe departe cu starețа şi ceruse să fie găzduită la mănăstire.

Sierva María a fost dată uitării în toiul spoitului cu var nestins, al aburilor de catran, al chinului loviturilor de ciocan şi al înjurăturilor în gura mare din partea oamenilor de toate soiurile care invadaseră clădirea pînă la partea de claustrare. O schelă se prăbuşi cu un zgomot asurzitor, un zidar muri şi încă şapte lucrători au fost răniți. Starețа puse nenorocirea pe seama fatalității malefice a Siervei María şi profită de noul prilej pentru a stărui să fie trimisă la altă mănăstire pînă aveau să treacă festivitățile. De data aceasta argumentul principal a fost că vecinătatea unei posedate de diavol nu era recomandabilă pentru vicereginā. Episcopul nu-i răspunse.

Don Rodrigo de Buen Lozano era un asturian matur şi chipeş, campion la pelota bască şi la vînătoarea de potîrnichi, care compensa prin talente cei douăzeci şi doi de ani cîți avea mai mult decît soția sa. Rîdea cu tot trupul, chiar şi de sine, şi nu pierdea nici un prilej s-o dovedească. Din clipa cînd simți prima briză a Caraibilor, străbătută de bubuiturile de tobă în noapte şi de miresmele fructelor de *guayaba,* îşi lepădă veşmintele primăvăratice şi umblă desfăcut la piept printre grupurile de doamne. Coborî la țărm doar în cămaşă, fără discursuri şi fără salve de tun. În onoarea lui au fost autorizate fel de fel de dansuri, *fandangos, bundes* şi *cumbiambas,* cu toate că episcopul le interzisese, precum şi coride de tauri şi lupte de cocoşi pe terenuri virane.

Viceregina era aproape o adolescentă, vioaie şi cam neastîmpărată, şi năvăli în mănăstire ca un iureş de prospețime. N-a rămas ungher pe care să nu-l cerceteze, nici problemă pe care să n-o înțeleagă şi nici ceva bun pe care să nu vrea să-l facă şi mai bun. Vizitînd mănăstirea, dorea să nu-i rămînă nimic nevăzut, cu entuziasmul unei ființe lipsite

de experiență. De aceea starețа a socotit mai prudent s-o scutească de proasta impresie a închisorii.

— Nu merită osteneala, îi spuse. Nu sînt decît două deținute, şi una e posedată de diavol.

A fost de ajuns să i-o spună pentru a-i trezi interesul. N-a slujit la nimic argumentul că celulele nu fuseseră pregătite şi nici deținutele încunoştințate. Îndată ce se deschise uşa, Martina Laborde i se aruncă la picioare implorîndu-i grațierea.

Nu părea prea uşor după o fugă eşuată şi alta reuşită. Prima oară încercase să fugă acum şase ani, de pe terasa ce dădea spre mare, împreună cu alte trei călugărițe condamnate din diferite pricini şi la diverse osînde. Una dintre ele izbuti. Atunci zidiră ferestrele şi fortificară curtea de sub terasă. Anul următor, celelalte trei legară gardiana, care pe atunci dormea în pavilion, şi fugiră pe o poartă de serviciu.

Familia Martinei, în înțelegere cu confesorul ei, o aduseră înapoi la mănăstire. Vreme de patru ani fără sfîrşit a fost singura deținută şi nu avea drept de vizită la vorbitor şi nici de a merge la slujba de duminică la capelă. Astfel încît părea cu neputință să fie grațiată. Totuşi, viceregina făgădui să intervină pe lîngă soțul ei.

În celula Siervei María aerul era încă greu din pricina varului nestins şi a izului de catran, dar domnea o ordine nouă. Îndată ce gardiană deschise poarta, viceregina se simți vrăjită de o adiere glacială. Sierva María era aşezată, cu tunica uzată şi papucii murdari, şi cosea alene într-un ungher luminat de propria-i strălucire. Nu ridică privirea pînă cînd viceregina n-o salută. Aceasta desluşi în privirea ei forța irezistibilă a unei revelații.

— Sfinte Dumnezeule, murmură, şi făcu un pas în celulă.

— Atenție, îi spuse starețа la ureche. E ca o tigroaică.

O prinse de braț. Viceregina nu intră, dar simpla vedere a Siervei María i-a fost de ajuns pentru a-şi pune în gînd s-o salveze.

Guvernatorul oraşului, un burlac afemeiat, îi oferi viceregelui un prînz între bărbaţi. Cîntă întîi cuartetul de coarde spaniol, apoi un ansamblu de cimpoaie şi tobe de la San Jacinto, şi se dansă în pieţe unde se organizară petreceri de negri, parodii neruşinate ale balurilor albilor. La desert, se dădu la o parte o perdea în fundul sălii şi apăru sclava abisiniană pe care guvernatorul o cumpărase plătind greutatea ei în aur. Era îmbrăcată cu o tunică aproape străvezie ce-i sporea primejdia goliciunii. După ce se arătă de aproape asistenţei obişnuite, se opri în faţa viceregelui şi tunica îi alunecă de-a lungul trupului, căzîndu-i la picioare.

Perfecţiunea ei era tulburătoare. Umărul nu-i fusese profanat de instrumentul de argint al negustorului de sclavi, nici spinarea de iniţiala primului stăpîn, şi din toată făptura ei se desprindea o aură de mister. Viceregele păli, respiră adînc şi cu un gest al mîinii îşi şterse din memorie imaginea de neîndurat.

— Luaţi-o de aici, pentru numele Domnului, porunci. Nu vreau s-o mai văd în vecii vecilor.

Poate ca pedeapsă pentru frivolitatea guvernatorului, viceregina o prezentă pe Sierva María la cina pe care starea le-o oferi în încăperile ei particulare. Martina Laborde le prevenise:

— Lăsaţi-i şiragurile de mărgele şi brăţările şi veţi vedea ce frumos se poartă.

Aşa s-a şi întîmplat. Îi puseră rochia bunicii, cu care venise la mănăstire, îi spălară şi pieptănară pletele resfirate ca să-i cadă ca o trenă şi viceregina însăşi o aduse de mînă la masa soţului. Chiar şi starea rămase uluită de prestanţa, de strălucirea personalităţii ei, de splendoarea pletelor sale. Viceregina şopti la urechea soţului:

— E posedată de diavol.

Viceregele refuză să creadă aşa ceva. Văzuse la Burgos o posedată de diavol care defecase o noapte întreagă pînă umpluse camera. Încercînd s-o ferească pe Sierva María de o soartă asemănătoare, o încredinţă medicilor lui. Aceştia

confirmară că n-avea nici un simptom de turbare şi fură de aceeaşi părere cu Abrenuncio că nu era probabil să se fi molipsit. Totuşi, nimeni nu se crezu autorizat să-şi exprime îndoiala că ar fi posedată de diavol.

Episcopul profită de petrecere pentru a reflecta la memoriul stareței şi la soarta finală a Siervei María. Cayetano Delaura, la rîndul său, îşi începu procesul de purificare înainte de exorcism şi se închise în bibliotecă numai cu turtă de manioc şi apă. Petrecu nopți delirînd şi zile fără să închidă un ochi, scriind versuri înaripate care-i erau singura alinare pentru patima trupului.

Cîteva dintre aceste poeme au fost găsite într-un teanc de foi cu greu descifrabile cînd biblioteca a fost dărîmată, după aproape un secol. Primul şi singurul lizibil în întregime era o evocare a lui însuşi din vremea cînd avea doisprezece ani, în curtea pietruită a seminarului din Avila, pe o ploaie uşoară de primăvară. Sosise de la Toledo după mai multe zile de mers călare pe măgar, cu o haină a tatălui său ajustată pe talia lui şi cufărul acela de două ori mai greu ca el, fiindcă maică-sa îi pusese înăuntru tot ce i-ar fi trebuit ca să supraviețuiască demn pînă la sfîrşitul noviciatului. Portarul îl ajută să-l ducă pînă în mijlocul curții interioare şi acolo îl părăsi în voia sorții, în bătaia ploii.

— Urcă-l la etajul trei, îi zise. Ți se va spune acolo care ți-e locul în dormitor.

Într-o clipă, întregul seminar se arătă la balcoanele ce dădeau spre grădină, atent să vadă ce-o să facă el cu acel cufăr, ca şi cum ar fi fost unicul personaj al unei piese de teatru pe care numai el n-o cunoştea. Cînd înțelese că nu se putea bizui pe nimeni, scoase din cufăr lucrurile pe care le putea căra în brațe şi le urcă la etajul trei pe scările înclinate din piatră necioplită.

Pedagogul îi indică unul din cele două şiruri de paturi din dormitorul novicilor. Cayetano îşi puse lucrurile pe pat, se întoarse în curte şi mai urcă de încă patru ori pînă isprăvi. În

cele din urmă, apucă de mîner cufărul gol şi-l tîrî pînă sus pe scări.

Profesorii şi elevii care-l vedeau de la balcoane nu se întorceau să-l privească ori de cîte ori trecea prin dreptul unui etaj. Însă părintele rector îl aşteptă pe palierul ultimului, cînd urcă tîrînd cufărul, şi începu să aplaude. Ceilalți îi ținură isonul, ovaționînd. Cayetano înțelese atunci că trecuse cu bine prima încercare a ritualului de inițiere al seminarului, care consta în a sui cufărul pînă în dormitor fără să întrebe nimic şi fără ajutorul nimănui. Istețimea lui, purtările frumoase şi tăria de caracter au fost date drept pildă elevilor.

Totuşi, amintirea care avea să-l marcheze cel mai mult a fost discuția din seara aceea din cabinetul rectorului. Îl chemase ca să-i vorbească despre singura carte pe care i-o găsiseră în cufăr, cu foile desprinse, incompletă şi fără coperte, aşa cum o descoperise chiar el, din întîmplare, într-un sertar al tatălui său. O citise pînă unde putuse în nopțile călătoriei şi ardea de nerăbdare să-i afle deznodămîntul. Părintele rector voia să-i cunoască părerea.

— O să-mi pot face una cînd o s-o termin de citit, spuse el.

Rectorul, cu un zîmbet de uşurare, puse cartea la loc sigur şi-o încuie.

— N-ai s-o faci niciodată, îi zise. E o carte interzisă.

După douăzeci şi şase de ani, în biblioteca întunecoasă a episcopului, îşi dădu seama că citise toate cărțile care-i căzuseră în mînă, autorizate sau nu, în afară de aceea. Îl înfiora senzația că o viață întreagă stătea să se sfîrşească. Alta, imprevizibilă, începea.

Îşi făcea rugăciunile de seară, în cea de a opta zi de post, cînd îl anunțară că episcopul îl aştepta în salon ca să-l întîmpine pe viceregе. Era o vizită neprevăzută, chiar şi pentru viceregе, căruia i se năzări s-o facă în cursul primei sale plimbări prin oraş. A fost nevoit să contemple acoperişurile de pe terasa plină de flori în timp ce chemau urgent demnitarii mai apropiați şi făceau puțină ordine în salon.

Episcopul îl primi împreună cu şase prelaţi din statul său major. În dreapta lui îl aşează pe Cayetano Delaura, pe care îl prezentă fără alt titlu în afara numelui său întreg. Înainte de a începe conversaţia, viceregele cercetă cu o privire plină de compasiune pereţii cojiţi, perdelele rupte, mobilele artizanale cum nu se poate mai ieftine, prelaţii lac de sudoare în sutanele lor sărăcăcioase. Episcopul, atins în orgoliu, spuse:

— Sîntem fiii lui Iosif dulgherul.

Viceregele schiţă un gest de înţelegere şi se apucă să-şi povestească impresiile din prima săptămînă. Vorbi de planurile sale iluzorii de a dezvolta comerţul cu Antilele engleze, odată vindecate rănile războiului, de avantajele intervenţiei statului în educaţie, de imboldul pe care avea de gînd să-l dea artelor şi literelor, pentru a aduce aceste suburbii coloniale în pas cu lumea.

— Sînt vremuri de reînnoire, spuse.

Episcopul constată încă o dată uşurinţa cu care se conduceau treburile pămînteşti. Întinse către Delaura un deget tremurător, fără să se uite la el, şi-i spuse viceregelui:

— Cel care-i la curent cu înnoirile astea e părintele Cayetano.

Viceregele urmări direcţia degetului şi dădu peste chipul dus pe gînduri şi ochii uimiţi care-l priveau fără să clipească. Îl întrebă pe Delaura cu real interes:

— L-aţi citit pe Leibniz?

— Într-adevăr, Excelenţă, răspunse Delaura, şi preciză: Datorită funcţiei pe care o am.

La sfîrşitul vizitei reieşi limpede că interesul cel mai mare al viceregelui se concentra asupra situaţiei în care se afla Sierva María. Pentru binele ei, lămuri el, şi pentru liniştea stareţei, al cărei zbucium îl impresionase.

— Ne lipsesc încă dovezile hotărîtoare, însă procesele verbale ale mănăstirii ne arată că biata copilă e posedată de diavol, spuse episcopul. Stareţa o ştie mai bine ca noi.

— Ea crede că aţi căzut într-o cursă a Satanei, zise viceregele.

— Nu numai noi, ci întreaga Spanie, răspunse episcopul. Am trecut oceanul pentru a impune legea lui Cristos şi-am izbîndit în privința procesiunilor, a sărbătorilor sfinților patroni, dar nu şi a sufletelor.

Vorbi despre Yucatán, unde construiseră catedrale somptuoase pentru a ascunde piramidele păgîne, fără a-şi da seama că băştinaşii veneau la slujbă fiindcă sub altarele de argint dăinuiau vechile lor sanctuare. Vorbi despre amestecul de sînge începînd cu cucerirea: sînge de spaniol cu sînge de indieni, de spanioli şi indieni cu negri de toate semințiile, pînă şi cu *mandingas,* musulmani, şi se întrebă dacă asemenea adunătură îşi va găsi locul în împărăția Domnului. În ciuda greutății respirației şi a uşoarei tuse de om bătrîn, termină fără să-i fi dat nici un răgaz viceregelui:

— Ce pot fi toate acestea dacă nu curse ale Duşmanului?

Viceregele era schimbat la față.

— Dezamăgirea Preasfinției Voastre este extrem de gravă, spuse.

— N-o luați aşa, Excelență, răspunse episcopul cu multă blîndețe. Încerc să scot în evidență puterea credinței de care avem nevoie pentru ca aceste popoare să fie vrednice de jertfa noastră.

Viceregele reveni la ce vorbeau mai înainte.

— Din cîte am înțeles, obiecțiile stareței sînt de ordin practic, spuse. Crede că alte mănăstiri poate ar avea condiții mai bune pentru un caz atît de dificil.

— Aflați, Excelență, că am ales Santa Clara fără şovăire, din pricina tăriei, eficacității şi autorității stareței Josefa Miranda, spuse episcopul. Şi Domnul ştie că avem dreptate.

— Îmi voi lua permisiunea să i-o aduc la cunoştință, spuse viceregele.

— O ştie prea bine, răspunse episcopul. Ce mă neliniştește e că nu se încumetă s-o creadă.

Spunînd cuvintele acestea, simți apropierea unei iminente crize de astmă şi grăbi sfîrşitul vizitei. Povesti că avea un memoriu cu reclamații de la stareță pe care făgăduia să-l

rezolve cu cea mai fierbinte dragoste de părinte, de îndată ce sănătatea îi va da un răgaz. Viceregele îi mulțumi şi puse capăt vizitei cu o curtoazie ce avea o notă personală. Şi el suferea de un astm îndărătnic şi-i oferi episcopului medicii săi. Acesta socoti că nu era necesar.

— Viața mea este în mîinile Domnului, spuse. Am vîrsta la care a murit Sfînta Fecioară.

Spre deosebire de saluturile de la venire, despărțirea a fost lungă şi ceremonioasă. Trei dintre prelați, între care şi Delaura, îl însoțiră pe vicerege în linişte pe coridoarele lugubre pînă la poarta principală. Garda viceregelui ținea la distanță cerşetorii cu un gard de halebarde încrucişate, înainte de a urca în trăsură, viceregele se întoarse către Delaura, îl arătă cu degetu-i implacabil şi-i spuse:

— Nu mă lăsa să uit de tine.

A fost o frază pe cît de neprevăzută, pe atît de enigmatică, la care Delaura reuşi să răspundă doar cu o reverență.

Viceregele se îndreptă spre mănăstire ca să-i povestească stareței rezultatele vizitei. După cîteva ceasuri, cînd era gata de plecare, respinse grațierea Martinei Laborde, în pofida stăruințelor vicereginei, fiindcă i se păru un precedent de nedorit pentru numeroşii vinovați de crime împotriva umanității pe care-i văzuse prin închisori.

Episcopul rămase aplecat înainte, încercînd să-şi înăbuşe şuierul respirației, cu ochii închişi, pînă cînd se întoarse Delaura. Prelații se retrăseseră pe vîrfuri şi salonul era cufundat în întuneric. Episcopul se uită în jur şi văzu scaunele goale înşirate de-a lungul pereților şi pe Cayetano singur în salon, îl întrebă în şoaptă:

— Am mai văzut noi vreodată un om atît de bun?

Delaura răspunse cu un gest echivoc. Episcopul se îndreptă anevoie şi rămase sprijinit de brațul jilțului pînă cînd i se mai uşura respirația. Nu vru să mănînce de cină. Delaura se grăbi să aprindă un opaiț pentru a-i lumina calea spre dormitor.

— Am ieşit tare prost în ochii viceregelui, spuse episcopul.

— Era vreun motiv ca să ieşim bine? întrebă Delaura. Nu baţi la poarta unui episcop fără să anunţi înainte oficial.

Episcopul nu era de aceeaşi părere şi i-o aduse la cunoştinţă cu mare însufleţire.

— Poarta mea e cea a Bisericii şi el s-a comportat ca un creştin de odinioară, spuse. Cel impertinent am fost eu din vina durerii din piept şi trebuie să fac ceva să-mi îndrept greşeala.

Cînd ajunseră în dreptul coridorului schimbase tonul şi subiectul şi se despărţi de Delaura cu o mică palmă familiară pe umăr.

— Roagă-te pentru mine la noapte, îi spuse. Mi-e teamă că o să fie tare lungă.

Crezu într-adevăr că moare cu criza de astm pe care o presimţise în timpul vizitei. Fiindcă nu l-a alinat nici vomitivul din buruieni şi nici alte remedii drastice, au fost nevoiţi să-i ia sînge de urgenţă. În zori îşi recăpătase buna dispoziţie.

Cayetano, de veghe în biblioteca alăturată, nu auzi nimic. Era gata să-şi înceapă rugăciunea de dimineaţă cînd a fost anunţat că episcopul îl aşteaptă în dormitor. Îl găsi luîndu-şi gustarea în pat — o ceaşcă mare de ciocolată şi pîine cu brînză —, răsuflînd ca nişte foaie noi şi cu spiritul exaltat. Lui Cayetano i-a fost de-ajuns să-l vadă pentru a-şi da seama că luase hotărîri mari.

Într-adevăr, în ciuda cererii stareţei, Sierva María rămînea la Santa Clara şi părintele Cayetano Delaura urma să se ocupe mai departe de ea, avînd încrederea deplină a episcopului. Nu va mai fi supusă regimului de deţinută, ca pînă atunci, şi trebuia să se bucure de privilegiile generale ale călugăriţelor mănăstirii. Episcopul mulţumea pentru procesele verbale, însă lipsa lor de rigoare împiedica bunul curs al lucrurilor, astfel încît exorcistul trebuia să procedeze după propriul său criteriu. În sfîrşit, îi ceru lui Delaura să-l viziteze pe marchiz în numele său, învestindu-l cu autoritatea de a rezolva tot ce era necesar, pînă cînd el va avea timp şi sănătate ca să-l primească în audienţă.

— N-o să mai fie nici o instrucțiune, îi spuse episcopul în încheiere. Domnul să te binecuvînteze.

Cayetano dădu fuga la mănăstire cu inima răzvrătită, dar n-o găsi pe Sierva María în celula ei. Era în sala de festivități, împodobită cu bijuterii veritabile şi cu părul răsfirat pe jos, pozînd cu extraordinara-i demnitate de negresă pentru un celebru pictor de portrete din suita viceregelui. Dădea ascultare artistului cu o cumințenie la fel de minunată ca frumusețea ei. Cayetano rămase extaziat. Stînd în întuneric, văzînd-o fără a fi văzut de ea, avu timp din belşug spre a-şi izgoni din suflet orice îndoială.

La ceasul trei după-amiaza, portretul era gata. Pictorul îl cercetă de la distanță, mai dădu de două sau trei ori cu pensula pentru a-l desăvîrşi şi, înainte de a-l iscăli, îi ceru Siervei María să-l privească. Era leită, aşezată pe un nor şi în mijlocul unei curți de demoni supuşi. Ea se uită pe îndelete şi se recunoscu în toată splendoarea vîrstei. În cele din urmă spuse:

— E ca o oglindă.

— Chiar şi diavolii? întrebă pictorul.

— Aşa sînt, într-adevăr, răspunse ea.

Portretul fiind terminat, Cayetano o însoți pînă la celulă. Niciodată n-o văzuse mergînd, şi o făcea cu grația şi uşurința cu care dansa. Niciodată n-o văzuse îmbrăcată altfel decît în haina de deținută, şi rochia de regină îi dădea o vîrstă şi o eleganță ce-i dezvăluiră că era deja femeie în toată puterea cuvîntului. Niciodată nu merseseră unul lîngă altul, şi rămase vrăjit de candoarea cu care îşi potriveau pasul.

Celula era cu totul alta, grație darului de convingere al viceregilor, care în vizita de rămas bun o încredințaseră pe stareță de motivele întemeiate ale episcopului. Salteaua era nouă, cearşafurile de in şi pernele de puf şi aduseseră obiectele necesare toaletei zilnice şi spălării trupului. Lumina mării intra pe fereastra fără zăbrele, strălucind pe pereții văruiți de curînd. Întrucît mîncarea era aceeaşi ca şi a călugărițelor claustrate, n-a mai trebuit să fie adus nimic din

afară, însă Delaura făcu în aşa fel încît să treacă mereu prin contrabandă unele bunătăți pe poarta mănăstirii.

Sierva María vru să împartă cu el gustarea, iar Delaura se mulțumi cu unul din pişcoturile ce făceau faima clariselor. Pe cînd mîncau, ea spuse ca din întîmplare:

— Am aflat ce-i zăpada.

Cayetano nu se nelinişti. Odinioară se povestea de un vicerege care dorise să aducă zăpadă din Pirinei spre a fi văzută de băştinaşi, căci nu ştia că era şi la noi, aproape în mare, în Sierra Nevada de Santa Marta. Cu predilecția sa pentru noutăți, poate că don Rodrigo de Buen Lozano reuşise să ducă la bun sfîrşit asemenea faptă.

— Nu, spuse copila. Am văzut-o în vis.

Îi povesti: se afla în fața unei ferestre uitîndu-se cum cădea o ninsoare deasă, în timp ce rupea şi mînca una cîte una boabele unui ciorchine de strugure pe care-l ținea în poală. Delaura simți un fior de groază. Tremurînd în fața iminenței unui ultim răspuns, se încumetă s-o întrebe:

— Cum s-a sfîrşit?

— Mi-e teamă să vă povestesc, spuse Sierva María.

El nu mai avu nevoie de altceva. Închise ochii şi se rugă pentru ea. Cînd termină era altul.

— Nu-ți face griji, îi zise. Îți făgăduiesc că foarte curînd ai să fii liberă şi fericită, prin grația Sfîntului Duh.

Bernarda nu aflase pînă atunci că Sierva María era la mănăstire. Luă cunoştință aproape din întîmplare, într-o noapte cînd dădu peste Dulce Olivia măturînd şi făcînd ordine în casă, şi o confundă cu o halucinație de-a ei. În căutarea unei explicații raționale, se apucă să cerceteze toate camerele la rînd şi, străbătînd casa, îşi dădu seama că n-o văzuse pe Sierva María de o bună bucată de vreme. Caridad del Cobre îi spuse tot ce ştia:

— Domnul marchiz ne-a anunțat că o duce undeva foarte departe şi că n-avem s-o mai vedem.

Cum în dormitorul bărbatului ei lumina era aprinsă, Bernarda intră fără să bată la uşă.

Stătea treaz în hamac, în fumul baligilor ce ardeau la foc mic pentru a goni țînțarii. O văzu pe femeia aceea stranie, transfigurată în halatul de mătase, şi se gîndi la rîndul lui că era o nălucă, fiindcă era palidă şi ofilită şi părea că vine de undeva de foarte departe. Bernarda îl întrebă de Sierva María.

— Nu mai e cu noi de mult, răspunse el.

Ea o luă în sensul cel mai rău al cuvîntului şi a fost nevoită să se aşeze în primul jilț pe care-l găsi ca să-şi tragă sufletul.

— Vrei să spui că Abrenuncio a făcut ce trebuia să facă, spuse.

Marchizul îşi făcu cruce.

— Doamne fereşte!

Îi povesti adevărul. Binevoi să-i explice că nu-i spusese la timp deoarece a vrut să se poarte, aşa cum dorea ea, ca şi cînd ar fi murit. Bernarda îl ascultă fără a clipi, cu o atenție cu care nu-l învrednicise în doisprezece ani de tristă viață în comun.

— Ştiam că are să mă coste viața, spuse marchizul, dar în schimbul vieții ei.

Bernarda oftă:

— Adică ruşinea noastră e acum de domeniul public.

Văzu sub pleoapele bărbatului lucirea unei lacrimi şi o scutură un tremur pornit din măruntaie. De data aceasta nu era moartea, ci certitudinea nestrămutată a ceea ce avea să se întîmple, mai curînd sau mai tîrziu. Nu se înşelă. Marchizul se ridică din hamac cu ultimele-i forțe, se prăbuşi în fața ei şi izbucni într-un plîns sec de bătrîn neputincios. Bernarda capitulă sub focul lacrimilor de bărbat ce i se prelinseră pe coapse prin mătase. Mărturisi că, deşi o ura pe Sierva María, era o uşurare s-o ştie în viață.

— Totdeauna am înțeles orice. În afară de moarte, spuse.

Se închise din nou în camera ei, robită de melasă şi cacao, şi cînd ieşi de acolo, după două săptămîni, era un cadavru

rătăcitor. Marchizul observase foarte devreme agitația pregătirilor de călătorie, dar nu le luă în seamă. Înainte ca soarele să-şi reverse căldura, o văzu pe Bernarda ieşind pe poarta mare din curte, călare pe un măgar blînd şi urmată de altul încărcat de bagaje. Plecase aşa de nenumărate ori, fără catîrgii şi fără sclavi, neluîndu-şi rămas bun de la nimeni şi nedînd nici o explicație. Însă marchizul ştiu că de data aceea pleca fără drum de întoarcere, fiindcă pe lîngă veşnicul ei cufăr îşi luase cele două ulcele pline cu aur curat pe care le ținuse îngropate sub pat ani în şir.

Tolănit în hamac, marchizul căzu iar pradă groazei că o să fie înjunghiat de sclavi şi le interzise intrarea în casă chiar şi în timpul zilei. Astfel că, atunci cînd Cayetano Delaura veni să-l vadă din ordinul episcopului, a fost nevoit să împingă poarta şi să intre fără a fi poftit, căci nimeni nu răspunse la bătăile lui. Dulăii se agitară în cuşti, dar el merse mai departe. În grădină, cu *chilaba* lui sarazină şi boneta toledană, marchizul îşi făcea siesta în hamac, acoperit din cap pînă-n picioare de florile portocalilor. Delaura îl privi lung, fără să-l trezească, şi i se păru că o vedea pe Sierva María decrepită şi răpusă de singurătate. Marchizul se deşteptă şi zăbovi o vreme pînă-l recunoscu, din pricina plasturelui de la ochi. Delaura îşi ridică mîna cu degetele întinse în semn de pace.

— Dumnezeu să vă aibă în paza lui, domnule marchiz, spuse. Cum vă merge?

— Cum vedeți, răspunse marchizul. Stau şi mă topesc pe picioare.

Cu o mînă lîncedă se frecă la ochi după siestă şi se aşează în hamac în capul oaselor. Cayetano se scuză că intrase fără a fi poftit. Marchizul îi explică atunci că nimeni nu mai lua în seamă ciocanul de la poartă, fiindcă se pierduse obişnuința de a primi oaspeți. Delaura vorbi pe un ton solemn:

— Domnul episcop, care nu-şi mai vede capul de treburi şi se simte rău din pricina astmului, m-a trimis în numele lui.

Odată încheiat protocolul inițial, se aşeză lîngă hamac şi intră direct în subiectul care-i muncea cugetul.

— Vreau să vă încunoştiinţez că mi-a fost încredințată sănătatea spirituală a fiicei dumneavoastră, spuse.

Marchizul îi mulțumi şi dori să afle cum se simțea.

— Bine, răspunse Delaura, dar vreau s-o ajut să se simtă şi mai bune.

Explică rostul şi metoda exorcizării. Îi vorbi despre puterea pe care Isus le-o dădu discipolilor pentru a expulza din trupuri spiritele necurate şi a vindeca boli şi beteşuguri. Îi relată pilda biblică despre Legiune şi cei două mii de porci în care intraseră diavolii. Totuşi, cel dintîi lucru ce trebuia făcut era să se stabilească dacă Sierva María era într-adevăr posedată de diavol. El nu credea aşa ceva, dar avea nevoie de ajutorul marchizului spre a risipi toate îndoielile. Înainte de orice, spuse, dorea să ştie cum era fata lui înainte de a intra la mănăstire.

— Nu ştiu, spuse marchizul. Pe măsură ce-o cunosc mai bine, am sentimentul c-o cunosc tot mai puțin.

Îl chinuia vina de a o fi părăsit în voia sorții în curtea sclavilor. Punea pe seama acestui fapt tăcerile ei, care puteau ține luni întregi, izbucnirile de violență necugetată, viclenia cu care-şi bătea joc de mama ei, punînd pisicilor clopoțelul pe care aceasta i-l lega la încheietura mîinii. Cea mai mare greutate în a o cunoaşte era cusurul ei de a minți din plăcere.

— Ca negrii, spuse Delaura.

— Negrii ne mint pe noi, dar n-o fac şi între ei, răspunse marchizul.

În dormitor, Delaura desluşi dintr-o singură privire numeroasele obiecte ale bunicii de cele noi ale Siervei María: păpuşile care se mişcau, balerinele mecanice, cutiile muzicale. Pe pat, aşa cum o pregătise marchizul, se afla valijoara cu care o dusese la mănăstire. Teorba prăfuită era aruncată într-un ungher. Marchizul lămuri că era un instrument italian căzut în desuetudine şi lăudă talentul fetiței de a cînta la el. Începu să-l acordeze cu o mînă distrată

şi ajunse nu numai să cînte pe de rost, ci şi să interpreteze un cîntec pe care-l cînta cu Sierva María.

A fost o clipă revelatoare. Muzica îi spuse lui Delaura tot ce marchizul nu izbutise să-i spună fetei lui. Acesta, la rîndu-i, se simți atît de copleşit de emoție încît n-a fost în stare să termine cîntecul. Suspină:

— Nu vă închipuiți cît de bine îi venea pălăria.

Pe Delaura îl cuprinse aceeaşi emoție.

— Văd că o iubiți nespus, îi zise.

— Nici nu vă imaginați cît de mult, răspunse marchizul. Mi-aş da sufletul s-o văd.

Delaura simți din nou că Sfîntul Duh nu uita nici cel mai mic amănunt.

— Nimic mai uşor, spuse, dacă putem dovedi că nu este posedată.

— Vorbiți cu Abrenuncio, spuse marchizul. De la bun început a susținut că Sierva n-are nimic, însă numai el o poate explica.

Delaura se văzu într-o dilemă. Abrenuncio putea să-i fie providențial, dar faptul de a vorbi cu el putea avea implicații nedorite. Marchizul păru că-i citeşte gîndurile.

— Este un om mare, spuse.

Delaura făcu un gest plin de tîlc cu capul.

— Cunosc dosarele Sfintei Inchiziții, spuse.

— Orice sacrificiu va fi neînsemnat dacă o salvăm, stărui marchizul. Şi fiindcă Delaura nu reacționa de fel, sfîrşi implorînd:

— Vă rog cu cerul şi cu pămîntul.

Delaura, cu o rană în suflet, îi răspunse:

— Vă implor să nu mă faceți să sufăr şi mai mult.

Marchizul nu mai insistă. Luă valijoara de pe pat şi-l rugă pe Delaura să i-o ducă fetei lui.

— Va şti cel puțin că mă gîndesc la ea, îi zise.

Delaura plecă în fugă fără a-şi lua rămas bun. Feri valijoara sub pelerina cu care se înfăşură, pentru că ploua cu găleata. Îşi dădu seama într-un tîrziu că vocea-i lăuntrică îi

tot repeta versuri disparate din cîntecul însoțit de teorbă. Începu să-l cînte în gura mare, biciuit de ploaie, şi-l cîntă pe de rost pînă la sfîrşit. În cartierul meşterilor o luă la stînga în dreptul schitului, cîntînd încă, şi bătu la poarta lui Abrenuncio.

După o tăcere prelungă, se auziră paşii de om şchiop şi vocea pe jumătate adormită:

— Cine-i?

— Legea, răspunse Delaura.

Fu tot ce-i trecu prin minte ca să nu-şi strige numele. Abrenuncio deschise poarta, crezînd într-adevăr că erau oamenii stăpînirii, şi nu-l recunoscu.

— Sînt bibliotecarul diocezei, spuse Delaura.

Doctorul îi făcu loc să intre în vestibulul cufundat în beznă şi-l ajută să-şi scoată pelerina lac de apă. În felu-i de neconfundat întrebă pe latineşte:

— În ce bătălie ați pierdut ochiul acesta?

Delaura îi povesti în latina lui clasică întîmplarea cu eclipsa şi stărui cu amănunte despre răul care persista, cu toate că medicul episcopului îl asigurase că plasturele nu dă greş. Însă Abrenuncio nu luă seama decît la puritatea latinei lui.

— Este desăvîrşită, spuse uimit Unde ați învățat-o?

— În Avila, răspunse Delaura.

— Sînteți cu atît mai vrednic de laudă, spuse Abrenuncio.

Îl pofti să-şi scoată sutana şi sandalele, le puse să se usuce şi-i dădu să se acopere cu pelerina lui de libert peste pantalonii plini de noroi. Îi scoase apoi plasturele şi-l aruncă la coşul de gunoi.

— Singurul cusur al acestui ochi e că vede mai mult decît se cuvine, spuse.

Delaura era fascinat de cantitatea cărților îngrămădite în salon. Abrenuncio îşi dădu seama şi-l conduse în farmacie, unde erau încă şi mai multe, în rafturi înalte pînă-n tavan.

— Sfinte Dumnezeule! exclamă Delaura. Asta-i biblioteca lui Petrarca.

— Cu vreo două sute de cărți în plus, spuse Abrenuncio.

Îl lăsă să se uite în voie. Erau acolo exemplare unice pentru care în Spania te putea paşte închisoarea. Delaura le recunoscu, le răsfoi cu desfătare şi le puse la loc în rafturi cu durerea-n suflet. La loc de cinste, alături de veşnicul *Fray Gerundio,* dădu peste Voltaire complet în franceză şi o traducere în latină a *Scrisorilor filosofice.*

— Voltaire în latină e aproape o erezie, spuse în glumă.

Abrenuncio îi povesti că era o tălmăcire a unui călugăr din Coimbra, care-şi permitea luxul de a face cărți rare pentru delectarea pelerinilor. În vreme ce Delaura o răsfoia, medicul îl întrebă dacă îi era cunoscută franceza.

— N-o vorbesc, dar o citesc, răspunse Delaura în latină. Şi adăugă, fără falsă pudoare: Şi pe deasupra greaca, engleza, italiana, portugheza şi puțină germană.

— Vă întreb din pricina a ceea ce ați spus despre Voltaire, spuse Abrenuncio. Este o proză perfectă.

— Şi cea care ne doare cel mai tare, zise Delaura. Păcat că e de un francez.

— Spuneți asta fiindcă sînteți spaniol, replică Abrenuncio.

— La vîrsta mea, şi cu atîta sînge amestecat, nu mai ştiu prea bine ce anume sînt, răspunse Delaura. Nici cine sînt.

— Nimeni n-o ştie pe meleagurile astea, spuse Abrenuncio. Şi cred c-ar fi nevoie de veacuri ca s-o afle.

Delaura stătea de vorbă fără a înceta să cerceteze biblioteca. Pe neaşteptate, cum i se întîmpla adesea, îi veni în minte cartea confiscată de rectorul de la seminar, pe vremea cînd avea doisprezece ani, şi din care nu-şi mai amintea decît un episod pe care-l tot repetase în cursul vieții celor care l-ar fi putut ajuta.

— Țineți minte titlul? întrebă Abrenuncio.

— Nu l-am ştiut niciodată, spuse Delaura. Şi aş da orice să aflu sfîrşitul.

Fără să-i spună nimic, medicul îi puse în față o carte pe care el o recunoscu din prima privire. Era o ediție veche apărută la Sevilla din *Cele patru cărți ale lui Amadís de Gaula.*

Delaura o cercetă, înfiorat de emoție, şi-şi dădu seama că se afla la un pas de a cădea în păcat. În cele din urmă se încumetă:

— Ştiți că e o carte interzisă?

— Ca şi cele mai bune romane din veacurile astea, zise Abrenuncio. Şi în locul lor nu se mai tipăresc decît tratate pentru oameni învățați. Ce-ar citi oare săracii de azi dacă n-ar citi pe ascuns romanele cavalereşti?

— Mai sînt şi altele, spuse Delaura. O sută de exemplare din ediția princeps a lui Don Quijote au fost citite aici în acelaşi an în care au fost tipărite.

— N-au fost citite, zise Abrenuncio. Au trecut prin vamă spre alte regate.

Delaura nu-l luă în seamă, fiindcă reuşise să identifice prețiosul exemplar din *Amadís de Gaula.*

— Cartea aceasta a dispărut acum nouă ani din raftul secret al bibliotecii noastre şi nu i-am dat niciodată de urmă, spuse.

— Ar fi trebuit să-mi imaginez, zise Abrenuncio. Însă sînt alte motive ca să fie considerat un exemplar istoric: preț de peste un an a circulat, din mînă în mînă, cel puțin la unsprezece persoane, şi trei dintre acesta au murit. Sînt convins că au fost victimele vreunei emanații necunoscute.

— Datoria mea ar fi să vă denunț Sfintei Inchiziții, spuse Delaura.

Abrenuncio o luă în glumă:

— Am spus vreo erezie?

— Mă refer la faptul că ați ținut aici o carte interzisă şi care nu vă aparținea, şi că n-ați denunțat-o.

— Pe aceasta şi încă multe altele, spuse Abrenuncio, indicînd cu un amplu cerc trasat cu degetul arătător rafturile înțesate de cărți. Dar dacă ar fi fost pentru asta ați fi venit de mult, iar eu nu v-aş fi deschis poarta. Se întoarse spre el şi încheie bine dispus: în schimb, mă bucur că ați venit acum şi că am plăcerea de a vă vedea aici.

— Marchizul, neliniştit de soarta fiicei sale, mi-a sugerat să vin, spuse Delaura.

Abrenuncio îl pofti să ia loc în faţa lui şi amîndoi se lăsară în voia viciului conversaţiei, pe cînd o furtună apocaliptică agita marea. Medicul făcu o expunere inteligentă şi erudită despre turbare, de la începuturile omenirii, despre ravagiile ei îngrozitoare, despre neputinţa milenară a ştiinţei medicinei de a le stăvili. Dădu exemple regretabile de cum fusese confundată dintotdeauna cu posedarea demonică, la fel ca anumite forme ale nebuniei şi alte tulburări ale spiritului. Cît despre Sierva María, după aproape o sută cincizeci de zile nu părea cu putinţă să se mai îmbolnăvească. Singurul risc posibil, încheie Abrenuncio, era să nu moară ca atîţia alţii datorită cruzimii exorcizării.

Ultima frază îi păru lui Delaura o exagerare proprie medicinei medievale, dar n-o comentă, fiindcă îi folosea indiciilor teologice că fetiţa nu era posedată. Spuse că cele trei limbi africane ale Siervei María, atît de diferite de spaniolă şi portugheză, n-aveau nici pe departe tîlcul satanic ce li se atribuia în mănăstire. Existau nenumărate mărturii că avea o forţă fizică remarcabilă, dar nu se cunoştea nici una că ar fi vorba de o putere supranaturală. Nici nu se dovedise c-ar fi făcut vreun act de levitaţie sau ghicire a viitorului, două fenomene care serveau de altfel şi ca probe secundare de sanctitate. Totuşi, Delaura solicitase ajutorul unor confraţi de vază şi chiar pe al altor comunităţi, dar nimeni nu se încumetase să se pronunţe împotriva proceselor verbale ale mănăstirii şi nici să dezmintă credulitatea oamenilor din popor. Era însă conştient că nici criteriile lui, nici cele ale lui Abrenuncio n-aveau să convingă pe nimeni, şi cu atît mai puţin ei doi împreună.

— Am fi, dumneavoastră şi cu mine, împotriva tuturor, spuse.

— De asta m-a surprins că aţi venit, zise Abrenuncio. Nu sînt nimic altceva decît un exemplar rîvnit pe domeniul de vînătoare al Sfintei Inchiziţii.

— Adevărul este că nici măcar nu ştiu prea bine de ce am venit, spuse Delaura. Doar dacă nu cumva Sfîntul Duh nu mi-a impus făptura aceasta pentru a-mi pune la încercare puterea credinței.

I-a fost de-ajuns s-o spună ca să scape de nodul suspinelor ce-l sufocau. Abrenuncio îl privi în ochi, pînă în străfundul sufletului, şi-şi dădu seama că era gata să plîngă.

— Nu vă mai chinuiți în zadar, îi spuse, pe un ton liniştitor. Poate că ați venit numai pentru că simțeați nevoia să vorbiți despre ea.

Delaura se simți descoperit. Se sculă, căută drumul spre uşă, dar nu plecă în fugă fiindcă era îmbrăcat doar pe jumătate. Abrenuncio îl ajută să-şi pună veşmintele încă ude, străduindu-se să-l țină să mai stea de vorbă.

— Aş discuta cu dumneavoastră fără încetare în vecii vecilor, îi spuse.

Încercă să-l mai țină dîndu-i o sticluță cu un colir străveziu pentru a-i lecui persistența eclipsei în ochi. Îl făcu să se întoarcă din uşă pentru a-şi căuta trusa pe care o uitase pe undeva prin casă. Dar Delaura părea copleşit de o durere mortală. Mulțumi pentru seara petrecută acolo, pentru îngrijirea medicală, pentru colir, însă tot ce izbuti să facă a fost să promită că va veni iar în altă zi mai pe îndelete.

Nu putea rezista dorinței de a o vedea cît mai curînd pe Sierva María. Abia dacă luă seama, în pragul porții, că se întunecase de-a binelea. Cerul era fără nori, dar şanțurile dădeau pe dinafară din pricina furtunii şi Delaura o luă prin mijlocul străzii, cu apa pînă la glezne. Călugărița de la poarta mănăstirii încercă să-l oprească, fiindcă în curînd avea să sune semnalul de stingere. El o dădu la o parte.

— Ordin de la domnul episcop.

Sierva María se trezi speriată şi nu-l recunoscu în beznă. El nu ştiu cum să-i explice de ce venea la o oră atît de diferită şi în ultima clipă se agăță de acest pretext:

— Tatăl tău vrea să te vadă.

Fetița recunoscu valijoara şi chipul ei se înroşi de furie.

— Dar eu nu vreau, spuse.

El, descumpănit, o întrebă de ce.

— Fiindcă nu vreau, răspunse ea. Mai bine mor.

Delaura încercă să-i dezlege cureaua de la glezna sănătoasă, crezînd că-i va face plăcere.

— Lăsați-mă, spuse ea. Nu mă atingeți.

N-o luă în seamă şi copila îi slobozi o rafală de scuipături în față. El nu se clinti şi-i întinse şi celălalt obraz. Sierva María continuă să-l scuipe şi el întoarse iar obrazul, amețit de valul de plăcere interzisă ce-i pornea din măruntaie. Închise ochii şi se rugă din adîncul sufletului, pe cînd ea îl scuipa încă, tot mai feroce, pe măsură ce el se desfăta mai mult, pînă cînd îşi dădu seama de zădărnicia furiei ei. Delaura asistă atunci la spectacolul înspăimîntător al unei adevărate posedate de diavol. Pletele Siervei María se încolăciră de la sine precum şerpii Meduzei, din gură i se scurseseră o spumă verde şi un şir de înjurături în limbi de idolatri. Delaura agită crucifixul, îl apropie de fața ei şi strigă îngrozit:

— Ieşi de aici, oricine ai fi, fiară a iadului!

Țipetele lui le întețiră pe cele ale copilei, care era gata să rupă cataramele curelelor. Gardiana veni speriată în goană şi încercă s-o supună, dar numai Martina izbuti, cu felul ei îngeresc de a fi. Delaura o rupse la fugă.

Episcopul era îngrijorat că nu venise la lectura din timpul cinei. Delaura îşi dădu seama că plutea într-un nor doar al lui unde nu-i păsa de nimic de pe lumea aceasta şi nici de pe cealaltă, în afară de imaginea terifiantă a Siervei María, sluțită de diavol. Dădu fuga la bibliotecă, dar nu putu citi. Se rugă cu toată tăria credinței, cîntă cîntecul teorbei, plînse cu lacrimi de ulei fierbinte care-i mistuiră inima. Deschise valijoara Siervei María şi puse lucrurile unul peste altul pe masă. Le cercetă, le mirosi cu o dorință trupească aprigă, le îndrăgi, vorbind cu ele în hexametri obsceni, pînă simți că nu mai poate. Atunci îşi dezgoli torsul, scoase din sertarul mesei de scris biciul cu plesne de fier pe care niciodată nu se încumetase să-l atingă şi începu să se lovească, plin de o ură

nepotolită ce n-avea să-l părăsească pînă cînd nu i se smulse din străfundurile ființei cea de pe urmă amintire a Siervei María. Episcopul, care-l aştepta, îl găsi tăvălindu-se într-o baltă de sînge şi de lacrimi.

— Este diavolul, părinte, îi spuse Delaura. Cel mai cumplit dintre toți.

CINCI

EPISCOPUL ÎL chemă la ordine în cabinetul lui şi-i ascultă necruțător confesiunea sinceră şi completă, conştient că nu oficia un sacrament, ci un act de justiție. Singura slăbiciune pe care a avut-o față de el a fost faptul că a ținut în secret adevărata-i greşeală, însă îi luă toate demnitățile şi privilegiile, fără nici o explicație publică, şi-l trimise să facă pe infirmierul la leproşi, la spitalul Amor de Dios. El îl rugă fierbinte să-i îngăduie mîngîierea de a ține slujba de la ora cinci pentru leproşi, iar episcopul îi dădu încuviințarea. Îngenunche cu o senzație de uşurare adîncă şi spuseră împreună Tatăl Nostru. Episcopul îl binecuvîntă şi-l ajută să se ridice.

— Fie ca Domnul să se îndure de tine, îi spuse.

Şi şi-l scoase de la inimă.

Îndată ce Cayetano şi-a început executarea pedepsei, înalți demnitari ai diocezei interveniră în favoarea lui, însă episcopul se arătă neînduplecat. Respinse teoria că exorciştii sfîrşesc prin a fi ei înşişi posedați de diavolii pe care vor să-i izgonească. Argumentul lui final a fost că Delaura nu se mărginise să-i înfrunte cu autoritatea fără drept de apel a lui Cristos, ci săvîrşise impertinența de a discuta cu ei chestiuni de credință. Aceasta i-a pus sufletul în primejdie, spuse episcopul, şi l-a adus în pragul ereziei. Totuşi, a surprins şi mai mult asprimea episcopului față de omul lui de încredere

pentru o vină ce abia dacă ar fi meritat o penitență măruntă, cum ar fi să stea ceasuri întregi de veghe în fața Sacramentului.

Martina prelua asupră-şi sarcina de a se îngriji de Sierva María cu un devotament exemplar. Era şi ea întristată de refuzul grațierii, însă copila nu-şi dădu seama pînă într-o după-amiază cînd brodau pe terasă, cînd, ridicîndu-şi privirea, o văzu scăldată în lacrimi. Martina nu-i ascunse deznădejdea:

— Mai bine mor decît să mă sting încetul cu încetul în temnița asta.

Singura ei speranță, spuse, era legătura Siervei María cu diavolii săi. Voia să ştie cine erau, cum erau, cum se putea cădea la înțelegere cu ei. Fetița înşiră şase, iar Martina îl identifică pe unul din aceştia cu un diavol african care bîntuise odinioară casa părinților ei. O nouă speranță o făcu să prindă curaj.

— Aş vrea să vorbesc cu el, spuse. Şi lămuri rostul: în schimbul sufletului meu.

Sierva María se amuza de ştrengăria ei.

— N-are grai, spuse. Îl priveşti doar în față şi afli îndată ce spune.

Îi făgădui cu toată seriozitatea s-o încunoştiințeze, ca să-l întîlnească şi ea la următoarea lui venire.

Cayetano, la rîndul său, se supuse cu umilință condițiilor îngrozitoare ale spitalului. Leproşii, în situația de moarte civilă, dormeau în colibe de palmier cu pămînt bătătorit pe jos. Mulți dintre ei se tîrau cum puteau. Marțea, ziua cu îngrijirile medicale, era istovitoare. Cayetano îşi impuse sacrificiul izbăvitor de a spăla trupurile celor mai puțin valizi în albiile din grajd. Cu aceasta se ocupa în cea dintîi marți de penitență, cu demnitatea sacerdotală redusă la halatul grosolan de infirmier, cînd apăru Abrenuncio călare pe armăsarul dăruit de marchiz.

— Cum vă simțiți cu ochiul? îl întrebă.

Cayetano nu-l lăsă să vorbească despre nenorocirea lui sau să-l compătimească pentru starea în care se afla. Îi mulțumi pentru colir care, într-adevăr, făcuse să-i dispară de pe retină imaginea eclipsei.

— N-aveți pentru ce să-mi mulțumiți, îi spuse Abrenuncio. V-am dat tot ce ştiu că este mai bun pentru orbirea pricinuită de soare: picături de apă de ploaie.

Îl invită să-i facă o vizită. Cayetano îi lămuri că nu putea ieşi în oraş fără permisiune. Abrenuncio nu-i dădu importanță.

— Dacă vă sînt cunoscute slăbiciunile de pe aceste meleaguri, trebuie să ştiți că legile nu țin decît trei zile, îi răspunse.

Îi puse biblioteca la dispoziție pentru a-şi continua cercetările, pînă i se va face dreptate. Cayetano îl ascultă cu interes, dar fără nici o iluzie.

— Ia gîndiți-vă, încheie Abrenuncio. Nici un Dumnezeu nu poate dărui un talent ca al dumneavoastră pentru a-l prăpădi cu spălarea bolnavilor.

Marțea următoare îi aduse în dar volumul cu *Scrisorile filosofice* în latină. Cayetano îl răsfoi, îl mirosi pe dinăuntru, îi calculă valoarea. Cu cît îl prețuia mai mult cu atît mai puțin îl înțelegea pe Abrenuncio.

— Aş vrea să ştiu de ce mă răsfățați atît, îi spuse.

— Pentru că noi, ateii, nu reuşim să trăim fără clerici, răspunse Abrenuncio. Pacienții ne încredințează trupurile, dar nu şi sufletele, şi noi facem pe dracu-n patru încercînd să le smulgem Domnului.

— Asta nu se potriveşte cu convingerile dumneavoastră, spuse Cayetano.

— Nici eu însumi nu ştiu care mai sînt, răspunse Abrenuncio.

— Sfînta Inchiziție o ştie, zise Cayetano.

În pofida a ceea ce s-ar fi putut crede, săgeata aceea îl entuziasmă pe Abrenuncio.

— Veniți la mine şi o să stăm de vorbă pe îndelete, îl îndemnă. Nu dorm mai mult de două ceasuri pe noapte, şi totdeauna cu un ochi deschis, aşa că orice moment e potrivit.

Dădu pinteni calului şi plecă în goană.

Cayetano învăță repede că o putere mare nu se pierde doar pe jumătate. Aceleaşi persoane care înainte îl curtau pentru favorurile lui îl ocoleau acum ca pe un lepros. Prietenii lui din lumea artelor şi literelor se dădură la o parte ca să nu se lovească de Sfînta Inchiziție. Însă lui îi era totuna. Inima nu-i bătea decît pentru Sierva María, dar chiar şi aşa nu-i era de-ajuns. Era încredințat că n-ar exista oceane ori munți, nici legi de pe pămînt sau din ceruri şi nici putere a infernului care să-i poată despărți.

Într-o noapte, printr-o inspirație năvalnică, fugi din spital pentru a se strecura prin orice mijloc în mănăstire. Erau patru porți. Cea principală, turnantă; alta, de aceeaşi mărime, pe partea dinspre mare şi două mici de serviciu.

Pe primele era cu neputință să intre. Lui Cayetano i-a fost uşor să găsească de pe țărm fereastra Siervei María din pavilionul închisorii, fiind singura care nu mai avea zăbrele. Cercetă clădirea piatră cu piatră din afară, căutînd zadarnic o crăpătură cît de mică pe unde să se poată urca.

Era gata să se dea bătut cînd şi-a amintit de tunelul prin care locuitorii aprovizionau mănăstirea în timpul acelei *Cessatio a Divinis.* Tunelurile, la cazărmi sau mănăstiri, erau foarte la modă pe atunci. Existau nu mai puțin de şase cunoscute în oraş şi de-a lungul anilor se descoperiră şi altele, despre care se povesteau istorii ciudate. Un lepros care fusese gropar i-l dezvălui lui Cayetano pe cel căutat: un şanț de scurgere acum nefolosit, ce lega mănăstirea de un maidan alăturat unde, cu un veac în urmă, se afla cimitirul călugărițelor clarise. Ieşea chiar de sub pavilionul închisorii în dreptul unui zid înalt şi masiv ce părea inaccesibil. Totuşi, după multe încercări care dădură greş, Cayetano izbuti să-l escaladeze, căci credea că poate înfăptui orice, grație puterii rugăciunilor.

În zorii zilei, pavilionul era o oază de linişte. Convins că gardiana dormea afară, se feri numai de Martina Laborde, care sforăia cu uşa întredeschisă. Pînă în clipa aceea primejdia aventurii îl ţinuse cu sufletul la gură, iar cînd se văzu în faţa celulei inima i se zbătu să-i spargă pieptul. Împinse uşa cu vîrful degetelor, încetă să mai trăiască atît cît dură scrîşnetul ţîţînelor, şi o văzu pe Sierva María adormită, în lumina candelei de veghe a Sacramentului. Ea deschise ochii pe neaşteptate, dar nu-l recunoscu pe dată, îmbrăcat cum era în cămaşa de pînză a celor care îngrijesc leproşii. El îi arătă unghiile însîngerate.

— M-am urcat pe zid, îi spuse fără glas.

Sierva María nu se emoţiona.

— De ce? întrebă.

— Ca să te văd, răspunse el.

Nu mai ştiu ce să spună, năucit de tremurul mîinilor şi de nodul din gît.

— Plecaţi, spuse Sierva María.

El făcu semn că nu, clătinîndu-şi capul de mai multe ori, de teamă că îi piere vocea.

— Duceţi-vă, repetă ea. Sau încep să strig.

El ajunsese atît de aproape că-i putea simţi răsuflarea feciorelnică.

— Chiar dacă mă omoară, tot nu plec, spuse.

Şi dintr-o dată se simţi mai presus de groază şi adăugă cu voce neşovăielnică:

— Aşa că, dacă vrei să strigi, poţi să începi.

Ea îşi muşcă buzele. Cayetano se aşeză pe pat şi-i povesti amănunţit despre pedepsirea lui, însă nu-i spuse motivele. Ea înţelese mai mult decît era el în stare să-i spună. Îl privi fără teamă şi-l întrebă de ce nu mai avea plasturele la ochi.

— Nu mai am nevoie, spuse el, însufleţit. Acum închid ochii şi văd nişte plete ca un rîu de aur.

Plecă după două ceasuri, fericit, fiindcă Sierva María acceptase să mai vină, dar cu condiţia să-i aducă dulciurile preferate din tîrg. Sosi atît de devreme în noaptea următoare

că în mănăstire mai erau încă semne de viață şi ea avea opaițul aprins ca să termine broderia Martinei. În cea de a treia noapte aduse fitil şi ulei să întrețină lumina. În cea de a patra, sîmbătă, stătu ceasuri întregi s-o ajute să-şi scoată păduchii de care se umpluse iar în celulă. Cînd părul rămase curat şi pieptănat, el simți din nou sudoarea de gheață a ispitei. Se întinse lîngă Sierva María cu răsuflarea întretăiată şi se pomeni cu ochii ei diafani la o palmă de ai lui. Amețiră amîndoi. El, făcînd rugăciuni de frică, îi susținu privirea. Ea îndrăzni să întrebe:

— Cîți ani aveți?

— Am împlinit treizeci şi şase în martie, răspunse el.

Ea îl cercetă.

— Sînteți un bătrînel, îi spuse puțin în glumă.

Luă seama la brazdele-i de pe frunte şi adăugă cu toată neîndurarea vîrstei:

— Un bătrînel zbîrcit.

El o luă cu seninătate. Sierva María îl întrebă de ce are o meşă albă.

— E din naştere, răspunse el.

— Vopsită, spuse ea.

— Naturală, zise el. Şi mama a avut-o.

Pînă atunci nu contenise s-o privească în ochi, iar ea nu dădea semne să şi-i plece. El suspină din rărunchi şi recită:

Oh, dulci odoare spre-al meu chin găsite.

Ea nu pricepu.

— E un vers al bunicului străbunicii mele, o lămuri. A scris trei egloge, două elegii, cinci cîntece şi patruzeci de sonete. Şi cea mai mare parte pentru o portugheză fără prea mult farmec, care n-a fost niciodată a lui, mai întîi fiindcă el era căsătorit, iar apoi pentru că ea s-a măritat cu altul şi a murit înaintea lui.

— Era tot preot?

— Ostaş, spuse el.

Ceva se înfiora în sufletul Siervei María, căci dori să asculte versul din nou. El îl repetă şi de data asta recită mai

departe, cu voce adîncă şi armonioasă, pînă la ultimul din cele patruzeci de sonete ale cavalerului îndrăgostit şi războinic, don Garcilaso de la Vega, răpus în floarea vîrstei de un bolovan, într-o luptă.

Cînd termină, Cayetano îi luă mîna Siervei María şi şi-o puse pe inimă. Ea simți înlăuntru zbuciumul furtunii.

— Întotdeauna sînt aşa, spuse el.

Şi fără să-i dea timp groazei se eliberă de fierea tulbure ce nu-l lăsa să trăiască. Îi mărturisi că nu trecea o clipă fără să se gîndească la ea, că tot ce mînca şi bea avea gustul ei, că viața era ea, la orice oră şi pretutindeni, cum numai Domnul avea dreptul şi puterea de a fi şi că bucuria supremă a sufletului său ar fi să moară împreună cu ea. Vorbi mai departe fără a o privi, cu aceeaşi uşurință şi căldură cu care recita, pînă cînd i se păru că Sierva María adormise. Dar era trează, ațintindu-şi asupră-i ochii de căprioară speriată. Abia dacă se încumetă să întrebe:

— Şi acum?

— Acum nimic, spuse el. Mi-e de-ajuns că ştii.

Nu putu continua. Plîngînd în tăcere, îşi trecu brațul pe sub capul ei în chip de pernă şi ea se ghemui lîngă el. Ramaseră aşa, fără să doarmă, fără să vorbească, pînă cînd începură să cînte cocoşii, iar el a fost nevoit să se grăbească pentru a ajunge la timp la slujba de la ora cinci. Înainte de a pleca, Sierva María îi dărui splendidul şirag al lui Oddúa, lung de optsprezece degete, de mărgele din sidef şi coral.

Groaza fusese înlocuită de zbuciumul sufletesc. Delaura n-avea astîmpăr, făcea totul cu gîndul aiurea, plutea, pînă în ceasul fericit cînd fugea din spital ca s-o vadă pe Sierva María. Ajungea gîfîind în celulă, ud pînă la piele de ploile necontenite, iar ea îl aştepta cu atîta înfrigurare că doar zîmbetul lui o readucea la viață. Într-o noapte a luat ea inițiativa cu versurile învățate pe de rost de cît le tot auzise.

— *Cînd stau şi mă gîndesc unde am ajuns*

Şi pe ce căi tu mi-ai purtat orbirea, recită. Şi întrebă ca o ştrengăriță: Cum e mai departe?

— *Mă voi sfîrşi, căci m-am predat nevolnic*
Cui va fi ştiind în chinuri să mă piardă, spuse el.

Ea repetă cu aceeaşi dragoste şi continuară astfel pînă la sfîrşitul cărții, sărind versuri, schimbînd şi răstălmăcind sonetele după bunul lor plac, jucîndu-se cu ele cum le poftea inima, stăpîni pe măiestria lor. Adormiră frînți de oboseală. Gardiana intră cu gustarea la ora cinci, o dată cu larma cocoşilor, şi amîndoi se treziră speriați. Le îngheță sîngele în vine. Gardiana puse mîncarea pe masă, făcu o inspecție de rutină cu felinarul şi ieşi fără să-l vadă pe Cayetano în pat.

— Lucifer e mare şmecher, glumi el cînd îi veni inima la loc. M-a făcut şi pe mine invizibil.

Sierva María a fost nevoită să-şi pună în joc toată şiretenia pentru ca gardiana să nu mai intre în celulă toată ziua. Noaptea tîrziu, după o zi întreagă de zbenguială, simțeau că se iubeau dintotdeauna. Cayetano, mai în glumă, mai în serios, se încumetă să-i desfacă Siervei Mana şiretul corsajului. Ea îşi feri pieptul cu amîndouă mîinile, cu o lucire de furie în ochi, şi un val de împurpurare îi încinsese fruntea. Cayetano îi prinse mîinile cu degetul mare şi cel arătător, de parcă l-ar fi ars ca fierul roşu, şi i le dădu la o parte. Ea încercă să se împotrivească şi el dovedi o forță blîndă dar hotărîtă.

— Repetă după mine, îi spuse: *Şi iarăşi vin şi ție mă predau.*

Ea ascultă.

— *Ştiu c-o să mor aici,* continuă el, pe cînd îi desfăcu corsajul cu degetele-i înghețate.

Ea repetă aproape fără grai, tremurînd de frică:

— *Ca doar în mine să se învedereze Cum muşcă spada în cel ce se predă.*

Atunci el o sărută pe buze pentru prima oară. Trupul Siervei María se înfioră cu un geamăt, se iscă o briză gingaşă de mare şi se lăsă în voia sorții. El îşi trecu vîrfurile degetelor peste pielea ei, aproape fără s-o atingă, şi trăi pentru întîia oară miracolul de a se simți în alt trup. O voce lăuntrică îi

dezvălui cît de departe fusese de diavol în nopțile-i de insomnie petrecute cu latina şi greaca, în clipele de extaz ale credinței, în pustiurile neprihănirii, pe cînd ea conviețuia cu toate puterile dezlănțuite ale dragostei libere în colibele sclavilor. Se lăsă călăuzit de ea, bîjbîind în întuneric, dar se căi în ultima clipă şi se prăbuşi pradă unui cataclism moral. Rămase cu fața în sus, cu ochii închişi. Sierva María se sperie de tăcerea şi liniştea lui de moarte şi-l atinse cu un deget.

— Ce-ai pățit? îl întrebă.

— Lasă-mă, şopti el. Fac o rugăciune.

În zilele următoare nu cunoscură clipe de linişte decît cînd erau împreună. Nu se saturară să vorbească de chinurile iubirii, se sfîrşeau sărutîndu-se, recitau plîngînd cu lacrimi fierbinți versuri de îndrăgostiți, îşi cîntau la ureche, se adînceau în abisuri de dorință pînă la limita forțelor: extenuați dar feciorelnici. Fiindcă el hotărîse să-şi țină jurămîntul pînă cînd avea să primească Sfîntul Sacrament, iar ea îi împărtăşea hotărîrea.

În clipele de răgaz ale patimii îşi dădură unul altuia dovezi nemăsurate. El îi spuse că ar fi în stare de orice de dragul ei. Sierva Mana îi ceru cu o cruzime copilărească să mănînce un gîndac. El prinse unul şi, înainte ca ea să-l poată opri, îl mîncă viu. În alt moment de incitare smintită el o întrebă dacă şi-ar tăia părul de dragul lui şi ea răspunse că da, însă îl avertiză, mai în glumă, mai în serios, că atunci ar trebui să se însoare cu ea pentru a-şi ține jurămîntul făcut. El aduse în celulă un cuțit de bucătărie şi-i zise:

— Să vedem dacă este adevărat.

Ea se întoarse cu spatele pentru ca el să poată tăia din rădăcină. Îl îndemnă:

— Îndrăzneşte!

Nu îndrăzni. Cîteva zile mai tîrziu, ea-l întrebă dacă s-ar lăsa să-i fie tăiat gîtul ca unui ied. El răspunse hotărît că da. Ea scoase cuțitul şi se pregăti să-l încerce. El sări îngrozit, scuturat de fiorii morții.

— Tu nu, zise. Tu nu.

Ea, prăpădindu-se de rîs, vru să afle de ce, iar el îi spuse adevărul.

— Pentru că tu te încumeți de-a binelea.

În clipele de răgaz ale pasiunii începeau să se bucure şi de plictisul dragostei de zi cu zi. Ea făcea curățenie şi ordine în celulă pentru cînd venea el, cu naturaleţea bărbatului care se întoarce acasă. Cayetano o învăța să citească şi să scrie şi-o iniția în tainele poeziei şi ale devoțiunii față de Sfîntul Duh, în aşteptarea zilei fericite în care vor fi liberi şi căsătoriți.

În zorii zilei de 27 aprilie, Sierva María era gata să adoarmă după ce Cayetano plecase din celulă, cînd intrară s-o caute fără s-o prevină pentru a se începe exorcizarea. A fost ritualul unui condamnat la moarte. O duseră cu forța pînă la jgheabul din curte, o spălară aruncînd peste ea găleți de apă, îi smulseră şiragurile de mărgele şi-i puseră cămaşa barbară a ereticilor. O călugăriță care se ocupa de grădină îi tăie părul pînă la ceafă, din patru muşcături ale foarfecii de lăstărit, şi-l aruncă în focul aprins în curte. Călugărița frizeriță îi tunse restul pînă la jumătate de deget de la rădăcină, cum obişnuiau să-l poarte clarisele pe sub văl, aruncînd în foc smocurile pe măsură ce le tăia. Sierva María văzu explozia aurie, auzi trosnetul lemnului virgin şi simți mirosul înțepător de corn ars fără să i se mişte un muşchi de pe chipu-i împietrit. În cele din urmă, îi puseră o cămaşă de forță, o acoperiră cu o pînză cernită şi doi sclavi o purtară pînă la capelă pe o brancardă soldățească.

Episcopul convocase Consiliul Ecleziastic, alcătuit din prelați de vază, care beneficiau de prebendă, şi aceştia aleseseră patru dintre ei pentru a-l asista la exorcizarea Siervei María. Printr-un suprem efort de voință, episcopul îşi învinse slăbiciunea pricinuită de boală. Ordonă ca ceremonia să nu aibă loc în catedrală, ca în alte ocazii memorabile, ci în capela mănăstirii Santa Clara, şi-şi asumă el însuşi înfăptuirea exorcizării.

Călugărițele clarise, în frunte cu stareța, se aşezară în corul capelei încă dinaintea rugăciunii de dimineață şi o cîntară acolo, acompaniate de orgă, tulburate de solemnitatea zilei ce începea. Intrară imediat prelații Consiliului Ecleziastic, capii a trei ordine şi superiorii Sfintei Inchiziții. În afara acestora din urmă, nu participa şi nu avea să mai fie de față nici o persoană civilă.

Episcopul intră ultimul, în veşminte de mare ceremonie, purtat pe sus de patru sclavi, cu o aură de mîhnire adîncă. Se aşează în fața altarului principal, lîngă catafalcul de marmură rezervat funeraliilor solemne, într-un jilț turnant ce-i uşura mişcările. La ora şase fix, cei doi sclavi o aduseră pe Sierva María pe brancardă în cămaşa de forță şi acoperită cu pînza vineție.

Căldura deveni insuportabilă în timpul slujbei cîntate. Sunetele grave ale orgii bubuiau în lambriuri, lăsînd anevoie loc vocilor searbede ale clariselor invizibile de după porțile corului. Cei doi sclavi pe jumătate despuiați care purtaseră brancarda cu Sierva María rămaseră de pază lîngă ea. O dezveliră la sfîrşitul slujbei şi o întinseră, ca pe o prințesă moartă, pe catafalcul de marmură. Sclavii episcopului îl aduseră cu jilțul lîngă ea şi-i lăsară singuri în spațiul vast din dreptul altarului principal.

Domneau o încordare invizibilă şi o tăcere absolută ce păreau preludiul unui miracol ceresc. Un asistent puse la îndemîna episcopului vasul cu apă sfințită. El apucă sfeştocul ca pe o armă de luptă, se aplecă asupra Siervei María şi o stropi pe tot trupul, murmurînd o rugăciune. Deodată slobozi o implorație ce cutremură temeliile capelei.

— Oricine ai fi, strigă. La porunca lui Cristos, Domn şi Stăpîn a toate cele văzute şi nevăzute, a tot ce ființează, ce a fost sau va să fie, ieşi din trupul acesta izbăvit prin botez şi întoarce-te în beznă!

Sierva María, înnebunită de groază, strigă şi ea. Episcopul ridică vocea pentru a o face să tacă, dar ea strigă şi mai tare. Episcopul răsuflă adînc şi deschise gura spre a continua

implorația, însă aerul îi rămase în piept şi nu-l mai putu da afară. Se prăbuşi cu fața în jos, sufocîndu-se ca un peşte pe uscat, şi ceremonia luă sfîrşit într-o larmă asurzitoare.

În noaptea aceea, Cayetano o găsi pe Sierva María tremurînd de febră în cămaşa de forță. Cel mai mult îl indignă batjocorirea cu raderea capului.

— Dumnezeule mare, şopti cu o furie surdă, pe cînd îi desfăcea curelele. Cum e cu putință să îngădui o asemenea crimă?

Îndată ce se simți liberă, Sierva María îi sări de gît şi rămaseră îmbrățişați fără să-şi vorbească, în timp ce ea plîngea. El o lăsă să se uşureze.

— Gata cu lacrimile, spuse apoi, ridicîndu-i fața, şi reluă versurile lui Garcilaso: *Ajungă cele plînse pentru tine.*

Sierva María îi povesti îngrozitoarea experiență din capelă. Îi vorbi de bubuitul corurilor ce păreau de război, de strigătele halucinante ale episcopului, de răsuflarea-i arzătoare, de frumoşii lui ochi verzi învăpăiați de mînie.

— Era însuşi diavolul, spuse.

Cayetano încercă s-o liniştească. O asigură că, în ciuda corpolenței de titan, a vocii tunătoare şi a metodelor lui marțiale, episcopul era un om bun şi înțelept. Astfel încît groaza Siervei María era de înțeles, însă era în afara oricărei primejdii.

— Vreau să mor, spuse ea.

— Te simți furioasă şi învinsă, aşa cum mă simt şi eu, fiindcă nu te pot ajuta, zise el. Dar Domnul o să ne răsplătească în ziua învierii.

Îşi scoase şiragul lui Oddúa dăruit de Sierva María şi i-l puse ei în locul celor care-i fuseseră luate. Se întinseră în pat, unul lîngă altul, şi-şi împărtăşiră durerile, pe cînd lumea pierea şi rămînea numai foşnetul cariilor în lambriuri. Fierbințeala scăzu. Cayetano vorbi în beznă:

— În Apocalipsă se vesteşte ziua în care nu va mai răsări niciodată soarele, spuse. Deie Domnul să fie astăzi.

Sierva María nu dormise decît un ceas de la plecarea lui Cayetano, cînd o deşteptă un alt zgomot, în faţa ei, însoţit de stareţă, stătea un preot bătrîn, de statură impunătoare, cu pielea brună tăbăcită de salpetru, o coamă de păr răsculat, sprîncene zburlite, mîini butucănoase şi nişte ochi ce inspirau încredere. Înainte ca Sierva María să apuce să se trezească de-a binelea, preotul îi spuse în limba *yoruba:*

— Ţi-am adus şiragurile tale de mărgele.

Le scoase din buzunar, aşa cum i le dăduse, la cererea lui, călugăriţa administratoare a mănăstirii. Pe măsură ce i le punea Siervei María la gît, le enumera şi le descria în limbi africane: roşu şi alb, cel al iubirii şi sîngelui lui Changó, roşu şi negru, cel al vieţii şi morţii lui Elegguá, albastru celest şi străvezii ca apa, cele şapte mărgele ale lui Yemayá. Trecea cu uşurinţă şi plin de tact de la *yoruba* la *congo,* de la *congo* la *mandinga,* iar ea îl urma cu graţie şi volubilitate. Dacă la sfîrşit a vorbit în spaniolă, a făcut-o numai din consideraţie pentru stareţă, căreia nu-i venea să creadă că Sierva María ar fi în stare de atîta blîndeţe.

Era părintele Tomás de Aquino de Narváez, fost procuror al Sfintei Inchiziţii din Sevilla şi paroh în mahalaua sclavilor, ales de episcop să-l înlocuiască, din pricina sănătăţii lui şubrede, în procesul de exorcizare. Antecedentele lui de om aspru erau în afara oricărei îndoieli. Dusese la rug unsprezece eretici, evrei şi mahomedani, dar faima lui se întemeia mai cu seamă pe faptul că izbutise să smulgă nenumărate suflete din ghearele diavolilor cei mai vicleni din Andaluzia. Avea gusturi şi purtări alese şi graiul dulce al celor din Canare. Se născuse aici, fiind copilul unui administrator al regelui care se căsătorise cu sclava lui, metisă dar şi cu sînge spaniol, şi-şi făcuse noviciatul la seminarul local, odată dovedită ascendenţa stirpei sale de patru generaţii de albi. Rezultatele bune îi îngăduiră să-şi dea doctoratul la Sevilla, unde trăi şi predică pînă la vîrsta de cincizeci de ani. Întorcîndu-se pe meleagurile natale solicitase parohia cea mai umilă, se simţi atras de religiile şi limbile africane şi trăi ca un sclav printre

sclavi. Nimeni nu părea mai potrivit să se înțeleagă cu Sierva María şi să-i înfrunte cu mai mult temei diavolii.

Sierva María îl recunoscu pe dată ca pe arhanghelul ei salvator, şi nu greşi. În prezența ei demontă argumentele proceselor verbale şi-i demonstră stareței că nici unul nu era hotărîtor. Îi explică cele patru reguli obişnuite pentru a se recunoaşte o ființă posedată de diavol şi o făcu să vadă cît de uşor îi era diavolului să se folosească de ele spre a se crede tocmai dimpotrivă. Se despărți de Sierva María, ciupind-o drăgăstos de obraz.

— Dormi liniştită, îi spuse. Am avut eu a face cu duşmani şi mai înverşunați.

Stareța era într-o dispoziție atît de bună, încît îl pofti la faimoasa ciocolată aromată a clariselor, cu pişcoturi cu anason şi delicatesele de patiserie rezervate oaspeților aleşi. În timp ce erau serviți în sufrageria particulară, el dădu instrucțiuni pentru paşii următori. Stareța le ascultă bucuroasă.

— Nu mă interesează în nici un fel ca acestei nefericite să-i meargă bine sau prost, spuse. Tot ce-l rog eu pe Domnul e să plece cît mai curînd din mănăstire.

Părintele îi făgădui că îşi va da toată silința ca să fie vorba de cîteva zile, ori, să dea Domnul, doar de cîteva ceasuri. Luîndu-şi rămas bun la vorbitor, amîndoi mulțumiți, nu le putea trece prin minte, nici lui, nici ei, că n-aveau să se mai vadă vreodată.

Aşa se întîmplă. Părintele Aquino, cum îl numeau enoriaşii, se duse pe jos pînă la biserica lui, fiindcă de multă vreme se ruga puțin şi compensa aceasta în fața Domnului retrăindu-şi în fiecare zi martiriul nostalgiilor. Zăbovi în dreptul portalurilor, năucit de strigătele vînzătorilor de tot felul, aşteptînd apusul soarelui ca să traverseze mlaştina portului. Cumpără prăjiturile cele mai ieftine şi un loz la loteria săracilor, cu speranța incorigibilă de a cîştiga pentru a-şi putea restaura lăcaşul gata să se năruie. Petrecu o jumătate de ceas stînd de vorbă cu matroanele negrese,

aşezate ca nişte idoli monumentali în faţa fleacurilor de artizanat expuse pe jos, pe rogojini de iută. Către cinci, trecu pe podul mobil din Getsemaní, unde tocmai spînzuraseră leşul unui cîine gras şi sinistru, spre a se da de ştire că murise de turbare. Văzduhul mirosea a trandafiri de început de mai, iar cerul era mai diafan ca oriunde pe lume.

Cartierul sclavilor, chiar la marginea mlaştinii, te făcea să te cutremuri de atîta mizerie. În cocioabele de lut cu acoperişul din frunze de palmier se trăia laolaltă cu ulii şi porcii, iar copiii beau apă din bălţile din drum. Era, cu toate acestea, cartierul cel mai vesel, plin de culori tari şi de voci radioase, mai cu seamă la asfinţit, cînd oamenii scoteau scaunele să se bucure de răcoare în mijlocul străzii. Parohul împărţi prăjiturile copiilor din jur şi păstră trei pentru masa lui de seară.

Biserica era un bordei cu pereţi de lut, acoperit cu frunze late de palmier şi cu o cruce de lemn în vîrf. Avea bănci din scînduri groase, un singur altar cu un singur sfînt şi un amvon de lemn unde parohul îşi ţinea predicile duminică de duminică, în limbi africane. Casa parohială era o prelungire a bisericii prin spatele altarului principal, în care preotul trăia în condiţii minime, într-o încăpere cu un pat de campanie şi un scaun rustic. În fund era o curticică plină de pietre, cu o boltă de viţă cu ciorchinii uscaţi şi un gard de tufe care o despărţea de mlaştină. Singura apă de băut era cea dintr-un puţ din zid, într-un colţ al curţii.

Un dascăl bătrîn şi o fetiţă orfană de paisprezece ani, amîndoi africani *mandinga* convertiţi, îi erau ajutoare în biserică şi în casă, dar nu mai avea nevoie de ei după rugăciunea de seară. Înainte de a închide uşa, parohul mîncă ultimele trei prăjituri şi bău un pahar cu apă, apoi se despărţi de vecinii aşezaţi în stradă cu formula-i obişnuită în spaniolă:

— Să vă dea Domnul tuturor o noapte bună şi sfîntă.

La patru dimineaţa, dascălul care locuia la cîţiva zeci de metri de biserică trase primele clopote pentru singura slujbă a zilei, înainte de cinci. Dat fiind că părintele întîrzia, se duse

să-l caute la el în cameră. Nu era acolo. Nu-l găsi nici în curte. Îl căută mai departe prin împrejurimi, pentru că uneori se ducea să stea de vorbă foarte devreme prin curțile vecine. Nu dădu de el. Le spuse puținilor enoriaşi care se strînseră că nu se ține slujba deoarece parohul nu era de găsit. La opt, cînd soarele era deja puternic, fata de serviciu se duse să scoată apă din puț şi acolo se afla părintele Aquino, plutind cu fața în sus, cu pantalonii pe care şi-i punea ca să doarmă. A fost o moarte tristă, deplînsă îndelung, un mister ce nu se limpezi niciodată şi pe care starețа îl proclamă drept dovada categorică a duşmăniei diavolului față de mănăstirea ei.

Vestea nu ajunse pînă la celula Siervei María, care îl tot aşteptă pe părintele Aquino cu o speranță inocentă. N-a ştiut să-i explice lui Cayetano cine era, dar îi împărtăşi recunoştința ce i-o purta fiindcă îi dăduse înapoi şiragurile de mărgele şi-i făgăduise s-o salveze. Pînă atunci li se păruse amîndurora că dragostea le era de-ajuns pentru a fi fericiți. Sierva María a fost cea care şi-a dat seama, dezamăgită de părintele Aquino, că libertatea depindea numai de ei înşişi. În zorii unei zile, după ceasuri nesfîrşite de sărutări, îl imploră pe Delaura să nu plece. El o luă în glumă şi vru să-şi ia rămas bun cu încă o sărutare. Ea sări din pat şi-şi desfăcu brațele în uşă.

— Sau rămîi sau plec şi eu.

Îi spusese odată lui Cayetano că i-ar fi plăcut să se refugieze cu el în San Basilio de Palenque, un sat de sclavi fugari, la douăsprezece leghe depărtare, unde avea să fie primită negreşit ca o regină. Lui Cayetano i se păru o idee providențială, dar n-o legă în nici un fel de fugă. Avea mai curînd încredere în procedurile legale. În faptul că marchizul îşi va recăpăta fata cu dovada de nătăgăduit că nu era posedată şi că el va obține iertarea episcopului şi permisiunea de a intra într-o comunitate civilă unde căsătoriile preoților sau călugărițelor erau atît de frecvente că nu mai scandalizau

pe nimeni. Aşa încît atunci cînd Sierva María îl sili să cumpănească dacă să rămînă sau să o ia cu el, Delaura încercă să-i abată gîndul de la asta. Ea i se prinse de gît şi-l ameninţă că o să strige. Se crăpă de ziuă. Înspăimîntat, Delaura izbuti să se elibereze cu un brînci şi o rupse la fugă în clipa în care începea slujba de dimineaţă.

Reacţia Siervei María a fost cumplită. Pentru o nemulţumire măruntă o zgîrie pe gardiană pe faţă, se închise punînd drugul la uşă şi ameninţă că o să dea foc celulei, arzînd înăuntru, dacă n-o lăsau să plece. Paznica, scoasă din minţi din pricina feţei însîngerate, îi strigă:

— Îndrăzneşte, fiară a lui Belzebut.

Drept unic răspuns, Sierva María dădu foc saltelei cu candela Sfîntului Sacrament. Intervenţia Martinei, cu felul ei liniştitor de a fi, împiedică tragedia. Oricum, gardiana ceru în raportul din ziua aceea ca fata să fie mutată într-o celulă mai bine păzită din pavilionul de claustrare.

Înfrigurarea Siervei María îl făcu pe Cayetano să se grăbească spre a găsi o cale neîntîrziată în afara fugii. Încercă să-l vadă în două rînduri pe marchiz şi în amîndouă a fost împiedicat de dulăii pe care-i află slobozi şi de capul lor în casa fără stăpîn. Adevărul era că marchizul n-avea să se mai întoarcă niciodată acolo. Răpus de spaimele-i nesfîrşite, încercase să se refugieze sub aripa ocrotitoare a Dulcei Olivia, dar ea nu-l încuraja. O chemase în toate felurile de cînd începuse să-l apese singurătatea, dar nu primise decît răspunsuri zeflemitoare prin păsărele de hîrtie. Îşi făcu apariţia pe neaşteptate, fără a mai fi chemată şi fără a se anunţa. Mătură şi făcu ordine în bucătărie, care nu mai era bună de nimic de atîta amar de vreme de cînd nu mai fusese folosită şi oala bolborosea la foc vesel pe plită. Era îmbrăcată de sărbătoare, cu rochia cu volane de organdi, sulemenită cu vopsele şi balsamuri la modă, neavînd nimic dintr-o nebună, în afară de pălăria cu boruri mari, cu peşti şi păsări de cîrpă.

— Îţi mulţumesc că ai venit, îi spuse marchizul. Mă simţeam tare singur. Şi sfîrşi lamentîndu-se: Am pierdut-o pe

Sierva.

— E vina ta, spuse ea, fără să-l ia în seamă. Ai făcut totul să se piardă.

Cina era o tocăniță creolă, cu trei feluri de carne şi tot ce era mai bun din grădina de zarzavat. Dulce Olivia îl servi cu maniere de stăpînă a casei care i se potrivea de minune cu îmbrăcămintea. Cîinii neîmblînziți o urmau peste tot gîfiind, i se încurcau printre picioare, iar ea le şoptea cuvinte de îndrăgostită. Se aşează la masă în fața marchizului, cum ar fi putut sta pe vremea cînd erau tineri şi nu le era teamă de dragoste, şi cinară în linişte, fără să se privească, asudînd din belşug şi mîncînd supa cu indiferența unei perechi căsătorite de o groază de vreme. După primul fel, Dulce Olivia îşi luă răgazul să ofteze şi deveni conştientă de anii pe care-i aveau.

— Aşa am fi fost, spuse.

Marchizul se molipsi de luciditatea-i brutală. O văzu grasă şi îmbătrînită, cu doi dinți lipsă şi ochii stinşi. Aşa ar fi fost, poate, dacă el ar fi avut curajul să-şi contrarieze părintele.

— Pari cu desăvîrşire întreagă la minte, îi spuse.

— Întotdeauna am fost aşa, răspunse ea. Tu ai fost cel care nu m-a văzut niciodată cum eram de fapt.

— Te-am desluşit din mulțime, cînd toate eraţi tinere şi frumoase, şi era greu s-o distingi pe cea mai mîndră, spuse el.

— M-am distins eu singură pentru tine, zise ea. Tu însă n-ai făcut-o. Ai fost mereu ca acum: un biet amărît.

— Mă insulți în propria-mi casă, spuse el.

Iminența certei o entuziasma pe Dulce Olivia.

— E la fel de mult a mea ca şi a ta, spuse. Tot aşa precum a mea e şi fetița, chiar dacă a născut-o o cățea. Şi, fără să-i lase răgaz să răspundă, încheie: Şi cel mai groaznic e c-ai lăsat-o pe mîini rele.

— Pe mîinile Domnului, spuse el.

Dulce Olivia strigă mînioasă:

— Pe mîinile fiului episcopului, care a făcut din ea o tîrfă şi a lăsat-o grea.

— Dacă-ți muşti limba te otrăveşti! strigă marchizul, scandalizat.

— Sagunta le înfloreşte, dar nu minte, spuse Dulce Olivia. Şi nu încerca să mă umileşti, că numai eu îți mai rămîn să-ți pudrez fața cînd ai să mori.

Era veşnicul final. Începură să-i picure lacrimile în farfurie, ca nişte stropi mari de supă. Cîinii adormiseră, însă încordarea stîrnită de ceartă îi trezi şi-şi înălțară capetele în alertă, mîrîind înfundat. Marchizul simți că se sufocă.

— Vezi bine, spuse furios. Aşa am fi fost.

Ea se ridică fără să termine de mîncat. Plecă de la masă, spălă farfuriile şi cratițele cu o îndîrjire sordidă, şi pe măsură ce le spăla le spărgea în lighean. El o lăsă să plîngă, pînă cînd se apucă să arunce cioburile ca o avalanşă de grindină la coşul de gunoi. Plecă fără să-şi ia rămas bun. Marchizul n-a ştiut niciodată, şi nimeni n-a ştiut-o, care a fost clipa cînd Dulce Olivia încetase să mai fie ea însăşi şi continua să fie doar o nălucă în nopțile casei.

Zvonul după care Cayetano Delaura era fiul episcopului luase locul altuia, mai de demult, că erau amanți încă din Salamanca. Versiunea Dulcei Olivia, adeverită şi răstălmăcită de Sagunta, susținea într-adevăr că Sierva María era sechestrată la mănăstire pentru a potoli poftele satanice ale lui Cayetano Delaura şi că zămislise un copil cu două capete. Orgiile ei, spunea Sagunta, molipsiseră întreaga comunitate a călugărițelor clarise.

Marchizul nu şi-a mai revenit niciodată. Bîjbîind prin smîrcurile memoriei căută un refugiu împotriva groazei, dar nu află decît amintirea Bernardei, înnobilată de singurătate. Încercă s-o alunge cu gîndul la tot ce detesta mai mult la ea, vînturile pestilențiale, ieşirile necontrolate, monturile ca nişte pinteni de cocoş şi, cu cît voia s-o înjosească mai tare, cu atît i-o idealizau amintirile. Cotropit de nostalgie, îi trimisese mesaje de încercare la fabrica de zahăr de la Mahates, unde bănuia că se află de cînd plecase, şi într-adevăr era acolo. Îi trimise vorbă să-şi uite ranchiuna şi să se întoarcă acasă,

pentru ca amîndoi să aibă cel puțin cu cine muri. Neprimind nici un răspuns, se duse s-o caute.

A fost silit s-o ia pe firul apei pînă la izvoarele memoriei. Plantația care fusese cea mai mîndră din tot viceregatul ajunsese praf şi pulbere. Era cu neputință să întrezăreşti drumul prin hățiş. Din fabrică nu mai rămăseseră decît grămezi de moloz, maşinăriile roase de rugină şi oasele ultimilor doi boi, încă înjugate la roata morii. Bazinul plin de freamăt părea singurul loc însuflețit la umbra arborilor uriaşi, înainte de a desluşi casa printre tufele calcinate de mărăcini de pe cîmpurile de trestie, marchizul simți parfumul săpunurilor Bernardei, care pînă la urmă ajunsese mirosul ei natural, şi-şi dădu seama cît de nerăbdător era s-o vadă. Se afla acolo, lîngă balustrada galeriei, aşezată într-un balansoar şi mestecînd cacao, cu privirea ațintită în zare. Avea o tunică de bumbac trandafiriu şi părul încă umed, căci se scăldase de curînd în bazinul plin de freamăt.

Marchizul o salută înainte de a urca cele trei trepte de la intrarea principală:

— Bună ziua.

Bernarda îi răspunse fără să-l privească, de parcă salutul ar fi fost al nimănui. Marchizul urcă pînă la balustradă şi de acolo îşi roti ochii, cuprinzînd tot orizontul, privind neîncetat peste hățişuri. Pînă unde izbutea să vadă nu erau decît păduri sălbatice şi arborii uriaşi de lîngă bazin.

— Ce s-a întîmplat cu oamenii? întrebă.

Bernarda, la fel ca tatăl său odinioară, îi răspunse fără să-l privească.

— Au plecat cu toții, spuse. Nu-i suflet de om o sută de leghe de jur-împrejur.

El intră să caute un scaun. Casa era în ruină şi nişte tufe cu floricele vineții se iveau printre cărămizile de pe jos. În sufragerie era masa veche cu aceleaşi scaune roase de cari, orologiul oprit la o oră de cine ştie cînd şi totul plutea într-un aer saturat de un praf invizibil ce se simțea cînd respirai.

Marchizul îşi luă un scaun, se aşeză lîngă Bernarda şi-i spuse în şoaptă:

— Am venit pentru dumneata.

Bernarda nu se tulbură, dar făcu din cap un semn afirmativ abia desluşit. El îi povesti în ce stare se afla: casa pustie, sclavii pitiți pe după copaci cu cuțitele pregătite, nopțile interminabile.

— Asta nu-i viață, spuse.

— N-a fost niciodată, zise ea.

— Poate ar putea fi, spuse el.

— Nu mi-ai spune aşa ceva de-ai şti cu adevărat cît te urăsc, răspunse ea.

— Şi eu am crezut întotdeauna că te urăsc, spuse el, dar mi se întîmplă acum să nu mai fiu aşa sigur.

Bernarda îşi dezlegă atunci băierile inimii, pentru ca el să se vadă înlăuntru la lumina zilei. Îi povesti cum se petrecuse totul, cum tatăl ei o trimisese cu pretextul că-i aduce heringi şi murături, cum îl îmbrobodiseră cu vechiul truc al ghicitului în palmă, cum se înțeleseseră ca ea să-l violeze cînd el se făcea că nu pricepe şi cum plănuiseră cu sînge rece manevra fără greş de a o concepe pe Sierva María ca să-l prindă în cursă pe viață. Singurul lucru pentru care el trebuia să-i mulțumească era că n-avusese inima să săvîrşească şi ultimul act pus la cale cu tatăl ei, adică să-i toarne cîteva picături de laudanum în supă, ca să nu fie nevoită să-l suporte.

— Mi-am pus cu mîna mea funia de gît, spuse. Dar nu regret. Era prea mult să sper că, pe deasupra, trebuia s-o mai şi iubesc pe nenorocita aia de fetiță născută la şapte luni, sau pe dumneata, care ai fost cauza nefericirii mele.

Totuşi, ultima treaptă a degradării ei fusese pierderea lui Iuda Iscariotul. Căutîndu-l în alți bărbați, s-a dedat desfrîului fără nici o oprelişte cu sclavii de pe plantație, ceea ce-i stîrnea cea mai mare scîrbă înainte de a se încumeta s-o facă pentru prima oară. Îi alegea în grupuri şi-i poseda unul după altul în haturile dintre bananieri, pînă cînd mierea fermentată şi

tabletele de cacao îi ofiliră farmecele şi ajunse umflată şi slută, dar poftele trupului nu i se mai potoleau. Atunci începu să plătească. Mai întîi cu podoabe strălucitoare, de tinichea, pe cei mai tineri, după frumusețe şi calibru, iar la sfîrşit cu aur curat, pe cei pe care-i mai putea prinde. Descoperi destul de tîrziu că fugeau în masă la San Basilio de Palenque, pentru a se pune la adăpost de hămeseala ei nesățioasă.

— Mi-am dat atunci seama c-aş fi fost în stare să-i omor cu cuțitul de tăiat trestie, zise, fără o lacrimă. Şi nu numai pe ei, ci şi pe dumneata şi pe fetiță, şi pe negustorul de tatăl meu, şi pe oricine îşi bătuse joc de viața mea. Dar nu mai era nimeni de omorît.

Rămaseră tăcuți, privind asfințitul peste tufele de mărăcini. Se auzi în zare un cîrd de animale îndepărtate, şi o voce de femeie nemîngîiată le strigă pe nume, unul după altul, pînă se lăsă noaptea. Marchizul oftă:

— Văd bine că n-am de ce să-ți mulțumesc pentru nimic.

Se sculă fără grabă, puse scaunul la locul lui şi plecă pe unde venise, fără să-şi ia rămas bun şi fără o lumină de speranță.

Martina Laborde făcuse în ziua aceea o şedință de brodat ce dură toată dimineața pentru a putea termina un lucru întîrziat. Mîncă de prînz în celula Siervei María, iar apoi se duse la ea să-şi facă siesta. După-amiaza, o dată cu ultimele împunsături, îi vorbi cu o tristețe ciudată.

— Dacă scapi vreodată din închisoarea asta, sau dacă scap eu mai întîi, aminteşte-ți întotdeauna de mine, îi spuse. Va fi singura mea bucurie.

Sierva María nu înțelese pînă a doua zi, cînd gardiana o trezi, țipînd ca din gură de şarpe, fiindcă pe Martina n-o prinseseră zorile în celula ei. Cercetaseră cu temeinicie mănăstirea şi nu găsiseră nici o urmă. Singura veste care s-a aflat despre ea a fost un bilet scris cu caligrafia-i înflorită,

descoperit de Sierva María sub pernă: *Voi face rugăciuni de trei ori pe zi ca să fiți nespus de fericiți.*

Era încă năucită de surpriză, cînd intră stareța cu administratoarea şi alte călugărițe, aducînd o patrulă de ostaşi de gardă înarmați cu muschete. Întinse o mînă furibundă ca s-o atingă pe Sierva María şi-i strigă:

— Eşti complice şi ai să fii pedepsită.

Fetița îşi ridică mîna slobodă cu o hotărîre ce o făcu pe stareță să încremenească.

— I-am văzut plecînd, spuse.

Stareța rămase uluită.

— Nu era singură?

— Erau şase, spuse Sierva María.

Nu părea cu putință şi mai ales să fi plecat de pe terasă, a cărei singură cale de scăpare era curtea fortificată.

— Aveau aripi de liliac, zise Sierva María fîlfîindu-şi brațele. Şi le-au desfăcut pe terasă şi au purtat-o pe sus, zburînd, zburînd, pînă peste mare.

Căpitanul patrulei îşi făcu speriat cruce şi căzu în genunchi.

— Sfîntă Maică Preacurată, spuse.

— Fără păcat zămislită, rostiră în cor.

A fost o evadare perfectă, pe care Martina o pusese la cale în cele mai mici amănunte, ținînd totul într-un secret absolut, de cînd descoperise că Delaura îşi petrecea nopțile la mănăstire. Singurul lucru pe care nu-l prevăzuse, sau de care nu-i păsă, a fost că trebuia să închidă pe dinăuntru intrarea canalului, spre a evita orice bănuială. Cei care cercetară fuga îl găsiră deschis, îl explorară, descoperiră adevărul şi-l închiseră imediat cu bolovani la amîndouă capetele. Sierva María a fost mutată cu forța într-o celulă cu lacăt din pavilionul celor îngropate de vii.

În noaptea aceea, sub razele unei luni splendide, Cayetano îşi zdrobi mîinile încercînd să înlăture pietrele care închideau tunelul.

Mînat de o forță dementă fugi să-l caute pe marchiz. Împinse poarta cea mare fără să bată şi intră în casa pustie, a cărei lumină de dinăuntru era cea din stradă, pentru că zidurile văruite păreau străvezii în strălucirea lunii. Curățenia, orînduiala mobilelor, răzoarele de flori, totul era fără cusur în casa părăsită. Scîrțîitul balamalelor stîrnise dulăii, însă Dulce Olivia îi făcu să tacă brusc cu o poruncă marțială. Cayetano o văzu printre umbrele verzi din grădină, frumoasă şi fosforescentă, cu tunica de marchiză şi părul împodobit cu camelii proaspete răspîndind miresme frenetice şi îşi ridică mîna făcînd cu degetul mare şi cel arătător semnul crucii.

— Pentru numele Domnului, cine eşti? întrebă.

— Un suflet rătăcitor, răspunse ea. Şi dumneata?

— Sînt Cayetano Delaura, spuse el, şi vin să-l rog în genunchi pe domnul marchiz să mă asculte o clipă.

Ochii Dulcei Olivia scînteiară de furie.

— Domnul marchiz n-are ce să asculte de la un codoş, spuse.

— Şi cine sînteți dumneavoastră ca s-aveți dreptul să spuneți aşa ceva?

— Sînt stăpîna acestei case, zise.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuse Delaura. Anunțați-l pe marchiz că am venit să-i vorbesc despre fata lui.

Şi spuse de-a dreptul, cu mîna pe piept:

— Mă prăpădesc de dragul ei.

— Încă un cuvînt şi dau drumul la cîini, spuse Dulce Olivia indignată şi-i arătă poarta: Afară de aici.

Puterea autorității ei era atît de mare, încît Cayetano ieşi din casă, mergînd cu spatele ca să n-o scape din ochi.

Marți, cînd Abrenuncio intră în camera-i mică de la spital, îl găsi pe Delaura distrus de îngrozitoarele nopți de veghe. Îi povesti totul, de la motivele reale ale pedepsirii lui pînă la nopțile de dragoste în celulă. Abrenuncio rămase uluit.

— Mi-aş fi imaginat orice despre dumneavoastră, numai aceste excese demențiale nu.

— N-aţi trecut niciodată prin asta?

— Niciodată, fiule, spuse Abrenuncio. Sexul este un talent, iar eu nu-l am.

Încercă să-l facă să-şi schimbe gîndul. Îi spuse că dragostea era un sentiment contra naturii, condamnînd doi necunoscuţi la o dependenţă meschină şi nesănătoasă, cu atît mai efemeră cu cît e mai intensă. Dar Cayetano nu-l auzi. Obsesia lui era să fugă cît mai departe cu putinţă de tirania lumii creştine.

— Numai marchizul ne poate ajuta fiindu-i părinte, spuse. Am vrut să-l implor în genunchi, însă nu l-am găsit acasă.

— N-o să-l mai găsiţi niciodată, zise Abrenuncio. I-au ajuns la urechi zvonuri că aţi încercat să abuzaţi de copilă. Şi acum văd că, din punctul de vedere al unui creştin, nu-i lipseşte temeiul. Îl privi drept în ochi: Nu vă temeţi că vă veţi afla pierzania?

— Cred că mi-am şi aflat-o, dar nu prin Sfîntul Duh, spuse Delaura netulburat. Am crezut întotdeauna că ia seama mai mult la iubire decît la credinţă.

Abrenuncio nu-şi putu ascunde admiraţia pe care i-o trezea bărbatul acela de curînd eliberat de servitutile raţiunii. Dar nu-i făcu promisiuni mincinoase, cu atît mai mult cu cît la mijloc era Sfînta Inchiziţie.

— Dumneavoastră aveţi o religie a morţii care vă insuflă curajul şi fericirea de a o înfrunta, îi spuse. Eu nu: cred că esenţialul este să fii în viaţă.

Cayetano fugi la mănăstire. Intră în plină zi pe poarta de serviciu şi străbătu grădina fără nici o precauţie, încredinţat că e invizibil graţie puterii rugăciunii. Urcă la catul al doilea, traversă un coridor solitar cu tavanul foarte scund care lega cele două aripi ale mănăstirii şi intră în lumea tăcută şi amorţită a celor îngropate de vii. Fără s-o ştie, trecuse prin faţa noii celule unde Sierva María plîngea după el. Era gata să ajungă la pavilionul închisorii, cînd îl opri un strigăt în spatele lui:

—Stai!

Se întoarse şi văzu o călugăriță cu chipul acoperit de văl şi un crucifix ridicat împotriva lui.

Făcu un pas înainte, dar călugărița îl opri cu semnul lui Cristos.

— *Vade retro!* îi strigă.

În spatele lui auzi altă voce:

— *Vade retro!*

Iar apoi încă una, şi încă una:

— *Vade retro!*

Se întoarse de mai multe ori, privind de jur împrejur, şi-şi dădu seama că se afla în centrul unui cerc de călugărițe fanatice cu chipurile acoperite, care-l hăituiau strigînd, cu crucifixe în mîini:

— *Vade retro, Satana!*

Cayetano ajunse la capătul puterilor. A fost pus la dispoziția Sfintei Inchiziții şi condamnat într-un proces ținut în piața publică, ce aruncă asupră-i bănuieli de erezie şi provocă tulburări în popor şi controverse în sînul Bisericii. Printr-o clemență specială, îşi ispăşi osînda ca infirmier la spitalul Amor de Dios, unde trăi mulți ani împreună cu bolnavii, mîncînd şi dormind cu ei, direct pe podea, şi spălîndu-se în ligheanele lor chiar şi cu apa folosită de aceştia, dar nu izbuti să-şi vadă împlinită dorința înfrigurată şi mărturisită de a se molipsi de lepră.

Sierva María îl aşteptase în zadar. După trei zile, încetă să mai mănînce, într-o izbucnire de revoltă ce agrava semnele c-ar fi fost posedată. Tulburat de căderea lui Cayetano, de moartea misterioasă a părintelui Aquino, de ecoul public al unei nenorociri ce scăpă de sub controlul înțelepciunii şi puterii lui, episcopul îşi luă din nou asupră-i sarcina exorcizării, cu o energie de neconceput în starea şi la vîrsta lui. Sierva María, de data aceasta cu țeasta rasă cu briciul şi în cămaşă de forță, îl înfruntă cu o ferocitate diabolică, vorbind în diferite limbi său cu țipete de păsări infernale. A doua zi se auzi un răget asurzitor de vite înfuriate, pămîntul se cutremură şi n-a mai fost cu putință să se creadă că Sierva

María nu se afla la cheremul tuturor demonilor din iad. După ce o aduseră înapoi în celulă îi făcură o spălătură cu apă sfințită, după metoda franceză, pentru a-i scoate afară pe cei care ar fi putut rămîne în măruntaiele ei.

Prigoana ținu încă trei zile. Deşi nu mai mîncase de o săptămînă, Sierva María izbuti să-şi elibereze un picior şi-i dădu episcopului o lovitură cu călcîiul în josul pîntecelui, doborîndu-l la pămînt. Numai atunci îşi dădură seama că putuse să-şi desprindă piciorul fiindcă trupul îi era atît de slab încît curelele nu-l mai țineau. Zarva stîrnită impunea întreruperea exorcizării şi astfel hotărî Consiliul Ecleziastic, însă episcopul se împotrivi.

Sierva María nu înțelese niciodată ce se întîmplase cu Cayetano Delaura, de ce nu se mai întorsese cu coşul plin de bunătăți din tîrg şi cu pasiunea-i din nopțile acelea fără saț. Pe 29 mai, fără puterea de a mai rezista, visă iar fereastra deschisă spre un cîmp acoperit de ninsoare, unde Cayetano Delaura nu se afla şi n-avea să se afle în veci. Ținea în poală un ciorchine de struguri aurii ce creşteau imediat la loc de cum îi mînca. Dar de data asta nu lua boabele una cîte una, ci din două în două, ținîndu-şi aproape răsuflarea, căci tînjea cu înfrigurare să ajungă la ultima. Gardiana care intră s-o pregătească pentru cea de a şasea exorcizare o găsi moartă de dragoste în pat, cu ochii strălucitori şi pielea de prunc nou-născut. Şuvițele părului i se iveau în bucle pe capul ras şi se vedeau crescînd.

PREFAȚA AUTORULUI

ZIUA DE 26 octombrie 1949 n-a fost o zi a marilor ştiri. Maestrul Clemente Manuel Zabala, şeful de redacție al ziarului unde îmi făceam ucenicia de reporter, încheie şedința de dimineață cu două sau trei sugestii de rutină. Nu

încredință o sarcină concretă nici unui redactor. Cîteva minute mai tîrziu, află prin telefon că tocmai se începuse golirea criptelor funerare din vechea mănăstire Santa Clara, şi-mi ordonă fără prea multe iluzii:

— Du-te pînă acolo să vezi dacă e rost de ceva.

Istorica mănăstire a călugăriţelor clătise, prefăcută în spital de aproape un secol, urma să fie vîndută pentru a se construi în loc un hotel de cinci stele.

Neprețuita sa capelă era aproape sub cerul liber datorită năruirii lente a acoperişului, dar în criptele ei rămîneau îngropate trei generații de episcopi şi stareţe şi tot felul de oameni de vază. Primul pas era s-o golească, să dea rămăşiţele celor care le reclamă şi să arunce restul la groapa comună.

M-a surprins primitivismul metodei. Muncitorii deschideau mormintele cu tîrnăcopul şi sapa, scoteau sicriele putrezite care se fărîmau la cea mai mică mişcare şi separau osemintele de amestecul de pulbere, fîşii de îmbrăcăminte şi şuviţe de păr ofilite. Cu cît mortul era mai ilustru, cu atît mai anevoioasă era munca, fiindcă trebuiau să scormonească printre ruinele trupurilor şi apoi să cearnă foarte fin reziduurile pentru a recupera pietrele prețioase şi orfevrăriile.

Şeful şantierului copia datele de pe lespede într-un caiet de şcoală, orînduia oasele în grămezi separate, şi punea deasupra fiecăreia foaia cu numele ca să nu se încurce. Astfel că prima imagine pe care am văzut-o intrînd în lăcaşul sfînt a fost un lung şir de movilițe de oseminte, încinse de cumplitul soare de octombrie ce se revărsa năvalnic printre spărturile tavanului, şi fără nici o altă identitate decît numele scris cu creionul pe o bucată de hîrtie. După aproape o jumătate de veac mai simt încă stupoarea stîrnită de mărturia aceea îngrozitoare a trecerii devastatoare a anilor.

Erau acolo, printre mulți alții, un vicerege din Peru şi amanta sa tainică; Toribio de Caceres y Virtudes, episcop al acestei dioceze; mai multe stareţe ale mănăstirii, printre care maica Josefa Miranda, şi licențiatul în arte don Cristobal de

Eraso, care-şi consacrase jumătate din viață construirii tavanelor ornamentate cu muluri şi fleuroni. Se mai afla o criptă acoperită cu lespedea celui de al doilea marchiz de Casalduero, don Ygnacio de Alfaro y Duenas, însă cînd au deschis-o, s-a văzut că era goală şi nefolosită. În schimb, rămăşițele marchizei sale, doña Olalla de Mendoza, zăceau sub propria lespede în cripta alăturată. Şeful şantierului n-a dat nici o importanță: nu era ceva neobişnuit ca un nobil din partea locului să-şi fi pregătit mormîntul şi să fi fost îngropat în altul.

În a treia firidă de la altarul principal, pe partea Evangheliei, acolo era ştirea. Lespedea sări în bucăți la cea dintîi lovitură de tîrnăcop şi nişte plete vii de culoarea aramei înflăcărate se revărsară în afara criptei. Şeful şantierului a vrut să le scoată întregi cu ajutorul muncitorilor, dar cu cît trăgeau de ele cu atît păreau mai lungi şi mai bogate, pînă cînd se iviră ultimele şuvițe lipite încă de o țeastă de fetiță. În firidă nu mai rămaseră decît nişte oscioare mărunte şi împrăştiate, iar pe lespedea de piatră cioplită mîncată de salpetru se putea citi doar un nume de botez, fără cele de familie: Sierva María de Todos los Angeles. Întinse pe jos, pletele splendide măsurau douăzeci şi doi de metri şi unsprezece centimetri.

Şeful şantierului îmi explică, fără uimire, că părul uman creştea un centimetru pe lună chiar şi după moarte, şi douăzeci şi doi de metri îi părură o medie obişnuită pentru două sute de ani. Mie, în schimb, nu mi s-a părut ceva obişnuit, fiindcă bunică îmi povestea în copilărie legenda unei micuțe marchize de doisprezece ani, cu pletele tîrîndu-i-se pe pămînt ca o trenă de mireasă, care murise de turbare dintr-o muşcătură de cîine, şi era venerată în satele din Caraibi grație nenumăratelor minuni pe care le săvîrşise. Gîndul că acel mormînt ar putea fi al ei a fost pentru mine ştirea acelei zile şi obîrşia acestei cărți.

GABRIEL GARCIA MaRQUEZ

Cartagena de Indias, 1994